

OBSAH

OBSAH	1
ÚVOD.....	5
1. Mezinárodní insolvenční právo	8
1.1. Mezinárodní právo soukromé a procesní	8
1.1.1. Prameny mezinárodního práva soukromého	10
1.2. Evropské mezinárodní právo soukromé	11
1.3. Mezinárodní insolvenční právo.....	14
1.3.1. Předmět mezinárodního insolvenčního práva	16
1.3.2. Vývoj mezinárodního insolvenčního práva a evropského insolvenčního práva	16
1.4. Prameny mezinárodního a vnitrostátního insolvenčního práva v České republice...19	
1.4.1. Zákon o konkursu a vyrovnání jako pramen vnitrostátního insolvenčního práva	19
1.4.2. Zákon o konkursu a vyrovnání jako pramen mezinárodního insolvenčního práva.....	21
1.4.3. Insolvenční zákon jako pramen vnitrostátního insolvenčního práva	22
1.4.4. Insolvenční zákon jako pramen mezinárodního insolvenčního práva.....	26
1.4.5. Zákon o mezinárodním právu soukromém.....	28
1.5. Nařízení Rady (ES) 1346/2000.....	31
1.5.1. Důvody vzniku Nařízení	31
1.5.2. Právní povaha, obsah a struktura Nařízení	31
1.5.3. Cíle Nařízení.....	34
1.5.4. Působnost Nařízení.....	35
1.5.4.1. Časová působnost	35
1.5.4.2. Věcná působnost.....	36
1.5.4.3. Osobní působnost	36
1.5.4.4. Místní působnost	37
1.5.5. Směrnicové právo Evropské unie vztahující se k insolvenčnímu řízení	38
1.6. Teorie mezinárodního insolvenčního práva s ohledem na Nařízení.....	39
1.6.1. Úpadkové řízení	39
1.6.1.1. Uznávání úpadkového řízení	40
1.6.2. Princip univerzality	41
1.6.3. Princip teritoriality	41
1.6.4. Hlavní insolvenční řízení.....	42
1.6.5. Vedlejší insolvenční řízení	43
1.6.5.1. Sekundární řízení.....	44
1.6.5.2. Partikulární řízení	45
1.6.6. Zásada lex fori concursus	46
1.6.7. Středisko hlavních zájmů dlužníka - COMI.....	48
1.6.7.1. Judikatura vztahující se k určení COMI	49
1.6.7.1.1. Parmalat/Eurofood	49
1.6.7.1.2. Daisytek	52
2. Správce insolvenčního řízení probíhajícího v ČR jako subjekt mezinárodního insolvenčního řízení	55
2.1. Profesionální předpoklady insolvenčního správce	57

2.1.1.	Bezúhonnost	58
2.1.2.	Seznam insolvenčních správců	58
2.1.3.	Zkoušky insolvenčních správců	61
2.2.	Postavení insolvenčního správce v insolvenčním řízení	62
2.2.1.	Oddělený správce	62
2.2.2.	Zvláštní insolvenční správce	63
2.2.3.	Hostující insolvenční správce	65
2.2.4.	Zástupce insolvenčního správce	65
2.2.5.	Vztah insolvenčního správce k insolvenčnímu soudu	66
2.2.6.	Vztah insolvenčního správce k věřitelům	67
2.3.	Činnost insolvenčního správce podle české právní úpravy.....	69
2.3.1.	Činnost předběžného správce	70
2.3.2.	Přezkum a popírání přihlášených pohledávek	71
2.3.3.	Zjišťování a soupis majetkové podstaty	73
2.3.4.	Incidenční spory	74
2.3.5.	Neplatné a neúčinné úkony	76
2.3.5.1.	Neplatnost právních úkonů	76
2.3.5.2.	Neúčinnost právních úkonů	77
2.3.6.	Specifické činnosti u jednotlivých způsobů řešení úpadku	78
2.3.7.	Odvolání a zproštění insolvenčního správce	79
2.4.	Odpovědnost insolvenčního správce	80
2.4.1.	Odpovědnost za škodu	80
2.4.2.	Trestněprávní odpovědnost	82
2.5.	Činnost insolvenčního správce podle práva EU.....	83
2.5.1.	Osoba správce podstaty podle Nařízení	83
2.5.2.	Pravomoci správce podstaty	84
2.5.2.1.	Postavení a pravomoci správce v hlavním insolvenčním řízení	85
2.5.2.2.	Správce podstaty v hlavním insolvenčním řízení a jeho pravomoci ve vedlejším insolvenčním řízení.....	87
2.5.2.3.	Postavení a pravomoci správce ve vedlejším řízení	89
2.5.3.	Povinnosti správce podstaty	90
2.5.3.1.	Povinnost spolupráce a poskytování informací	90
2.5.3.2.	Přihlašování pohledávek v rámci výkonu práv věřitelů	91
2.5.3.3.	Povinnost předání přebytku ve vedlejším řízení	91
2.5.3.4.	Povinnost informovat věřitele	92
2.6.	Některé otázky týkající se vztahu vnitrostátní a evropské úpravy ohledně postupu správce.....	92
2.6.1.	Soulad s právem jiného státu	92
2.6.2.	Návrh zahraničního insolvenčního správce na zahájení sekundárního insolvenčního řízení.....	94
3.	Věřitel jako subjekt mezinárodního insolvenčního řízení probíhajícího v ČR 97	
3.1.	Vymezení věřitelů a věřitelských orgánů podle české právní úpravy	97
3.1.1.	Věřitelé	97
3.1.2.	Věřitelské orgány	99
3.1.2.1.	Schůze věřitelů	99
3.1.2.2.	Věřitelský výbor	101
3.1.3.	Příhláška pohledávky	103
3.1.3.1.	Podání a náležitosti přihlášky pohledávky	103
3.1.4.	Přezkum a zjištění pohledávek	105
3.1.4.1.	Incidenční žaloby týkající se přihlášených pohledávek	105

3.2. Postavení věřitelů podle Nařízení	107
3.2.1. Práva věřitelů	108
3.2.1.1. Právo přihlásit pohledávku	108
3.2.1.2. Právo být informován o zahájení a průběhu insolvenčního řízení	109
3.2.1.3. Právo podat návrh na zahájení vedlejšího insolvenčního řízení	110
3.2.1.4. Právo účastnit se schůze věřitelů	111
3.2.2. Povinnosti věřitelů	111
3.2.2.1. Povinnost vrácení výnosů	111
3.2.2.2. Povinnost dodržet obsah přihlášky pohledávek	112
3.2.3. Hlavní insolvenční status	112
3.2.3.1. Majetek tvořící část majetkové podstaty	113
3.2.3.2. Účinky na jiná než soudní řízení zahájená věřiteli	113
3.2.3.3. Pohledávky	113
3.2.3.4. Rozvrh výtěžku	114
3.2.3.5. Neplatnost, odporovatelnost a neúčinnost právních úkonů poškozujících všechny věřitele	114
3.2.4. Vedlejší insolvenční status	115
3.2.4.1. Vyloučení určitých práv nad majetkem nacházejícím se v jiném členském státě z předpisů legis fori concursus	116
3.2.4.1.1. Věcná práva třetích osob	116
3.2.4.1.2. Započtení pohledávek	117
3.2.4.1.3. Výhrada vlastnictví	117
3.2.4.2. Vyloučení účinku insolvenčního řízení na právní vztahy jinak podléhající předpisům legis fori concursus	118
3.2.4.3. Specifické vztahy	118
3.3. Některé otázky týkající se vztahu vnitrostátní a evropské úpravy vymezující postavení věřitelů	118
4. Exkurz: Vzorový zákon UNCITRAL	121
4.1. Vznik a účel Vzorového zákona	121
4.2. Působnost a systematika Vzorového zákona	123
4.3. Vzorový zákon ve vztahu k zahraničnímu správci	125
4.4. Vzorový zákon ve vztahu k věřitelům	126
Závěr	128
Seznam pramenů a literatury	130
Seznam příloh	137
Přílohy	138
Summary	150

Seznam zkratek

COMI	Centrum hlavních zájmů dlužníka
ČR	Česká republika
EHS	Evropské hospodářské společenství
ES	Evropské společenství
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
EU (Unie)	Evropská unie
INSZ	Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
Nařízení (nařízení 1346/2000)	Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 o insolvenčním řízení
OBCHZ	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
OSN	Organizace spojených národů
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
OZ	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
Příručka	Příručka pro vydání národních předpisů podle Vzorového zákona.
SES	Smlouva o založení Evropského společenství
Seznam	Seznam přihlášených pohledávek
SEU	Smlouva o Evropské unii
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
Společenství	ES (případ. Evropské hospodářské společenství)
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
UNCITRAL	Komise OSN pro právo mezinárodního obchodu
Vzorový zákon	Vzorový zákon UNCITRAL o mezinárodní insolvenční
WTO	Světová obchodní organizace
ZIS	Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích
ZKV	Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání
ZMPS	Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním

ÚVOD

Tato rigorózní práce pojednává o aktuálních otázkách mezinárodního insolvenčního práva se zaměřením na postavení správce podstaty a věřitelů v mezinárodním insolvenčním řízení.

Insolvenční právo je velmi složitou disciplínou soukromého práva, které má v moderních právních řádech své nezastupitelné místo, neboť reaguje na mezní situace, jako je platební neschopnost dlužníka, resp. neschopnost dlužníka dostát svým závazkům vůči věřitelům. Potřeba odpovídající právní regulace je proto více než nutná, protože k těmto situacím především vlivem velkého konkurenčního prostředí a ekonomickým výkyvům vždy bude docházet.

V souvislosti s postupující globalizací, rozvojem tržních vztahů a rozšiřováním vnitřního trhu v Evropské unii, jehož součástí je i Česká republika, je stále ve větší míře umožněno zahraničním osobám podnikat na území České republiky a naopak českým osobám vyvíjet podnikatelskou činnost na území ostatních členských států Evropské unie. Ekonomické jevy s tím spojené proto mají bezesporu mezinárodní dopady, a tak dochází ke kolizi právních úprav jednotlivých států, které řeší institut platební neschopnosti.

Problematika insolvenčního (konkurzního, úpadkového) práva, obdobně jako většina právních odvětví, bývala upravena vnitrostátními normami a bývala tak spojena s územím konkrétního státu. V poslední době, jež je charakterizovaná rozvinutým propojením ekonomik jednotlivých států, nadnárodními koncerny a vysokou mobilitou osob, vyvstaly otázky týkající se problémů s přeshraničními efekty insolvenčního práva a zároveň potřeba nalézt na ně odpovědi. Tyto tendence vedly ke snahám o formulaci evropského, případně i mezinárodního insolvenčního (konkurzního, úpadkového) práva jako univerzálního řešení. Na komunitární úrovni bylo tohoto řešení dosaženo v podobě

Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 o insolvenčním řízení, dále jen „Nařízení“, které upravuje např. působnost, mezinárodní příslušnost, rozhodné právo a vzájemné uznávání rozhodnutí pro insolvenční řízení s evropským mezinárodním prvkem vedené mezi členskými státy Evropské unie s výjimkou Dánska.

Vstupem České republiky do Evropské unie se Nařízení stalo součástí našeho právního řádu. Jedná se o přímo aplikovatelný právní předpis s přímým účinkem a není již třeba provést jeho adaptaci do českého právního řádu. Přesto český zákonodárce adaptaci provádí v zákoně č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), dále jen „INSZ“, kde definuje evropský mezinárodní prvek v insolvenčním řízení a deklaruje přímou použitelnost Nařízení. Vzhledem k tomu, že INSZ reguluje přeshraniční prvek pouze ve vztahu k EU, objevuje se v českém právu mezera v podobě absence právní regulace insolvenčního práva ve vztahu ke státům mimo EU. Vztahy se státy, které nejsou členy EU, se tak budou řešit prostřednictvím mezinárodních smluv, případně by mohl být využit *vzorový zákon UNCITRAL o mezinárodní insolvenční* vytvořen Komisí OSN pro mezinárodní obchodní právo, který ale dosud Česká republika nepřijala a nebyl tak začleněn do úpravy insolvenčního práva obsažené v INSZ.

První kapitola předkládané práce vymezuje v souladu se zaměřením této práce problematiku mezinárodního insolvenčního práva. Tímto termínem se souhrnně označují právní normy upravující oblast insolvenčního řízení s cizím prvkem. Výklad pojednává o mezinárodním právu soukromém a procesním, o evropském právu, v němž se projevuje velký význam Nařízení a s tím související převládající evropský prvek. Rozebrány jsou i prameny mezinárodního insolvenčního práva v České republice a základní principy mezinárodního insolvenčního práva s ohledem na Nařízení (princip univerzality, princip teritoriality, zásada *lex fori* a středisko hlavních zájmů dlužníka COMI). Tuto poslední oblast doplňují úvahy o aplikaci principů a jejich uplatnění v právní praxi a problematika určení střediska hlavních zájmů dlužníka je ilustrována na významných judikátech SDEU.

Klíčovými tématy této práce jsou (jak napovídá i samotný název práce) postavení insolvenčního správce a věřitelů v kontextu mezinárodního insolvenčního řízení. Předkládaná rigorózní práce rámcově vychází z české právní úpravy a z úpravy obsažené v Nařízení, těmto oblastem právní úpravy je také věnován rozbor aktuálních otázek souvisejících s právy a povinnostmi a postavením výše zmíněných subjektů v mezinárodním insolvenčním řízení.

Poslední část práce je věnována stručnému exkurzu o vzorovém zákoně UNCITRAL, který byl bohužel při přípravě tuzemské legislativy týkající se insolvenčního řízení zcela opomenut.

Pro přípravu a zpracování této rigorózní práce byla jako zdroj užitá především komentářová literatura, jmenovitě pak komentáře Doc. Kotoučové a Prof. Bělohlávka, dále monografie Prof. Kučery, Prof. Pauknerové, Prof. Růžičky a JUDr. Brodce. Užitečným zdrojem byly rovněž články, studie a internetové stránky. Autorka předkládané práce použila pro její zpracování také svou diplomovou práci nesoucí název „Subjekty mezinárodního insolvenčního řízení“.

Tato rigorózní práce odpovídá právnímu stavu ke dni 1. 4. 2011.

1. Mezinárodní insolvenční právo

1.1. Mezinárodní právo soukromé a procesní

Právní nauka považuje za soukromoprávní vztahy s mezinárodním (rovněž s cizím, přeshraničním) prvkem takové vztahy, které přesahují oblast jediného státu a vyznačují se svou vazbou k zahraničí. Takové právní vztahy upravené normami soukromého práva (občanského, obchodního, pracovního a rodinného) se řadí do právního odvětví označovaného jako mezinárodní právo soukromé.

V soukromoprávním vztahu je dán mezinárodní prvek tehdy, existuje-li vztah k zahraničí u:

- a) subjektu právního vztahu – účastník právního vztahu je cizí státní příslušník nebo bydlí v zahraničí, právnická osoba byla založena podle cizího práva nebo má sídlo v zahraničí;
- b) skutečnosti právně významné pro vznik a existenci právního vztahu – nastala nebo má nastat v zahraničí;
- c) předmětu právního vztahu – jde o nepřímý předmět právního vztahu, tj. věci, práva a nehmotné výsledky lidské činnosti, jichž se týká chování účastníků právního vztahu, je-li tento předmět umístěn v cizině nebo jinak lokalizován či vázán na oblast cizího státu nebo ho má být dosaženo v cizině;
- d) právního vztahu, který právně souvisí nebo je právně závislý (akcesorický) na jiném právním vztahu, jestliže se tento základní vztah řídí cizím právem.¹

Každý stát má své vlastní mezinárodní právo soukromé, protože toto právní odvětví představuje soubor zvláštních právních norem, jež upravují zásadně jen soukromoprávní vztahy s mezinárodním prvkem. Právní úprava soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem je tak záležitostí každého státu a rovněž právní vztahy se musí

---

¹ KUČERA, Z., Mezinárodní právo soukromé. 6. vydání. Brno : Doplněk, 2004. , s. 18.

řídít právním řádem některého státu. Předmětem mezinárodního práva soukromého jsou soukromoprávní vztahy s mezinárodním prvkem.²

V širším smyslu se do odvětví mezinárodního práva soukromého řadí i mezinárodní právo procesní. Je to dáno především úzkou spojitostí civilního řízení s mezinárodním prvkem s hmotněprávními vztahy s mezinárodním prvkem. V řízení o soukromoprávních věcech může mezinárodní prvek spočívat např. v tom, že účastníkem řízení je příslušník jiného státu nebo je třeba provést v cizině procesní úkon, příp. se žádá uznání nebo výkon cizího rozhodnutí atd.

Lze tak shrnout, že mezinárodním právem soukromým se rozumí soubor právních norem upravujících soukromoprávní vztahy, tedy vztahy práva občanského, obchodního, pracovního a rodinného s mezinárodním prvkem, včetně právních norem upravujících postup soudů, jakož i jiných orgánů a účastníků, případně jiných osob, a vztahy vznikající v takovém soukromoprávním řízení, v němž je obsažen mezinárodní prvek.³

V právních řádech jednotlivých států převládají dva hlavní způsoby, jak mohou zvláštní právní normy určené pro úpravu soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem plnit tuto funkci zvláštní právní normy. Jedná se o:

- a) kolizní metodu a
- b) přímou metodu.⁴

Kolizní metoda používá jako prostředek kolizní normy. V podstatě se jedná o to, že soukromoprávní poměr s mezinárodním prvkem má vztah ke dvěma nebo více státům, tedy k jejich právním řádům. Vzniká tak obrazně řečeno kolize, střet mezi těmito

---

² Namísto termínu „mezinárodní“ je často užíváno pojmů „zahraniční, cizí, přeshraniční“ jako synonym. V souladu s českou právní úpravou a odbornou literaturou (srov. např. KUČERA, Z., Mezinárodní právo soukromé, s. 17-18 nebo PAUKNEROVÁ, M., Evropské mezinárodní právo soukromé. Praha : C. H. Beck, 2008, s. 3-4) je ve zbytku práce nadále používán termín „mezinárodní“.

³ Srov. KUČERA, Z., Mezinárodní právo soukromé, s. 21-22.

⁴ Srov. tamtéž a PAUKNEROVÁ, M., Evropské mezinárodní právo soukromé, s. 6-7.

právními řády a vyvstává otázka, který z těchto dotčených právních řádů se použije a jakým způsobem se určí (tzv. kolizní otázka). Kolizní norma tedy určuje rozhodné právo, sama ale neupravuje věcně práva a povinnosti účastníků právního vztahu. Omezuje se jen na určení právního řádu některého státu, jehož normami se právní vztah bude řídit a podle jakých kritérií se takový právní řád určí.⁵

Přímá metoda používá hmotněprávních norem, které samy přímo stanoví práva a povinnosti účastníků právního poměru s mezinárodním prvkem, a to bez odkazu na právní řád některého státu. Tyto normy obvykle mezi sebou sjednávají státy a stávají se tak součástí právních řádů smluvních států nejčastěji na základě mezinárodní smlouvy v souladu s ústavně předepsaným způsobem přijetí. K aplikaci těchto přímých norem dochází bezprostředně, tj. bez předchozího použití kolizní normy.⁶

1.1.1. Prameny mezinárodního práva soukromého

Nejvýznamnějším pramenem českého mezinárodního práva soukromého je zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním (dále jen „ZMPS“), jehož účelem je stanovit, kterým právním řádem se budou řídit soukromoprávní vztahy obsahující mezinárodní prvek. Mezi další normy vnitrostátního původu reagující na přítomnost mezinárodního prvku patří zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, zákon č. 191/1950 Sb., zákon směnečný a šekový, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále jen „OBCHZ“ či „obchodní zákoník“), a v neposlední řadě i zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) (dále jen „INSZ“ či „insolvenční zákon“).⁷

Významným pramenem mezinárodního práva soukromého jsou mezinárodní smlouvy, představují normy mezinárodního původu. Mezinárodní smlouvy rozlišujeme dvoustranné a mnohostranné. Mezi dvoustranné mezinárodní smlouvy se řadí zejména

---

⁵ KUČERA, Z., Mezinárodní právo soukromé, s. 22-23 a 99 a násl.

⁶ Tamtéž, s. 24 a 199 a násl.

⁷ Srov. hlavu II části třetí INSZ („Vztah ke státům Evropské unie“).

smlouvy o právní pomoci v oblasti civilní a trestní spolupráce mezi dvěma státy⁸ a dále též smlouvy o zacházení s investicemi a ochraně investic.⁹ K mnohostranným smlouvám patří především mezinárodní smlouvy týkající se právní pomoci a uznání a výkonu soudních rozhodnutí, unifikace kolizních norem, unifikace rozhodčího řízení, smlouvy z oblasti ochrany autorských a průmyslových práv apod.¹⁰

Na tomto místě nesmějí být opomenuty ani normy unijního (dříve komunitárního) původu, které se pro Českou republiku (dále též jen „ČR“) stávají závazné v okamžiku jejího přistoupení k EU. Tyto normy jsou obsaženy především v primárním právu, v sekundárním právu a subsidiárně v mezinárodních smlouvách. V této souvislosti se hovoří o tzv. evropském mezinárodním právu soukromém, resp. evropském justičním prostoru ve věcech civilních, neboť Amsterodamská smlouva položila základ pro komunitarizaci mezinárodního práva soukromého.¹¹

1.2. Evropské mezinárodní právo soukromé

Evropské mezinárodní právo soukromé je součástí mezinárodního práva soukromého v členských státech Evropské unie (dále též „EU“ či „Unie“). Jedná se o unifikované normy mezinárodního práva soukromého, které byly sjednány členskými státy EU

---

⁸ Např. Smlouvu mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o právní pomoci poskytované justičními orgány a o úpravě některých právních vztahů v občanských a trestních věcech z 29. 10. 1992 (č. 209/1993 Sb.). Srov. KUČERA, Z., Mezinárodní právo soukromé, s. 60 a portál Ministerstva zahraničních věcí České republiky *Vyhledávání smluv*, dostupný z WWW: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/vyhledavani_smluv/index.html>. Totéž platí i pro následující poznámky.

⁹ Srov. Přehled platných dohod o podpoře a vzájemné ochraně investic, kterými je Česká republika vázána. Ochrana investic. Ministerstvo financí České republiky, dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ochrana_investic.html>.

¹⁰ Srov. Přehled mnohostranných mezinárodních smluv závazných pro ČR in KUČERA, Z., Mezinárodní právo soukromé, s. 57-59.

¹¹ Srov. zejména čl. 65 a 67 SES ve znění Amsterodamské smlouvy a PAUKNEROVÁ, M., Evropské mezinárodní právo soukromé, s. 19 a násl.; PAUKNEROVÁ, M., Mezinárodní civilní procesní právo po vstupu České republiky do EU – vybrané otázky. Právní rozhledy, 9/2004, s. 334 nebo PAUKNEROVÁ, M., Evropské mezinárodní právo soukromé a procesní – aktuální otázky, Evropské právo, 8/2003, s. 1 a násl.

k naplňování cílů stanovených v základních dokumentech Evropských společenství (dále též „ES“ či „Společenství“) a EU.¹²

Předmětem evropského mezinárodního práva soukromého jsou soukromoprávní vztahy, které vznikají v rámci přeshraničních styků mezi členskými státy EU. Tyto vztahy jsou regulovány jednotnou úpravou vyplývající z práva Evropské unie. Prameny evropského mezinárodního práva soukromého jsou tak kromě aktů primárního a sekundárního práva též mezinárodní smlouvy a vnitrostátní předpisy¹³ členských států.¹⁴ Stěžejní část evropského mezinárodního práva soukromého nalézáme v sekundárním právu, jež ovšem vychází z práva primárního.

Dne 1. května 2004 vstoupila v platnost Smlouva mezi členskými státy Evropské unie a Českou republikou o přistoupení České republiky k Evropské unii. Tímto dnem se stal pro Českou republiku závazný právní režim ES /EU (*acquis communautaire*).

Evropské mezinárodní právo soukromé zahrnuje celkem tři okruhy norem, a to:

- a) normy upravující pravomoc civilních soudů určitého členského státu EU v přeshraničních sporech, jakož i otázky spolupráce mezi těmito soudy;
- b) normy určující rozhodné právo, které bude na daný soukromoprávní vztah s mezinárodním prvkem aplikováno – kolizní normy;
- c) normy upravující uznání a výkon cizích soudních a dalších rozhodnutí, tj. rozhodnutí vydaných v jiných členských státech EU, v soukromoprávních věcech.¹⁵

Základní kameny evropského mezinárodního práva soukromého byly položeny již Římskou smlouvou o založení Evropského hospodářského společenství z roku 1957.

---

¹² Srov. PAUKNEROVÁ, M., Evropské mezinárodní právo soukromé a procesní – aktuální otázky, s. 1; PAUKNEROVÁ, M., Evropské mezinárodní právo soukromé, s. 10.

¹³ Srov. např. zmíněnou hlavu II části třetí INSZ („Vztah ke státům Evropské unie“).

¹⁴ Srov. PAUKNEROVÁ, M., Evropské mezinárodní právo soukromé, s. 37 a násl.

¹⁵ ŠLEMAROVÁ, D., Evropské mezinárodní právo soukromé. EPRAVO.CZ. 30.4.2010. Dostupné z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/nova-pravni-uprava-upadkoveho-prava-insolvencni-spravce-51821.html>>, [cit. 2011-03-13].

Jeho zásadní rozvoj v oblasti soudní spolupráce v občanskoprávních věcech ale přináší až Amsterodamská smlouva, která byla podepsána 2. října 1997 a v platnost vstoupila 1. května 1999. Jeden ze základních cílů zakotvených Amsterodamskou smlouvou, kterým je rozvoj prostoru svobody, bezpečnosti a práva, byl realizován v trestněprávní a soukromoprávní větví, pro něž byly stanoveny v novelizovaných zakládajících smlouvách odlišné právní režimy. Trestněprávní větev, tedy policejní a justiční spolupráce v trestních věcech tvořila nadále třetí pilíř a měla mezivládní povahu. Soukromoprávní větev byla společně se schengenským *acquis* přenesena do prvního pilíře. Tam byla zařazena i soudní spolupráce v občanskoprávních věcech upravená v čl. 65 Smlouvy o založení Evropského společenství (dále jen „SES“). Pro sjednocování mezinárodního práva soukromého (a procesního) v rámci EU se rozhodujícím pramenem komunitárního práva stala nařízení, která jsou přímo použitelná a představují účinný nástroj jednotné regulace, protože umožňují nahradit uzavírání mezinárodních smluv.¹⁶

Mezi nejvýznamnější akty sekundárního práva v této oblasti se řadí:

- a) nařízení Rady (ES) č. 44/2001, o soudní příslušnosti a uznání a výkonu soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (tzv. nařízení Brusel I);
- b) nařízení Rady (ES) č. 2201/2003, o soudní příslušnosti, uznání a výkonu rozsudků ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti (tzv. nařízení Brusel IIa; nahradilo nař. č. 1347/2000, o soudní příslušnosti a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a rodičovské zodpovědnosti - tzv. nařízení Brusel II);
- c) nařízení Rady (ES) č. 1206/2001, o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech;
- d) nařízení Rady (ES) č. 1393/2007, o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech EU;
- e) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008, o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (tzv. nařízení Řím I);

---

¹⁶ Srov. čl. 288 SFEU a čl. 249 SES.

- f) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007, o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (tzv. nařízení Řím II);
- g) nařízení Rady (ES) č. 1346/2000, o insolvenčním řízení (dále jen „Nařízení“ či „nařízení 1346/2000“);
- h) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky.

Dne 1. prosince 2009 vstoupila v platnost Lisabonská smlouva¹⁷, která zásadně proměnila označení, strukturu i obsah základních smluv. Mění též strukturu orgánů Evropské unie a jejich pracovní postupy. V důsledku jejího přijetí jsou základními prameny primárního práva EU Smlouva o Evropské unii (dále jen „SEU“) a Smlouva o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“). SFEU vznikla přejmenováním SES. Evropská unie získala jednotnou právní subjektivitu a nahradila zanikající Evropské společenství. Mízí tudíž tzv. pilířová struktura.¹⁸ Pro další rozvoj evropského mezinárodního práva soukromého hraje zásadní roli čl. 81 SFEU.¹⁹

1.3. Mezinárodní insolvenční právo

Prudký rozvoj mezinárodního obchodu má za následek, že státy po celém světě odbourávají překážky v obchodování, vznikají nové trhy a podniky v narůstající míře rozvíjejí svou činnost na mezinárodním poli. Zakládají dceřiné společnosti a pobočky na území cizích států a podílí se na tamních podnicích. V souvislosti s tím vyvstávají právní otázky, jakým způsobem řešit situaci, jestliže se ekonomický stav některého ze subjektů mezinárodního obchodu zhorší natolik, že se nachází v úpadku a následně je s ním zahájeno úpadkové řízení. V důsledku mezinárodní aktivity totiž může být jeho

---

¹⁷ V souladu se svým čl. 6.

¹⁸ Srov. čl. 1 a 47 SEU.

¹⁹ Srov. celou hlavu V SFEU „Prostor svobody, bezpečnosti a práva“ (čl. 67-89 SFEU) a *PAUKNEROVÁ, M.*, Evropské mezinárodní právo soukromé, s. 27.

majetek rozdělen do několika států stejně tak jako jeho věřitelé se mohou nacházet na území více států.²⁰

Mezinárodní insolvenční právo upravuje otázky spojené s insolvenčními řízeními, která mají v důsledku svého zahraničního (cizího) prvku vztah k cizím právním řádům.²¹ Pojem mezinárodního insolvenčního práva se v české právní nauce vyskytuje poměrně krátkou dobu a odráží novou terminologii zavedenou INSZ,²² podle které je předmětem mezinárodního insolvenčního práva řešení insolvence (úpadku) dlužníka v případech, kde se vyskytuje mezinárodní prvek.

Insolvencí neboli úpadkem se rozumí neschopnost či nezpůsobilost plnit peněžní závazky po delší dobu. Řešení úpadku probíhá ve většině právních řádů v rámci zvláštního typu civilního řízení – insolvenčního řízení (jen výjimečně je procesní řešení úpadku pojato jinak, např. ve Švýcarsku má formu správního řízení). Účelem tohoto řízení je uspořádání majetkových poměrů mezi všemi účastníky řízení, a to pokud možno spravedlivé uspokojení všech věřitelů dlužníka, který se ocitl v úpadku. V insolvenčním řízení se tak kromě soukromoprávního prvku setkáváme i s prvkem veřejnoprávním, neboť stát zde projevuje zájem na uspořádání majetkových vztahů mezi úpadcem a jeho věřiteli. Úprava řešení úpadku je předmětem insolvenčního práva, které vždy vychází z příslušných národních právních předpisů.²³

Jak již bylo výše zmíněno, o případ mezinárodní insolvence se bude jednat v případě, objeví-li se v insolvenčním řízení mezinárodní prvek (tj. vztah k zahraničí u subjektu právního vztahu, u skutečnosti právně významné pro vznik a existenci právního vztahu,

---

²⁰ Srov. např. *TRUNK, A.*, Internationales Insolvenzrecht: systematische Darstellung des deutschen Rechts mit rechtsvergleichenden Bezügen. Tübingen : Mohr Siebeck, 1998, s. V (Vorwort) či *MASON, R.*, Cross-Border Insolvency Law: Where Private International Law and Insolvency Law Meet , s. 27 a násl. in *OMAR, P. J. (ED.)*, International insolvency law : themes and perspectives. Aldershot, UK : Ashgate Publishing, 2008.

²¹ *KUČERA, Z.; PAUKNEROVÁ, M.; RŮŽIČKA, K. A KOL.*, Právo mezinárodního obchodu. 2. vydání. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008, s. 371.

²² Srov. starší terminologii in *TICHÝ, L.*, Základní orientace mezinárodního práva konkurzního. AUC Iuridica (UK), 1/1994, s. 5 a násl.

²³ Srov. *WINTEROVÁ, A. A KOL.*, Civilní právo procesní. 5. vydání. Praha : Linde, 2008, s. 625 či *SHELLEOVÁ, I.*, Základy insolvenčního práva. Ostrava : KEY Publishing, 2008, s. 8 a násl.

u předmětu právního vztahu nebo u právního vztahu, který právně souvisí či je právně závislý na jiném právním vztahu, jestliže se tento vztah řídí cizím právem).²⁴

1.3.1. Předmět mezinárodního insolvenčního práva

Mezinárodní insolvenční právo je právním odvětvím upravujícím kolizní situace, které vznikají v rámci insolvenčního řízení, jehož následky zasahují na území více států. Předmětem mezinárodního insolvenčního práva je tak zejména úprava následujících otázek:

- a) uznání účinků zahájení insolvenčního řízení v jiném státě,
- b) mezinárodní příslušnost soudů určitého státu k insolvenčnímu řízení,
- c) kolizní úprava určující rozhodné právo pro insolvenční řízení a pro řešení otázek s ním spojených,
- d) otázky právní pomoci (spolupráce) v insolvenčním řízení.²⁵

1.3.2. Vývoj mezinárodního insolvenčního práva a evropského insolvenčního práva

Snahy o úpravu otázek souvisejících s mezinárodní insolvencí lze spatřovat již v dávné minulosti. Zřejmě nejstarší relevantní mezinárodní smlouva mezi státy Holland a Utrecht pochází z roku 1689. O ucelenější řešení problematiky insolvenčního práva s cizím prvkem se pokusila i Haagská konference o mezinárodním právu soukromém v letech 1894, 1904 a 1925. Ke vzniku mnohostranné mezinárodní smlouvy však tyto snahy nevedly, i když některé akty Haagské konference mohou mít přímý dopad na oblast mezinárodního insolvenčního řízení. Na tato úsilí navázala po druhé světové válce až aktivita Evropského hospodářského společenství. Snahy o úpravu insolvenčního řízení na úrovni ES sahají k roku 1963, v němž byla při Komisi ES

---

²⁴ Srov. *TICHÝ, L.*, Základní orientace mezinárodního práva konkurzního, s. 5 a násl.

²⁵ Srov. *ČIHULA, T.*, Aktuální otázky insolvenčního řízení s cizím prvkem. Disertační práce. Praha : Právnická fakulta UK, 2007, s. 35.

zřízena pracovní skupina pro insolvenční právo, která měla předložit návrh smluvní úpravy mezinárodní insolvence se vztahem k členským státům.²⁶

Důležitým kritériem pro připravovanou insolvenční úmluvu mělo být přesné vymezení pravidel pro určení státu, v němž může být zahájeno insolvenční řízení a jaké právo bude pro takové řízení rozhodné. Především bylo důležité vymezit pojem „Středisko hlavních zájmů dlužníka“ (dále též „COMI“)²⁷. Tvůrci úmluvy chtěli stanovit jasná kritéria, aby právní vztahy stran byly uspořádány zcela jednoznačně. Žádný návrh ale tyto cíle nenaplňoval.²⁸

První návrh úmluvy z roku 1970 obsahoval jako kritéria COMI středisko správy (*centre of administration*) a provozovnu. Současně umožňoval, aby řízení zahájil jakýkoliv soud, jehož právo to připouštělo, pokud se na území členských států nenacházelo ani místo správy ani provozovna. Návrh z 80. let již obsahoval tři kritéria, a to hlavní provozovnu (*principal commercial establishment*), domicil a třetí novou kategorii přeloženou jako hlavní a nepochybné sídlo dlužníkovy ekonomické činnosti (*permanent and undisputed seat of the debtors economic activities*).²⁹ I v tomto návrhu je středisko správy (*centre of administration*) považováno za místo, kde dlužník obvykle spravuje své hlavní zájmy. Místo správy hlavních zájmů zůstalo i v současném Nařízení. Podle tzv. Virgos-Schmitovy zprávy³⁰ má pojem „zájmy“ zahrnovat veškeré ekonomické

---

²⁶ BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 1 a násl.

²⁷ O pojmu COMI je blíže pojednáno v kapitole č. 1.6.7. Český překlad čl. 3 odst. 1 nařízení RADY (ES) 1346/2000 používá slovní spojení „místo, kde jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka“; anglické znění „centre of a debtor's main interests“. V anglicky psané literatuře se zažila zkratka COMI, která je používána i v této práci.

²⁸ K vývoji podrobněji také FLETCHER I., *Insolvency in Private International Law: National and International Approaches*. Oxford: Oxford University Press, 2005, s. 339-358.

²⁹ Draft Convention on Bankruptcy, Winding-up, Arrangements, Compositions and Similar Proceedings, and Report on the Draft Convention on Bankruptcy, Winding-up, Arrangements, Compositions and Similar Proceedings (tzv. *Lemonteyho zpráva*). Bulletin of the European Communities, Supplement 2/82, s.57. Dostupné z WWW: < aei.pitt.edu/5480/1/001994_1.pdf >.

³⁰ Miguel Virgós a Etienne Schmit vypracovali tuto zprávu v roce 1995 jako neoficiální komentář k Úmluvě o insolvenčním řízení (tzv. *Lucemburská úmluva*). Existuje v podobě dokumentu Rady z 8.7.1996 – 6500/1/96. Úmluva nezískala všech 15 podpisů členských států, ale většina institutů byla přejata do insolvenčního nařízení 1346/2000. Díky vzájemné podobě obou dokumentů se Virgós-

aktivity, při kterých se může fyzická osoba dostat do pozice dlužníka. Tato zpráva vykládá i pojem „hlavní“, který má sloužit k odlišení činností provozovaných z různých center. Pro řízení má být ale relevantní jen jediné centrum hlavních zájmů.

Další pokus o unifikaci kolizních norem v insolvenčním řízení v rámci zemí EU byl vznik Úmluvy Evropské unie o insolvenčním řízení z roku 1995 (tzv. Lucemburská úmluva). Jejím přijetí však zabránila Velká Británie, proto se na základě návrhu Německa a Finska tato úmluva transformovala do obecně závazné a bezprostředně použitelné formy nařízení.³¹ Celé znění Lucemburské úmluvy bylo převzato do textu Nařízení a doplněno o preambuli bylo přijato dne 29. května 2000 Radou ES jako nařízení č. 1346/2000 o insolvenčním řízení. Nařízení však není jediným pramenem evropského insolvenčního práva, to je obsaženo i v několika směrnicích. Specifická insolvenční řízení, jako např. insolvenční řízení týkající se finančních institucí, byla vyňata z působnosti Nařízení a byla vtělena právě do směrnicového práva.³²

Na poli mezinárodního insolvenčního práva sehrála významnou úlohu Komise OSN pro právo mezinárodního obchodu (dále jen „UNCITRAL“), která vypracovala Vzorový zákon UNCITRAL o mezinárodní insolvenci. Tento Vzorový zákon se stal velmi významným prostředkem sloužícím ke sjednocování národních úprav. Má pomoci státům vytvořit moderní a harmonizovaný rámec pro účinnější řešení případů přeshraniční platební neschopnosti, a proto je mu věnována dostatečná pozornost v příslušné části této práce.

Schmitova zpráva stala interpretačním vodítkem i pro nařízení 1346/2000, i když se nejedná o závazný oficiální dokument.

³¹ Tuto pravomoc založila Amsterdamská smlouva. Srov. čl. 66 ve spojení s čl. 67 odst. 1 SES.

³² Jedná se například o směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/26/ES o neodvolatelnosti vypořádání v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry, 2001/17/ES o reorganizaci a likvidaci pojišťoven či směrnici 2001/24/ES o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí. Blíže je o nich pojednáno v kapitole 1.4.4.

1.4. Prameny mezinárodního a vnitrostátního insolvenčního práva v České republice

1.4.1. Zákon o konkursu a vyrovnání jako pramen vnitrostátního insolvenčního práva

Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále jen „ZKV“), jenž nabyt účinnosti dne 1. října 1991, obsahově vycházel právě z Konkursního, vyrovnávacího a odpůrčího řádu z roku 1931³³, což s sebou neslo mnoho aplikačních potíží. Za šedesát let, které od sebe dělily vznik těchto dvou právních předpisů, došlo k výrazným změnám v oblasti ekonomiky a rovněž charakteristiky dlužníka či věřitelů prodělaly zásadní změny, na které úprava z třicátých let vůbec nemohla pomýšlet vzhledem k aspektům této doby. Všechny tyto problémy se plně projevíly při aplikaci ZKV.

Výrazným aplikačním problémem ZKV byla slabá ochrana dlužníka, který si svůj úpadek nezpůsobil sám, tedy jehož úpadek byl způsoben především vlivem druhotné platební neschopnosti. Podle úpravy v ZKV totiž vstup společnosti do konkursu znamenal téměř vždy zánik společnosti (její likvidaci), protože institut vyrovnání zůstal následkem obtížně splnitelných předpokladů jeho aplikace téměř bez využití, čímž ZKV prakticky vylučoval sanační řešení úpadku dlužníka.³⁴

Dalším aplikačním problémem ZKV byla jednotná procedura pro řešení úpadku, která provázela všechny subjekty bez ohledu na to, zda se jednalo o největší obchodní společnosti s rozvětvenou strukturou, malé ekonomické subjekty nebo o fyzické osoby nepodnikatele, které se do platební neschopnosti dostaly vlivem rozšiřování

---

³³Zákon č. 64/1931 Sb.z.a n., konkursní, vyrovnávací a odpůrčí řád byl pod vlivem poúnorového politického režimu a jím zavedeného hospodářského modelu, který s existencí soukromého sektoru, soukromých podnikatelů a tedy i s možností úpadkové situace nepočítal, zrušen v roce 1951. Srov. *ZOULÍK, F.*, cit. dílo, s. 157.

³⁴Počet návrhů na prohlášení konkursu ročně dosahoval kolem 4 tisíc, zatímco návrhů na vyrovnání došlo soudům ročně pouze několik desítek. Srov. *SHELLEOVÁ, I.*, Cesta k novému insolvenčnímu právu in *Právní a ekonomické problémy současnosti* (Sborník prací), Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2007. s. 112.

spotřebitelských úvěrů. Úprava ZKV dlouhou dobu neřešila ani specifické situace dlužníků s širokou klientelou, jako jsou např. finanční instituce, pojišťovny nebo zajišťovny. Ustanovení upravující úpadek bank, spořitelních a úvěrových družstev, zahraničních bank a osob oprávněných vydávat elektronické peněžní prostředky byly do ZKV včleněny až novelou č. 377/2005 Sb., která byla zároveň poslední novelizací zákona o konkursu a vyrovnání.

Důvodem kritiky ZKV bylo i poměrně slabé postavení věřitelů v konkursním řízení. ZKV věřitelům neposkytoval dostatečné množství právních prostředků k ochraně jejich práv, jejich pohledávky nebyly uspokojovány v odpovídající výši³⁵ ani za přiměřenou dobu, věřitelé neměli vliv na způsob řešení úpadku stejně tak, jako jim byl odepřen vliv na výběr osoby správce konkursní podstaty.

Postavení správce konkursní podstaty také nebylo zakotveno dostatečně silně a problémy vyvstávaly při způsobu výběru osoby správce konkursní podstaty a v jeho kvalifikaci. Toto vedlo dlouhodobě k oslabení důvěry v konkursní řízení a zároveň i v osoby správců konkursní podstaty mezi širokou veřejností.

Celá úprava konkursního práva v ZKV je obsažena pouze v 73 paragrafech, což svědčí přinejmenším o jeho značné stručnosti (a často i nemožnosti pojmout výklad všech významných institutů). Dalo by se předpokládat, že vodítko k takovému výkladu poskytne soudní praxe, ta se však v mnohých případech rozcházela a vlivem toho nejasnost některých ustanovení ZKV přetrvávala po celou dobu jeho účinnosti. Řešení situací, které přinesl praktický život, tak bylo často postaveno na složitých právních konstrukcích, které mnohdy ani neměly oporu v zákoně. Příkladem takových situací, které vyvolávaly kritiku, byla aplikace ustanovení § 27 odst. 5 ZKV.³⁶ V situaci, kdy

---

³⁵ Zajištění, resp. oddělení věřitelé byli uspokojováni jen do výše 70 % výtěžku zpeněžení majetkové hodnoty zajišťující jejich pohledávku. Srov. § 28 odst. 4 ZKV.

³⁶ Srov. § 27 odst. 5 ZKV („Osoby, jejichž věci, práva nebo pohledávky zajišťují pohledávky (§ 28) vůči úpadci, správce vyzve, aby do 30 dnů vyplatily ve prospěch konkursní podstaty zajištěné pohledávky nebo aby ve stejné lhůtě složily cenu věci, práva nebo pohledávky, jimiž je pohledávka zajištěna. Nevyplatí-li uvedené osoby zajištěnou pohledávku nebo nesloží-li cenu věci, práva nebo pohledávky, zapíše správce

správce majetek zapsal do soupisu majetkové podstaty, bylo zastáváno stanovisko, že majitel věci nepřestává být jejím vlastníkem, ale ztrácí vlastnická oprávnění plynoucí mu podle § 123 OZ a tato oprávnění přechází na správce.³⁷ Naproti tomu ale vlastník musel nadále plnit povinnosti plynoucí mu z vlastnického práva (např. platit daň z nemovitosti). Ustanovení § 14a odst. 1 ZKV předpokládá přechod takových oprávnění a povinností na správce, která jinak přísluší pouze úpadci. Uplatnění tohoto pravidla na majetek třetích osob představuje extenzivní výklad zákona, jehož následkem je zásah do ústavně zaručeného práva vlastnit majetek garantovaného článkem 11 Listiny základních práv a svobod.³⁸

Za dobu své existence byl ZVK celkem devěťadvacetkrát novelizován, a to i pod vlivem nálezů Ústavního soudu.³⁹ Novelizace ZKV byly spíše dílčího charakteru a potřeba zásadní koncepční změny nadále zůstávala. Diskuze ohledně nové kodifikace úpadkového práva započaly již v roce 2001 a po několika letech legislativního procesu byl dne 30. března 2006 schválen zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), který má představovat komplexní kodifikaci úpadkového práva v České republice.⁴⁰

1.4.2. Zákon o konkursu a vyrovnání jako pramen mezinárodního insolvenčního práva

Zákon o konkursu a vyrovnání upravuje otázky mezinárodního insolvenčního práva ve své části sedmé v jediném ustanovení, a to § 69.

---

věc, právo nebo pohledávku do soupisu podstaty (§ 18). Věci, které zajišťují pohledávky oddělených věřitelů, lze zpeněžit ve veřejné dražbě.“)

³⁷ Podle § 18 odst. 3 ZKV mohl s věcí, právem nebo jinou majetkovou hodnotou, jakmile byly tyto zapsány do soupisu, nakládat pouze správce nebo osoba, jíž k tomu dal správce souhlas.

³⁸ Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb.

³⁹ Např. náleží Ústavního soudu ze dne 25.06.2002 publikovaný pod č. 403/2002 Sb. zrušil ust. § 5 odst. 1 a § 8 odst. 3 ZKV, které v určitých případech způsobovaly, že správce konkursní podstaty neobdržel odměnu za svou činnost; dále náleží Ústavního soudu ze dne 11.03.2003 publikovaný pod č. 101/2003 Sb., který zrušil ust. § 24 odst. 4 ZKV, jenž stanovilo, že pro určení popřené pohledávky věřitel nepodává incidenční žalobu, jestliže se o této pohledávce vede soudní řízení, které bylo prohlášením konkursu přerušeno; věřitel měl v takovém případě podat návrh na pokračování přerušového řízení.

⁴⁰ Srov. kapitolu 1.4.3. této práce.

Ust. § 69 odst. 1 ZKV stanoví, že se konkurs prohlášený soudem vztahuje i na movité věci úpadce nacházející se v cizině, nestanoví-li mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, jinak. Tento odstavec tak upravuje účinky domácího konkursu v zahraničí. Ust. § 69 odst. 2 ZKV pak vymezuje účinky zahraničního konkursu v České republice. Uvádí, že pokud nebyl na dlužníkův majetek, jenž se stal předmětem konkursu v cizině, prohlášen konkurs českým (československým) soudem, budou úpadcovy movité věci nacházející se na území České republiky vydány cizímu soudu na jeho žádost. Současně toto ustanovení ukládá podmínku vzájemnosti a podmínku, že úpadcův majetek může být vydán do ciziny jen, byla-li uspokojena práva na vyloučení věci z podstaty a na oddělené uspokojení nabytá dříve, než došla žádost cizího soudu.⁴¹

Novelou ZKV č. 377/2005 Sb. byl § 69 ZKV rozšířen o třetí odstavec, který upravuje účinky insolvenčního řízení zahájeného v některém členském státě Evropské unie podle nařízení 1346/2000 tak, že bylo-li vydáno rozhodnutí o zahájení insolvenčního řízení v takovém členském státě vůči osobě, která má na území České republiky provozovnu, musí být toto rozhodnutí zveřejněno okresním soudem, v jehož obvodě se tato provozovna nachází. Okresní soud zveřejní rozhodnutí cizího orgánu neprodleně poté, co mu bylo doručeno správcem podstaty nebo jakýmkoliv jiným orgánem k tomu zmocněným v členském státě Evropské unie, který rozhodnutí vydal. Rozhodnutí se zároveň uveřejňuje v Obchodním věstníku.

1.4.3. Insolvenční zákon jako pramen vnitrostátního insolvenčního práva

Necelé dva měsíce po schválení INSZ byl schválen i zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích (dále též „ZIS“) a oba tyto právní předpisy měly nabýt účinnosti ke dni 1. července 2007. Účinnost zákonů však byla posunuta na 1. leden 2008 vlivem prodloužení příprav technického zabezpečení fungování INSZ. Šlo

---

⁴¹ Srov. KUČERA, Z.; PAUKNEROVÁ, M.; RŮŽIČKA, K. A KOL., Právo mezinárodního obchodu, s. 391-392 a BRODEC, J., Uznání a výkon soudních rozhodnutí v Evropské unii. Disertační práce. Praha : Právnická fakulta UK, 2006, s. 123-124.

především o insolvenční rejstřík, který je v INSZ zakotven v ustanovení §§ 419 až 425 a bez kterého nemohl být INSZ uveden v praxi.

Insolvenční rejstřík je veřejně přístupný informační systém spravovaný Ministerstvem spravedlnosti obsahující všechny informace a dokumenty stanovené INSZ, jehož cílem je dosažení větší transparentnosti a flexibility justice. Zavedením insolvenčního rejstříku se výrazným způsobem zjednodušilo doručování písemností, neboť ty již nejsou fyzicky doručovány prostřednictvím poštovní služby, ale jsou vyvěšovány na úřední desce soudu a zveřejňovány v insolvenčním rejstříku, pokud zákon nestanoví pro určité osoby nebo úkony zvláštní způsob doručení.⁴²

Již ze samotného rozsahu INSZ je patrné, že tento zákon přináší mnoho změn do úpravy insolvenčního práva.⁴³ Za jednu z nejdůležitějších je považována ta, že INSZ nově upravuje více způsobů řešení úpadku dlužníka, které by měly odrážet diferencovanost dlužníků. INSZ tak do úpravy insolvenčního práva zavádí jako možné způsoby řešení úpadku reorganizaci, oddlužení a řeší také úpadky finančních institucí. Přináší také institut nepatrného konkurzu, jenž může být použit při nedostatečném majetku dlužníka.

Dalším významným institutem je moratorium, který nahradil ustanovení o ochranné lhůtě.⁴⁴ Pojem moratorium vyjadřuje odložení splatnosti dluhu z důvodů mimořádných okolností. Insolvenční soud moratorium vyhlásí pouze, jsou-li splněny zákonné předpoklady a nebylo-li dosud rozhodnuto o insolvenčním návrhu. Během moratoria nelze vydat rozhodnutí o úpadku a jeho účelem je poskytnout dlužníkovi možnost vypořádat se s věřiteli ještě před proběhnutím insolvenčního řízení. Moratorium je účinné od okamžiku zveřejnění rozhodnutí o jeho vyhlášení v insolvenčním rejstříku a trvá po dobu uvedenou v návrhu na moratorium, nejdéle však 3 měsíce.⁴⁵ Na návrh dlužníka může insolvenční soud moratorium prodloužit nejdéle o 30 dnů, pokud dlužník

---

⁴² *Srov.* Hovoříme s náměstkem ministra spravedlnosti Františkem Steinerem, Insolvenční rejstřík umožní, aby konkurzy byly rychlejší. Konkursní noviny. 16-17/2007, s. 1 a násl.

⁴³ Problematika insolvenčního práva obsažená v INSZ je řešena ve 434 paragrafech.

⁴⁴ *Srov.* § 5a až 5e ZKV a § 115 a násl. INSZ.

⁴⁵ § 119 odst. 1 INSZ.

k návrhu na prodloužení předloží aktualizovaný seznam závazků a písemné prohlášení většiny jeho věřitelů, počítané podle výše jejich pohledávek, že s prodloužením souhlasí.⁴⁶ Věřitelé mohou svá práva uplatnit přihláškou pohledávky i v době trvání moratoria. Ustanovení § 125 INSZ počítá i s možností podání návrhu na moratorium ještě před zahájením insolvenčního řízení. Insolvenční zákon tak dovoluje na přechodnou dobu řešit majetkovou krizi dlužníka jiným způsobem než insolvenčním řízením a poskytuje možnost předejít poklesu hodnoty dlužníkovu majetku, k němuž by následkem zahájení insolvenčního řízení mohlo dojít.⁴⁷

Právní úprava INSZ se zaměřuje na řešení majetkových poměrů dlužníka v celé jeho šíři. Po rozhodnutí o úpadku či hrozícím úpadku podle ustanovení § 3 INSZ je cílem insolvenčního řízení rozhodnout o vhodné volbě způsobu jeho řešení ve smyslu ustanovení § 4 některou ze zákonných možností tak, aby došlo k optimálnímu řešení majetkových vztahů dlužníka k věřitelům jako osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem.⁴⁸

Koncepce právního postavení věřitelů dosáhla v INSZ také velmi významných změn. Předně je třeba zdůraznit, že dochází k výraznému rozšíření jejich pravomocí a ke zvýšení jejich vlivu na konečný způsob řešení úpadku dlužníka. Na druhou stranu INSZ zkrátil práva věřitelů tím, že jim odepřel právo popírat pohledávky, které bylo v ZKV věřitelům umožněno vykonávat. Začátkem února 2011 byla projednána a schválena novela insolvenčního zákona na půdě Poslanecké sněmovny České republiky.⁴⁹ S účinností od 31. března 2011 tato novela obnovuje právo věřitelů popírat pohledávky v insolvenčním řízení a je tak reakcí na rozhodnutí Ústavního soudu PL. ÚS 14/10 ze

---

⁴⁶ § 119 odst. 2 INSZ.

⁴⁷ KOTOUČOVÁ, J. A KOL., Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Komentář. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 240.

⁴⁸ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A.; PACHL, L., Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář. Praha: ASPI Wolters Kluwer, 2008, s. 1.

⁴⁹ Zákon č. 69/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

dne 1. července 2010⁵⁰, který některá ustanovení INSZ zrušil s účinností od dubna 2011. Změny se týkají též např. složení finanční jistoty v případě, že ji po věřiteli jiní věřitelé požadují s tvrzením, že jim bezdůvodným zamítnutím pohledávky hrozí škoda. Věřitel, který pohledávku druhého popře, tak bude povinen složit jistotu ve výši 10 000 Kč na úhradu nákladů spojených s incidenčním sporem. Mimo složení jistoty ale bude muset popírající věřitel splnit další podmínky, aby se zabránilo účelovému poškozování ostatních věřitelů, případně bezdůvodnému prodlužování insolvenčního řízení.⁵¹

Postavení insolvenčního správce rovněž nezůstalo oproti úpravě ZKV beze změny. Když vezmeme v úvahu hlavní cíle přijetí nové právní úpravy INSZ, kterými jsou zrychlení a zefektivnění průběhu insolvenčního řízení, je vhodné a nezbytné, aby osoba insolvenčního správce dosahovala určitých kvalifikačních předpokladů pro řádný, poctivý a svědomitý výkon této funkce. Nároky na kvalifikační předpoklady se tak v INSZ a ZIS podstatně zvyšují stejně jako se zvyšuje odpovědnost insolvenčního správce za plnění jeho povinností. Blíže bude o problematice profesních předpokladů insolvenčních správců pojednáno v kapitole 2.1. této práce.

V souvislosti s výše zmíněnými cíli nové právní úpravy byly INSZ zavedeny nové kratší pořádkové lhůty a odstraněny instituty, jež konkursní řízení často zbytečně prodlužovaly a zatěžovaly.

INSZ je systematicky rozdělen do tří částí. Část první – „Obecná část“ upravuje jednotné insolvenční řízení, vymezuje procesní subjekty, upravuje projednání úpadku a rozhodnutí o něm, práva věřitelů včetně uplatňování pohledávek, majetkovou podstatu, neplatnost a neúčinnost právních úkonů.

---

⁵⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 1. 7. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 14/10, vyhlášený pod č. 241/2010 Sb.

⁵¹ Srov. § 161 a 202 INSZ a Důvodová zpráva k zákonu č. 69/2011, kterým se mění insolvenční zákon a občanský soudní řád.

Část druhá – „Způsoby řešení úpadku“ upravuje, jak napovídá sám název, jednotlivé způsoby řešení úpadku dlužníka formou konkursu, reorganizace a oddlužení. Dále je v této části řešen úpadek finančních institucí.⁵²

Část třetí – „Společná ustanovení“ obsahuje úpravu insolvenčního rejstříku, úpravu vztahu ke státům Evropské unie a závěrečná ustanovení.

Lze tak shrnout, že INSZ posiluje oproti předchozí úpravě postavení věřitelů, chrání práva věřitelů nabytá v dobré víře, zdůrazňuje rychlost a hospodárnost insolvenčního řízení tak, aby bylo dosaženo co nejvyššího uspokojení věřitelů, motivuje dlužníka k včasnému řešení úpadkové situace a především rozšiřuje možnosti řešení úpadku s ohledem na diferencovanost dlužníků.

1.4.4. Insolvenční zákon jako pramen mezinárodního insolvenčního práva

Kromě vnitrostátní právní úpravy insolvenčního řízení obsažené v INSZ je tento zákon i významným pramenem českého mezinárodního insolvenčního práva. Je mu věnována hlava II části třetí INSZ nesoucí název „Vztah ke státům Evropské unie“ a také hlava IV části druhé upravující úpadek finančních institucí.

Jak vyplývá z názvu hlavy II části třetí INSZ „Vztah ke státům Evropské unie“, její ustanovení upravují insolvenční řízení s evropským mezinárodním prvkem. Tato insolvenční řízení a jeho účinky se řídí přímo použitelným předpisem práva Evropské unie, kterým je Nařízení, a ustanoveními právního řádu toho členského státu Evropské unie, na něž Nařízení odkazuje.⁵³ Evropským mezinárodním prvkem se podle

---

⁵² Srov. hlavu IV části druhé INSZ. Jedná se o úpadek bank, spořitelních a úvěrních družstev, institucí elektronických peněz a osob oprávněných vydávat elektronické peníze a dále některých zahraničních bank, institucí elektronických peněz a osob oprávněných vydávat elektronické peníze; úpadek pojišťoven a tuzemských zajišťoven provozujících svou činnost na území České republiky, kde není opomenut ani úpadek pojišťovny z jiného členského státu provozující svoji činnost na území České republiky na základě práva zřizovat své pobočky.

⁵³ § 426 odst. 1 INSZ.

ustanovení § 426 odst. 2 rozumí v souladu s Nařízením skutečnost, že hlavní zájmy dlužníka jsou soustředěny v některém z členských států Evropské unie s výjimkou Dánska a současně alespoň jeden z věřitelů nebo část majetkové podstaty se nachází v některém z jiných členských států Evropské unie s výjimkou Dánska. Jak vidno, zákonodárce se na tomto místě pokouší o adaptaci Nařízení do české právní úpravy. Nařízení, jako pramen sekundárního práva EU, je aplikovatelné přímo bez jakékoliv transpozice a zároveň obsahuje i kolizní normy.⁵⁴ Proto je dle názoru autorky této práce § 426 INSZ zcela zbytečný. Rovněž u následujících ustanovení §§ 427 a 428 INSZ by se dalo polemizovat o jejich potřebě ukotvení v INSZ.

Ustanovení § 427 pojednává o zastavení insolvenčního řízení z důvodu nedostatku mezinárodní příslušnosti, vyjde-li v jeho průběhu najevo, že podle Nařízení byly ke dni zahájení insolvenčního řízení hlavní zájmy dlužníka soustředěny v některém z členských států Evropské unie s výjimkou Dánska a že dlužník neměl k tomuto dni ani provozovnu na území České republiky. Pro určení věcné a místní příslušnosti soudu, který rozhoduje v insolvenčním řízení a v incidenčních sporech, platí ustanovení § 9 odst. 4, § 11, 84 až 89 občanského soudního řádu. Insolvenční soud je tak povinen kdykoliv za řízení zkoumat vlastní pravomoc jakožto procesní podmínku.⁵⁵ Ustanovení § 428 je téměř shodné s úpravou obsaženou v čl. 19 Nařízení, jediným rozdílem je přizpůsobení české právní úpravě. Podle názoru autorky práce jde tedy opět o ustanovení zcela nadbytečné.

Ustanovení §429 INSZ ukládá insolvenčnímu soudu povinnost zveřejnění rozhodnutí o zahájení zahraničního insolvenčního řízení a rozhodnutí o ustanovení zahraničního

---

⁵⁴ Srov. již zmíněný čl. 288 SFEU.

⁵⁵ Srov. *WINTEROVÁ, A. A KOL.*, cit. dílo, s. 236.

insolvenčního správce, vůči dlužníku, který má na území ČR provozovnu.⁵⁶ Konečně ust. § 430 INSZ se týká vyznamování známých zahraničních věřitelů.⁵⁷

Již z označení hlavy II části třetí INSZ je zřejmé, tato úprava se vztahuje pouze na insolvenční řízení s evropským mezinárodním prvkem (čili se vztahem k členským státům EU). INSZ tudíž neupravuje otázky související s řízeními, které mají vztah k nečlenským státům. Stejně tak nejsou řešeny ani případy, kdy je v insolvenčním řízení zahájeném v nečlenském státě potřeba součinnosti tuzemských orgánů.⁵⁸ Dílčí úprava insolvenčních řízení se vztahem k nečlenským státům je obsažena v návrhu nového zákona o mezinárodním právu soukromém, jemuž je věnována následující kapitola.⁵⁹

1.4.5. Zákon o mezinárodním právu soukromém

Zákon o mezinárodním právu soukromém je dalším pramenem vnitrostátní úpravy mezinárodního insolvenčního práva. Účelem tohoto zákona je především stanovit závazná pravidla pro řešení případů, v nichž je obsažen mezinárodní prvek. Současná platná právní úprava je obsažena v zákoně č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů (ZMPS). ZMPS dosud zvláštní úpravu týkající se insolvenčních řízení s mezinárodním prvkem (s výjimkou specifických ustanovení týkajících se úpadku finančních institucí)⁶⁰ neobsahuje, některá jeho ustanovení se však v takových řízeních bezesporu uplatní.⁶¹

---

⁵⁶ Je tak vhodným doplněním čl. 21 nařízení 1346/2000. Nařízení pouze opravňuje správce podstaty požádat soud jiného členského státu o zveřejnění těchto rozhodnutí. Dle čl. 21 odst. 2 Nařízení však mohou členské státy stanovit povinnost zveřejnění, což činí právě ust. § 429 INSZ.

⁵⁷ Toto ustanovení vychází z čl. 40 nařízení 1346/2000, přičemž „individuální oznámení“ (čl. 40 odst. 2 Nařízení) má mít formu zvláštního doručení (ve smyslu § 75 INSZ).

⁵⁸ Srov. ČIHULA, T., Aktuální otázky insolvenčního řízení s cizím prvkem, s. 51. Srov. též obecnou působnost zmíněných ust. § 69 odst. 1 a 2 ZKV.

⁵⁹ Je třeba poznamenat, že úprava těchto vztahů v navrhovaném zákoně o mezinárodním právu soukromém tak přichází (ve vztahu k INSZ) poněkud opožděně. Stejně tak zřejmě není vhodný stav, kdy úprava insolvenčního řízení s mezinárodním prvkem bude upravena roztroušeně ve více předpisech.

⁶⁰ § 11c a 11d ZMPS.

⁶¹ Např. otázky procesní způsobilosti (§ 49 ZMPS), spolupráce se soudy z nečlenských států (oddíl 2 a 3 části druhé ZMPS). Srov. též BRODEC, J., Uznání a výkon soudních rozhodnutí v Evropské unii, s. 125 a násl.

V souvislosti s chystanou změnou právního řádu danou rekonfigurací tuzemského soukromého práva vyvstává i potřeba nového právního předpisu v oblasti úpravy mezinárodního práva soukromého. I když, jak plyne z důvodové zprávy k návrhu zákona o mezinárodním právu soukromém ze dne 18.1.2011 (dále jen „návrh ZMPS“) ⁶², dosavadní právní úprava nepůsobí v praxi zásadní potíže, při tvorbě kolizních norem obsažených v navrhovaném právním předpise je třeba mít na zřeteli budoucí definitivní právní úpravu (tuzemského) hmotného soukromého práva. Ve světle chystaného nahrazení dosavadní úpravy hmotného práva novou právní úpravou se jeví platný právní stav práva mezinárodního soukromého jako zastaralý. Při této příležitosti je vhodné úpravu mezinárodního práva soukromého a procesního zmodernizovat, některá řešení nově upravit a modifikovat, přihlídnout přitom k vývoji a vývojovým tendencím v oblasti mezinárodního práva soukromého, jak se jeví i ze srovnávání právních úprav v jiných státech, a k potřebě slučitelnosti úpravy s úpravou v Evropské unii. ⁶³

Cílem navrhovaného ZMPS je zejména:

- a) dosažení tzv. kolizní spravedlnosti spočívající v použití právního řádu, který má ve srovnání s ostatními nejužší spojení s upravovanou situací;
- b) přispění k právní jistotě účastníků právního vztahu, zejména k předvídatelnosti konečného rozhodnutí ve věci;
- c) ve vztahu k členským státům Evropské unie respektovat přednost předpisů Evropské unie v rozsahu jejich působnosti a umožnit občanům členských států přístup k českým soudům;
- d) zájem na zachování platnosti právních jednání a jejich účinků a respektovat tak vůli jednajících;

---

⁶² Návrh zákona o mezinárodním právu soukromém. Dostupný z WWW: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/2011/DZ_zakona_o_mezinarodnim_pravu_soukromem_2011.pdf>.

⁶³ Důvodová zpráva k návrhu zákona o mezinárodním právu soukromém. Vláda ČR, 2011, bod 3 obecné části. Dostupné z WWW: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/2011/DZ_zakona_o_mezinarodnim_pravu_soukromem_2011.pdf>. [cit. 2011-03-23].

- e) chránit osoby ve slabším postavení tam, kde je to žádoucí a společensky nezbytné tak, aby v některých soukromoprávních poměrech byla vyrovnána faktická nerovnost stran a aby tyto osoby nebyly zbaveny zvláštní právní ochrany stanovené v předpisech státu, kde žijí;
- f) chránit zájem státu na respektování práv vlastních občanů a jejich rozhodnutí v cizině a reagovat tak na nežádoucí rozhodnutí cizích orgánů.⁶⁴

V návrhu ZMPS je problematice mezinárodního insolvenčního práva věnována část šestá „Řízení o úpadku“. Její hlava I „Obecná ustanovení“ vymezuje pravomoc českých soudů pro zahájení a konání insolvenčního řízení s mezinárodním prvkem tak jak tuto pravomoc upravuje Nařízení. Návrh ZMPS tuto pravomoc stanoví nad rámec Nařízení i ve vztahu ke třetím státům. Mezinárodní příslušnost českých soudů je tak dána, jestliže jsou v České republice soustředěny hlavní zájmy dlužníka.⁶⁵ ZMPS připouští i zahájení obdoby vedlejšího řízení, má-li dlužník na území České republiky provozovnu a žádá-li o to věřitel s obvyklým pobytem nebo sídlem v České republice nebo vznikla-li pohledávka věřitele při činnosti této provozovny. Stejně jako v případě Nařízení jsou i zde účinky tohoto řízení omezeny na majetek nacházející se na území České republiky. Ustanovení § 111 odst. 3 návrhu ZMPS umožňuje použití kolizních norem obsažených v člancích 4 až 15 Nařízení nad rámec Nařízení, tak že jimi lze odkázat na právo jiného než členského státu. Hlava II pak pojednává o úpadku finančních institucí a je transpozicí článků 10, 24 až 27, 30 až 32 směrnice č. 2001/24/ES a hlava III pojednává o úpadku pojišťovny nebo zajišťovny a v souladu se směrnicí č. 2001/17/ES doplňuje kolizní úpravu k těmto institucím.⁶⁶

---

⁶⁴ Tamtéž.

⁶⁵ § 111 odst. 1 návrhu ZMPS.

⁶⁶ Srov. s úpravou § 11c a 11d ZMPS.

1.5. Nařízení Rady (ES) 1346/2000

1.5.1. Důvody vzniku Nařízení

K naplnění hlavního cíle Evropské unie (vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva), který si Unie vytyčila v Amsterodamské smlouvě, bylo třeba zajistit sjednocení právních norem týkajících se fungování vnitřního trhu v jednotlivých členských státech. Oblast insolvenčního práva byla poznamenána zásadními rozdíly a před přijetím Nařízení se hrávalo komunitární právo v oblasti insolvenčních řízení jen vedlejší roli. Teprve v návaznosti na Amsterodamskou smlouvu, která podstatným způsobem rozšířila a prohloubila integraci v oblastech vnitřní bezpečnosti a justice, nabývá pojem evropského mezinárodního práva soukromého nového rozměru.⁶⁷ Stále se zvyšující počet insolvenčních řízení s evropským mezinárodním prvkem, rozdílnost právních úprav insolvenčních řízení v jednotlivých členských státech a neochota států k uznávání zahraničních insolvenčních řízení nutně vedly k potřebě přijetí závazného předpisu sjednocujícího insolvenční řízení s evropským mezinárodním prvkem.⁶⁸

1.5.2. Právní povaha, obsah a struktura Nařízení

Nařízení představuje zcela jistě v rámci práva Evropské unie nejdůležitějším závazným předpisem, jenž upravuje insolvenční řízení. Účinnosti nabylo dne 31. května 2002 a s výjimkou Dánska jde o předpis použitelný přímo ve všech členských zemích Evropské unie. Podle čl. 288 SFEU je nařízení obecně závazným předpisem jak na úrovni Unie, tak na úrovni jednotlivých členských států a může tak zavazovat členské státy i jejich vnitrostátní subjekty. V případě insolvenčního řízení s mezinárodním (cizím, v tomto případě evropským mezinárodním) prvkem jde pak ve vztahu k tomuto mezinárodnímu

---

⁶⁷ BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 5-6.

⁶⁸ Srov. též zahraniční literaturu k této problematice, např.: *Kolmann, S.*, Europäisches internationales Insolvenzrecht - Die Verordnung (EG) Nr. 1346/2000 über Insolvenzverfahren. The European Legal Forum, 3/2002, s. 167 a násl.; *EHRICKE, U.*; *RIES, J.*, Die neue Europäische Insolvenzverordnung. JuS, 4/2003, s. 313 a násl.; *PAULUS, CH. G.*, Europäische Insolvenzverordnung: Kommentar. 2. vydání. Frankfurt am Main : Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, 2008, s. 45 a násl.; *SMD, S.*, Deutsches und Europäisches internationales Insolvenzrecht: Kommentar. Stuttgart : Kohlhammer, 2004, s. 13 a násl.

(cizímu, resp. evropskému mezinárodnímu) prvku o předpis, který má přednost ve své aplikaci před národní právní úpravou a v oblasti mezinárodního insolvenčního řízení ode dne 1. května 2004 představuje pro Českou republiku závaznou normu zásadního významu.⁶⁹ Judikaturou Soudního dvora Evropské unie⁷⁰ byla rozsáhle zpracována tzv. doktrína přímé použitelnosti (přímého účinku)⁷¹, z níž vyplývá několik významných právních následků:

- a) členské státy nemohou vydávat vnitrostátní opatření provádějící Nařízení,
- b) členské státy nemohou vydávat takové normativní právní akty, které ve svém důsledku mohou ovlivnit platnost Nařízení nebo jeho jednotlivých ustanovení a pokud takové akty v době vstupu Nařízení v platnost již existují, musejí je členské státy zrušit,
- c) členské státy jsou povinny učinit veškerá vhodná opatření zaručující řádnou aplikaci Nařízení, tato povinnost se vztahuje na všechny státní orgány,
- d) v případě, že členské státy a jejich orgány kteroukoliv z výše zmíněných povinností poruší a v důsledku takového porušení vznikne jednotlivci škoda, má tento právo se náhrady škody domáhat u vnitrostátního soudu.⁷²

Nařízení bylo vydáno v souladu s články 61 písm. c), 65 a 67 odst. 1 SES⁷³, o něž se opírá a nahradilo dosud platné mezinárodní smlouvy uzavřené mezi členskými státy.

---

⁶⁹ BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 4.

⁷⁰ Lisabonskou smlouvou byl Soudní dvůr Evropských společenství (Evropský soudní dvůr) přejmenován na Soudní dvůr Evropské unie a Soud prvního stupně byl přejmenován na Tribunál (srov. čl. 19 SEU). Tato práce používá zkratky SDEU, a to i ohledně činnosti soudního dvora před účinností Lisabonské smlouvy (1. 12.2009).

⁷¹ Srov. např. OUTLÁ, V. A KOL., Právo Evropské Unie. Plzeň : Aleš Čeněk, 2006, s. 123 a násl. a rozsudky SDEU 26/62 *Van Gend and Loos* [1963] ECR 1, 2/64 *Costa v. ENEL* [1964] ECR 585, 41/74 *Yvonne Van Duyn v. Home Office* [1974] ECR 1337.

⁷² SLOVÁKOVÁ, Z., Postavení správce podstaty v úpadkovém řízení dle nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 v návaznosti na rekodifikaci úpadkového práva v České republice. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, 2006, s. 8.

⁷³ Srov. současné čl. 67-71a 81 SFEU.

V České republice nahradilo Nařízení smlouvy o právní pomoci, které uzavřelo Československo s Řeckem, Kyprem, Francií a Itálií.⁷⁴

Nařízení upravuje převážně problematiku mezinárodní příslušnosti, použitelného práva, práv třetích stran, účinků insolvenčních řízení na probíhající soudní a jiná řízení, vzájemného uznávání insolvenčních řízení, pravomocí správců, zveřejňování, vztahu mezi hlavním a sekundárními řízeními a výkonu práv věřitelů.⁷⁵

Nařízení sestává z pěti kapitol a obsahuje celkem 47 článků. Vlastním normativním ustanovením předchází preambule, která má 33 bodů a představuje významnou interpretační pomůcku k textu Nařízení a pojmů v něm použitých. Dále jsou k Nařízení připojeny celkem 3 přílohy. Příloha A obsahuje výčet řízení, které jsou v jednotlivých členských státech považována za řízení insolvenční ve smyslu čl. 2 písm. a) Nařízení. Příloha B stanoví, která řízení jsou považována za likvidační podle čl. 2 písm. c) Nařízení a poslední Příloha C podává výčet osob nebo jiných subjektů, které jsou v jednotlivých členských státech považovány za správce podstaty ve smyslu čl. 2 písm. b) Nařízení.

Kapitola I - Všeobecná ustanovení - upravuje působnost Nařízení (čl. 1), definuje základní pojmy (čl. 2), vymezuje pravidla pro stanovení mezinárodní příslušnosti (čl. 3), stanoví rozhodné právo (čl. 4) a výjimky z jeho aplikace (čl. 5 až 15).

Kapitola II - Uznávání insolvenčních řízení - zakotvuje principy pro automatické a všeobecné uznávání insolvenčních řízení a účinků zahájení řízení (čl. 16), obsahuje pravidla týkající se účinků uznání hlavních, místních a sekundárních řízení (čl. 17), pravidla týkající se pravomoci správců (čl. 18), pravidla ohledně zveřejňování a registrace rozhodnutí o zahájení insolvenčních řízení (čl. 21 až 23) a pravidla týkající se

---

⁷⁴ Srov. ČIHULA, T., Aktuální otázky insolvenčního řízení s cizím prvkem, s. 47 a násl. Ohledně vztahu smluv uzavřených členskými státy k právu EU srov. SVOBODA, P., Právo vnějších vztahů Evropské unie. 2. vydání. Praha : Linde, 2007, s. 127 a násl. SMID, S. cit. dílo, s. 13 a násl.

⁷⁵ BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 12.

odmítnutí uznání založeného na námitkách výhrady veřejného pořádku (order public) (čl. 26).

Kapitola III - Sekundární insolvenční řízení - upravuje pravidla pro koordinaci mezi hlavním řízením a sekundárními řízeními (čl. 27 až 38).

Kapitola IV - Pravidla pro informování věřitelů a uznávání jejich pohledávek - stanoví zvláštní pravidla týkající se uznávání pohledávek (čl. 39), povinnosti informovat věřitele (čl. 40), náležitosti přihlášek pohledávek (čl. 41), a pravidla užívání úředních jazyků (čl. 42).

Kapitola V - Přejídná a závěrečná ustanovení - pojednává o časové působnosti Nařízení (čl. 43), o vztahu k mezinárodním smlouvám uzavřeným mezi členskými státy (čl. 44), upravuje způsob změny příloh (čl. 45), způsob předkládání zpráv o uplatňování Nařízení (čl. 46) a konečně účinnost Nařízení (čl. 47).

1.5.3. Cíle Nařízení

Základním účelem Nařízení je především vytvoření souboru kolizních norem přímo aplikovatelných na celém území EU. Hlavním cílem Nařízení pak je zvýšení účinnosti, rychlosti a efektivnosti insolvenčních řízení, která podléhají mezinárodní příslušnosti více států a zajištění řádného fungování vnitřního trhu. K dosažení tohoto cíle je nezbytné a vhodné, aby ustanovení o příslušnosti, uznávání a rozhodném právu v této oblasti byla obsažena v právním aktu Společenství, který je závazný a přímo použitelný v členských státech.⁷⁶ Nařízení tak koordinuje insolvenční předpisy na národní úrovni. Preambule v několika svých bodech vyzdvihuje potřebu řádného fungování vnitřního trhu, pro které je důležité, aby mezinárodní insolvenční řízení probíhala účinně. Činnost podniků má stále více mezinárodní rozměr a je třeba jej v rámci práva Společenství

---

⁷⁶ Bod (8) preambule nařízení 1346/2000. Srov. též ČIHULA, T., Aktuální otázky insolvenčního řízení s cizím prvkem, s. 42.

upravit. Platební neschopnost takových podniků pak ovlivňuje řádné fungování vnitřního trhu a vyvstává potřeba aktu Společenství, který by koordinoval opatření, jež je třeba učinit vůči majetku dlužníka neschopného plnit své závazky. Současně je nutné pro řádné fungování vnitřního trhu vyhnout se podnětům, které motivují zúčastněné strany k převodům majetku nebo soudních řízení z jednoho členského státu do druhého za účelem získání výhodnějšího právního postavení (tyto praktiky jsou označovány jako „forum shopping“).⁷⁷

Dalším významným cílem Nařízení (především pak s ohledem na téma této práce) je ochrana zájmů zahraničních věřitelů z členských států, zajištění jejich rovného postavení v rámci insolvenčního řízení, stejně tak jako zajištění efektivní správy úpadcova majetku.⁷⁸

1.5.4. Působnost Nařízení

1.5.4.1. Časová působnost

Dle článku 43 Nařízení se *„ustanovení tohoto Nařízení vztahují pouze na insolvenční řízení zahájená po účinnosti tohoto Nařízení. Úkony dlužníka učiněné před účinností tohoto Nařízení se i nadále řídí právem, které se na tyto úkony vztahovalo v době, kdy byly učiněny.“*⁷⁹

Článek 47 Nařízení uvádí, že Nařízení vstoupilo v platnost dne 31. května 2002. Od tohoto okamžiku se stává závazným a přímo aplikovatelným ve všech členských státech. Pro Českou republiku vstoupilo Nařízení v platnost dnem jejího přistoupení k EU, tedy 1. květnem 2004 a tímto datem lze i ohraničit počátek závaznosti Nařízení ve vztahu k subjektům podléhajícím tuzemské jurisdikci.⁸⁰

---

⁷⁷ Body (2), (3), (4) preambule nařízení 1346/2000.

⁷⁸ Srov. HOSTINSKÝ, J., Věřitel v českém a evropském insolvenčním právu. Ostrava : KEY Publishing, 2009, 38 a násl.

⁷⁹ Čl. 43 nařízení 1346/2000.

⁸⁰ BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 989.

1.5.4.2. Věcná působnost

Předně je potřeba vycházet z ustanovení čl. 1 Nařízení, které vymezuje věcnou působnost Nařízení pozitivně i negativně. Nařízení se tak vztahuje na insolvenční řízení, splňující následující čtyři znaky: (1) musí se jednat o kolektivní řízení (2) založené na platební nezpůsobilosti dlužníka, (3) které vyžaduje alespoň částečný prodej majetku daného dlužníka a (4) zakládá důvod ke jmenování správce.⁸¹ Naproti tomu se Nařízení nevztahuje na insolvenční řízení ohledně majetku pojišťoven, úvěrových institucí, investičních podniků poskytujících služby spočívající v držení finančních prostředků nebo cenných papírů pro třetí osoby a podniků kolektivního investování.⁸² Použitelnost Nařízení pak záleží na definici kritéria COMI. Aby bylo Nařízení aplikovatelné, musí se místo hlavních zájmů dlužníka nacházet na území členského státu EU.

1.5.4.3. Osobní působnost

Působnost Nařízení se vztahuje na insolvenční řízení týkající se majetku všech dlužníků, krom dlužníků uvedených v čl. 1 odst. 2, aplikuje se tak na všechny právnické osoby, fyzické osoby včetně nepodnikatelů a rovněž na spotřebitele. Nařízení se dle zmíněného ustanovení nevztahuje na insolvenční řízení týkající se majetku pojišťoven, úvěrových institucí, investičních podniků poskytujících služby spočívající v držení finančních prostředků nebo cenných papírů pro třetí osoby a podniků kolektivního investování. Vynětí těchto subjektů bývá odbornou literaturou často kritizováno, nicméně má své opodstatnění.⁸³ V případě insolvenčního řízení vedeného proti těmto institucím je účelnější ponechat silnější vliv národním orgánům dohledu a dozoru nad podnikáním těchto subjektů a nad správou jejich majetku, z tohoto důvodu bývají

---

⁸¹ Viz bod 46 rozsudku ESD ve věci Eurofood IFCS Ltd. (C-341/04 *Eurofood IFCS* [2006] ECR I-3813).

⁸² Čl. 1 odst. 2 nařízení 1346/2000.

⁸³ Srov. BĚLOHLÁVEK, A. J., *Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář*, s. 73; DUURSMÁ-KEPPLINGER, H.-CH.; DUURSMÁ, D.; CHALUPSKY, E., *Kommentar - Europäische Insolvenzverordnung*. Vídeň : Springer Verlag, 2002, čl. 1, m. č. 47. či WIMMER, K., *Die Richtlinien 2001/17 EG und 2001/24 EG über die Sanierung und Liquidation von Versicherungsunternehmen und Kreditinstituten*, *Zeitschrift für das gesamte Insolvenzrecht*, 2002, s. 897 a násl.

postupy v případě úpadku finančních institucí upraveny zvláštními národními předpisy, které mohou mít významný strategický dopad na ochranu zákazníků těchto subjektů. Dalším důvodem kritiky dopadající na exempci těchto subjektů z režimu Nařízení je i fakt, že pro úpravu insolvenčního řízení těchto institucí byla zvolena „jen“ forma směrnic,⁸⁴ zatímco Nařízení je z důvodu své obecné působnosti a přímé použitelnosti schopno samo překonat některé významné rozdíly v úpravách úpadkového práva jednotlivých právních řádů. Na druhou stranu je ale územní působnost směrnic podstatně širší než územní působnost Nařízení. Směrnice se totiž vztahují nejen na všechny členské státy EU včetně Dánska, ale rovněž na všechny státy reprezentující Evropský hospodářský prostor.⁸⁵

1.5.4.4. Místní působnost

Nařízení se vztahuje pouze na vztahy v rámci EU (s výjimkou Dánska), tedy na taková insolvenční řízení s evropským mezinárodním prvkem, kdy dlužník má místo svých hlavních zájmů na území některého členského státu, tak jak je tento termín definován v ustanovení čl. 2 písm. g) Nařízení:

„Pro účely tohoto Nařízení se rozumí:[...]

g) "členským státem, ve kterém se nachází majetek":

- v případě hmotného majetku členský stát, na jehož území se majetek nachází,*
- v případě majetku nebo vlastnických práv nebo nároků, které musí být zapsány ve veřejném rejstříku, členský stát, pod jehož pravomoc rejstřík spadá,*
- v případě pohledávek členský stát, na jehož území jsou soustředěny hlavní zájmy povinné třetí osoby ve smyslu čl. 3 odst. 1“.*⁸⁶

---

⁸⁴ Směrnice 2001/17/ES o reorganizaci a likvidaci pojišťoven, směrnice 2001/24/ES o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí. Blíže je o těchto směrnicích pojednáno v kapitole 1.5.5.

⁸⁵ Srov. Dohodu o Evropském hospodářském prostoru. Norsko, Lichtenštejnsko a Island (Švýcarsko ratifikaci dohody v referendu odmítlo) tudíž sdílí stejný režim.

⁸⁶ Čl. 2 písm. g) nařízení 1346/2000; Srov. též Čl. 3 odst. 1 („*Soudy členského státu, na jehož území jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka, jsou příslušné k zahájení insolvenčního řízení. V případě společnosti nebo právnické osoby se za místo, kde jsou soustředěny hlavní zájmy, považuje statutární sídlo, pokud není prokázán opak.*“).

Nařízení tak bude aplikováno na insolvenční řízení v případě, že centrum hlavních zájmů dlužníka se nachází na území některého z členských států Evropské unie a současně se na území jiného členského státu nachází někteří dlužníkovi věřitelé nebo jeho majetek. Výjimku z působnosti Nařízení představuje Dánsko, které si v souladu s čl. 1 a 2 Protokolu o postavení Dánska, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a Smlouvě o založení Evropského společenství, vyhradilo, že Nařízení není v Dánsku závazné ani použitelné.⁸⁷

1.5.5. Směrnicové právo Evropské unie vztahující se k insolvenčnímu řízení

V této kapitole se ještě jednou vrátíme k negativnímu vymezení věcné a osobní působnosti Nařízení, upravenému čl. 1 odst. 2, jenž stanoví, „že se Nařízení nevztahuje na úpadková řízení týkající se pojišťoven, finančních institucí, investičních podniků majících v držení finanční prostředky nebo cenné papíry třetích osob a podniků kolektivního investování.“ Okruh subjektů, na které se Nařízení nevztahuje, je definován v příslušných evropských předpisech, a to ve:

- a) směrnici 77/780/EHS o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se zahájení a výkonu činnosti kreditních institucí;
- b) směrnici 73/239/EHS o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se přístupu k činnosti v přímém pojištění jiném než životním a jejího výkonu;
- c) směrnici 79/267/EHS o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se zahájení a výkonu činnosti přímého životního pojištění;
- d) směrnici 93/22/EHS o investičních službách v oblasti cenných papírů a
- e) směrnici 85/611/EHS o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů.

Problematika sanace a likvidace kreditních institucí a pojišťoven je na úrovni práva Evropské unie upravena v tzv. směrnicích o úpadku finančních institucí. Jedná se o dvě

---

⁸⁷KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A.; PACHL, L., cit. dílo, s. 615.

směrnice, a to směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/17/ES ze dne 19. března 2001 o reorganizaci a likvidaci pojišťoven a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES ze dne 4. dubna 2001 o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí.

Do českého právního řádu byly tyto směrnice o úpadku finančních institucí transponovány v ust §§ 367 až 388 INSZ. Na rozdíl od běžného insolvenčního řízení, které se řídí podle Nařízení, je pro insolvenční řízení finančních institucí typické, že u nich striktně platí principy univerzality a jednoty řízení bez možnosti zahájení vedlejšího řízení.⁸⁸

1.6. Teorie mezinárodního insolvenčního práva s ohledem na Nařízení

1.6.1. Úpadkové řízení

Nařízení ve své anglické verzi užívá termín „*insolvency proceedings*“, který bývá překládán jako konkurzní nebo insolvenční řízení. Český překlad Nařízení pro zmíněný termín užívá pojem „*kolektivní úpadkové řízení*“, které se odlišuje od termínu „*insolvenční řízení*“ používaného v INSZ. V praxi se často nedělají rozdíly mezi těmito pojmy, přitom úpadek nemusí být způsoben jen insolvencí dlužníka. Rovněž terminologie pro správce není jednotná, Nařízení užívá pojmu „*správce podstaty*“ namísto „*insolvenčního správce*“, jak je užíván v INSZ. Pojmy a definice obsažené v Nařízení však nemají sloužit ke sjednocení terminologie jednotlivých členských států, snaží se vytvořit jakési sběrné kategorie, které jsou schopny pojmut roztržštěnou terminologii členských států užívanou v oblasti insolvenčního práva.⁸⁹ Termín „*insolvenční řízení*“ lépe vystihuje anglický překlad a je chápán v širším smyslu než

---

⁸⁸ Existence speciální úpravy insolvence finančních institucí je odrazem dynamického vývoje evropské právní úpravy týkající se existence a činnosti těchto subjektů. Tato detailní harmonizace určitého segmentu možných úpadkových situací s evropským mezinárodním prvkem je však často kritizována. Srov. např. ČIHULA, T., Aktuální otázky insolvenčního řízení s cizím prvkem, s. 46 a násl.

⁸⁹ Srov. BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 24, KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A.; PACHL, L., cit. dílo, s. 613.

řízení o řešení úpadku dlužníka způsobeného výlučně insolvenčí. V dalších částech této práce budou používány oba dva pojmy, tedy jak insolvenční řízení, tak i úpadkové řízení, jako synonyma.

Podle čl. 2 písm. a) Nařízení se za insolvenční řízení ve smyslu Nařízení považují kolektivní řízení uvedená v čl. 1 odst. 1, přičemž seznam těchto řízení obsahuje příloha A. Dále lze pod insolvenční řízení ve smyslu čl. 2 písm. a) zařadit likvidační řízení zahrnující zpeněžení majetku dlužníka včetně případů, kdy řízení končí vyrovnáním nebo jiným opatřením, kterým je platební neschopnost ukončena, nebo skončí pro nedostatek majetku dlužníka. Seznam těchto řízení je obsažen v příloze B.⁹⁰ Přílohy A (pro hlavní insolvenční řízení) a B (pro sekundární insolvenční řízení) obsahují taxativní výčet označení jednotlivých řízení pro jednotlivé členské země v národních jazycích tak, aby nemohlo dojít k záměně.⁹¹

1.6.1.1. Uznávání úpadkového řízení

Podle čl. 16 Nařízení je rozhodnutí o zahájení úpadkového řízení učiněné soudem členského státu, který je mezinárodně příslušný, uznáváno ve všech ostatních členských státech od okamžiku, kdy nabude účinků ve státě, který řízení zahájil.⁹² Uznání úpadkového řízení by tak mělo mít za důsledek rozšíření účinků plynoucích z takového řízení podle práva státu, ve kterém bylo řízení zahájeno, na jiné členské státy a prezentuje tak zásadu univerzality. Co se týče hlavního úpadkového řízení podle čl. 3 odst. 1 Nařízení, rozhodnutí o jeho zahájení má bez dalších formálních náležitostí stejné účinky v kterémkoliv členském státě jako ve státě zahájení hlavního úpadkového řízení, nestanoví-li Nařízení jinak.⁹³ Pro vedlejší úpadková řízení stanoví čl. 17 odst. 2 Nařízení, že každé omezení práv věřitele, zejména odklad platby nebo prominutí dluhu

---

⁹⁰ Čl. 2 písm. c) nařízení 1346/2000.

⁹¹ Dle nařízení Rady (EU) č. 210/2010, kterým se mění seznamy úpadkových řízení, likvidačních řízení a správců podstaty v přílohách A, B a C nařízení (ES) č. 1346/2000 o úpadkovém řízení a kterým se kodifikují přílohy A, B a C uvedeného nařízení, jsou v Příloze A pro ČR uvedeny konkurs, reorganizace a oddlužení, v Příloze B pak pouze konkurs.

⁹² PAUKNEROVÁ, M., Evropské mezinárodní právo soukromé, 2008, s. 338.

⁹³ Čl. 17 odst. 1 nařízení 1346/2000.

v důsledku tohoto řízení, má účinky na majetek nacházející se na území jiného členského státu pouze v případě těch věřitelů, kteří s tím vyslovili souhlas.⁹⁴

1.6.2. Princip univerzality

Výrazem uplatnění principu univerzality je právní stav, kdy je vedeno jediné insolvenční řízení s účinky na veškerý majetek dlužníka bez ohledu na to, kde se majetek dlužníka nachází, zda v jednom nebo ve více státech. Pro ilustraci poslouží následující příklad: soud v Německu prohlásí podle německého práva insolvenční na německou obchodní společnost, která má majetek v Německu, Francii a USA. Do majetkové podstaty pak bude zahrnut veškerý majetek německé obchodní společnosti v těchto třech zemích a německý soud bude rozhodovat o jeho zpeněžení, o přechodu dispozičních oprávnění k tomuto majetku na správce atd. Tento stav by byl možný pouze, pokud by úprava mezinárodní příslušnosti umožňovala, že insolvenční řízení zahájené v jednom státě vyloučí zahájení insolvenčního řízení se stejným úpadcem ve státě jiném. Vzhledem k tomu, že jde o zcela suverénní státy, je jen těžko představitelné, že by tyto státy zcela ponechaly vliv na postavení svých věřitelů v rukou cizího soudu.⁹⁵

1.6.3. Princip teritoriality

Naproti výše uvedenému principu univerzality zaujímá princip teritoriality protichůdný postoj, jenž lze zjednodušeně vyjádřit tak, že se vede tolik insolvenčních řízení, kolik je majetkových podstat (nebo také, že insolvenční řízení zahájené v jednom státě nevyvolá právní následky v jiném státě). Kdybychom si i tuto situaci měli nastínit na modelu výše

---

⁹⁴ Srov. *PAUKNEROVÁ, M.*, Evropské mezinárodní právo soukromé, s. 339.

⁹⁵ Srov. *TICHÝ, L.*, Základní orientace mezinárodního práva konkurzního, s. 19; *Kipnis, A. M.*, Beyond UNCITRAL: Alternatives to Universality in Transnational Insolvency. *Denver Journal of International Law and Policy*, 36/2008, s. 155 a násl. Dostupné z WWW: <<http://law.du.edu/documents/djilp/36No2/Beyond-UNCITRAL-Alternatives-Universality-Transactional-Insolvency-Alexander-M-Kipnis.pdf>> či *LoPucki, L. M.*, Cooperation in International Bankruptcy: A Post-Universalist Approach, *Cornell Law Review*, č. 84, s. 696 a násl. Dostupné z WWW: <<http://www.lawschool.cornell.edu/research/cornell-law-review/upload/Lopucki.pdf>>.

uvedeného příkladu, vypadal by asi takto: německý soud by na návrh věřitelů prohlásil insolvenční na německou obchodní společnost. Do majetkové podstaty by pak byl zahrnut pouze majetek společnosti na území Německa. Pokud by se např. francouzští věřitelé chtěli domáhat svých pohledávek v rámci dalších zemí, kde se nachází majetek dlužníka, museli by podat návrh na zahájení insolvenčního řízení v každé zemi, kde má německá obchodní společnost majetek. Tento princip se snaží v maximální míře zachovat svrchovanost jednotlivých států, ale není příliš efektivní ani pro věřitele ani pro soudy.⁹⁶

V praxi se setkáváme spíše s kompromisem mezi oběma principy, například v Nařízení nebo ve Vzorovém zákoně UNCITRAL. Jde o kombinaci obou principů, kdy existuje jediné hlavní insolvenční řízení zahrnující majetek dlužníka na celém světě, a vedle něj existují teritoriální insolvenční řízení probíhající pouze na jednom území, jejichž účelem je především ochrana lokálních věřitelů. Tato teritoriální řízení jsou podřízena řízení hlavnímu a správci všech řízení navzájem spolupracují. Tento způsob řízení mezinárodních insolvencí je vhodný například pro velké koncerny, které mají dceřiné společnosti v několika státech.⁹⁷

1.6.4. Hlavní insolvenční řízení

Úprava Nařízení rozlišuje mezi hlavním insolvenčním řízením, které má v rámci Unie univerzální dopad a postihuje veškerý dlužníkův majetek nacházející se v kterémkoliv členském státě s výjimkou Dánska, a vedlejšími teritoriálně omezenými řízeními.

Hlavní insolvenční řízení bývají zahajována v souladu s čl. 3 odst. 1 Nařízení, podle kterého jsou soudy členského státu, na jehož území jsou soustředěny hlavní zájmy

---

⁹⁶ TICHÝ, L., Základní orientace mezinárodního práva konkurzního, s. 17.

⁹⁷ KUČERA, Z.; PAUKNEROVÁ, M.; RŮŽIČKA, K. A KOL., Právo mezinárodního obchodu, s. 373 a ČIHULA, T., Aktuální otázky insolvenčního řízení s cizím prvkem, s. 78 a násl.

dlužníka, příslušné k zahájení insolvenčního řízení.⁹⁸ O vymezení pojmu „hlavní zájmy dlužníka“ pojednává blíže kapitola 1.6.7.

1.6.5. Vedlejší insolvenční řízení

Kromě hlavního insolvenčního řízení umožňuje Nařízení zahájit i teritoriálně omezená řízení (sekundární a partikulární)⁹⁹ soudům jiných členských států než státu, ve kterém bylo (či může být) zahájeno hlavní řízení (tedy kde má dlužník místo hlavních zájmů). Podmínkou, kterou ukládá Nařízení v čl. 3 odst. 2., je existence provozovny dlužníka na území takového členského státu. Insolvenční řízení zahájené podle čl. 3 odst. 2 Nařízení je omezeno pouze na majetek dlužníka nacházející se na území členského státu, kde bylo sekundární řízení zahájeno.

Článek 2 písm. h) Nařízení vymezuje provozovnu jako kterékoliv místo, kde dlužník vykonává nikoliv přechodnou hospodářskou činnost za pomoci lidských zdrojů a materiálních hodnot.¹⁰⁰ Ve smyslu Nařízení bude třeba termín provozovna vykládat poměrně široce. Bylo by možné ji charakterizovat jako část podniku¹⁰¹, a to za předpokladu, že jsou splněny všechny prvky, které Nařízení pro existenci provozovny předpokládá, tj. existence majetkového základu (myšleno co je předmětem aktiv), organizovaného personálního zázemí a nikoliv přechodný ráz provozovny. V kontextu Nařízení je pak třeba se zaměřit na míru organizovanosti a hospodářského účelu všech těchto prvků a nelze se omezit na legální definice organizační složky, provozovny, podniku nebo části podniku.¹⁰²

Provozovna tedy zakládá příslušnost pro zahájení vedlejšího insolvenčního řízení. Nařízení pod pojmem provozovna nezahrnuje jen organizační složku, jak ji vymezuje

---

⁹⁸ Čl. 3 věta první nařízení 1346/2000.

⁹⁹ Srov. následující kapitoly 1.6.5.1. a 1.6.5.2. této práce.

¹⁰⁰ Čl. 2 písm. h) nařízení 1346/2000.

¹⁰¹ Podle tuzemské právní terminologie obsažené v OBCHZ.

¹⁰² BRODEC, J., Uznání a výkon soudních rozhodnutí v Evropské unii, s. 130.

tuzemská úprava v OBCHZ¹⁰³, nýbrž soubor majetkových hodnot, který může vykazovat relativní samostatnost, ale především vykazuje následující charakteristické rysy:

- věcné vybavení – majetkové hodnoty, s nimiž má dlužník právo nakládat, byť toto jeho právo může být i omezeno;
- personální vybavení – nevyžadují se vlastní zaměstnanci, neboť postačí, aby v daném státě existovala kupříkladu osoba oprávněná k dispozicím s takovými majetkovými hodnotami;
- současně se musí jednat o hodnoty, které mají buď trvale, nebo alespoň na neomezenou dobu, případně na delší časové období své umístění na území jiného státu.¹⁰⁴

V rámci skupiny teritoriálně omezených řízení se rozlišují sekundární řízení a partikulární řízení.

1.6.5.1. Sekundární řízení

Sekundární řízení jsou řízení, která, byť podléhají vlastnímu právnímu režimu v rámci samostatně aplikovatelného rozhodného práva, jsou na hlavním řízení zcela závislá a jsou od hlavního řízení odvozená. Dominance hlavního řízení je zajištěna i postavením správce v hlavním řízení, který má možnost různými způsoby zasahovat do sekundárního insolvenčního řízení, probíhajícího ve stejné době proti stejnému dlužníkovi.¹⁰⁵ Sekundární řízení jsou řízení zahájena ve státě, v němž se nachází provozovna dlužníka a z časového hlediska jsou zahájena až po započetí hlavního insolvenčního řízení. Jsou teritoriálně omezena pouze na území, kde byla zahájena a vztahují se jen na majetek zde se nacházející. Tato řízení probíhají dle tzv. *legis fori concursus secundariae* a mají likvidační povahu ve smyslu čl. 2 písm. c) Nařízení.

---

¹⁰³ § 7 OBCHZ.

¹⁰⁴ BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 173-174.

¹⁰⁵ Bod (20) preambule nařízení 1346/2000.

Úprava institutu sekundárního řízení má sloužit k vyloučení možnosti znevýhodnění lokálních věřitelů aplikací *legis fori concursus* a má rovněž upevnit pozici správce podstaty ustanoveného v hlavním insolvenčním řízení v případech, kdy je struktura dlužníkovy majetku natolik složitá, že je obtížné spravovat ji jako jedinou jednotku. Nařízení tak dává správci podstaty v hlavním řízení navrhnout zahájení vedlejšího řízení, pokud to vyžaduje účinná správa majetku.¹⁰⁶

1.6.5.2. Partikulární řízení

Partikulární řízení jsou řízení, která byla zahájena ještě před zahájením hlavního insolvenčního řízení v některém členském státě, na jehož území ale dlužník nemá COMI, a byla zahájena ve vztahu k majetku nacházejícímu se na území jen tohoto konkrétního státu. Tato řízení se vyznačují v porovnání se sekundárními řízeními podstatně větší mírou nezávislosti.

Partikulární řízení jsou přípustná jen v případech upravených v čl. 3 odst. 4 Nařízení a to pouze:

- a) nemůže-li být insolvenční řízení podle čl. 3 odst. 1 Nařízení zahájeno z důvodů upravených právem členského státu, na jehož území jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka, nebo
- b) pokud zahájení územně omezeného úpadkového řízení navrhuje věřitel, který má bydliště, obvyklé místo pobytu nebo sídlo v členském státě, na jehož území se nachází taková provozovna, nebo jehož pohledávka vznikla z činnosti této provozovny.¹⁰⁷

A contrario v jiných případech než uvedených pod písmeny a) nebo b) nelze partikulární řízení před zahájením hlavního insolvenčního řízení zahájit. Musí se tak vyčkat zahájení hlavního insolvenčního řízení a v zemi, kde jsou dány důvody pro zahájení teritoriálně omezeného insolvenčního řízení, je pak možné zahájit jen sekundární insolvenční řízení. Takovou úpravou má být dosaženo pokud možno co

---

¹⁰⁶ Bod (19) preambule nařízení 1346/2000.

¹⁰⁷ Čl. 3 odst. 4 nařízení 1346/2000.

nejnižšího počtu zahajovaných partikulárních insolvenčních řízení, neboť tím mohou být ohroženy zájmy jiných věřitelů a může docházet ke zpeněžování podstaty a rozdělování výtěžku, aniž by byl dostatečně garantován přístup zahraničních věřitelů.¹⁰⁸

1.6.6. Zásada *lex fori concursus*

Pro insolvenční řízení, včetně všech otázek s ním souvisejících, by měl existovat tzv. jednotný insolvenční status, tedy národní úprava aplikovatelná na dané insolvenční řízení. Článek 4 Nařízení určuje rozhodné právo pro insolvenční řízení jako právo toho členského státu, na jehož území soud insolvenční řízení zahájil (*lex fori concursus*).¹⁰⁹ *Lex fori concursus* (insolvenční status) je rozhodující např. pro určení účinků zahájení řízení, podmínek vedení, provádění a skončení řízení nebo pro určení dlužníka jako subjektu insolvenčního řízení.¹¹⁰ Tato kolizní norma platí jak pro hlavní tak pro vedlejší (sekundární i partikulární) řízení.

Článek 4 odst. 2 Nařízení demonstrativně uvádí, na co se insolvenční status vztahuje, podle jeho znění tak právo státu, který řízení zahájil, určuje zejména:

- a) *proti kterým typům dlužníků může být insolvenční řízení zahájeno;*
- b) *majetek, který tvoří část majetkové podstaty, a způsob nakládání s majetkem, který dlužník nabyl po zahájení insolvenčního řízení;*
- c) *oprávnění dlužníka a správce podstaty;*
- d) *podmínky, za kterých může dojít k započtení pohledávek;*
- e) *účinky insolvenčního řízení na probíhající smlouvy, jejichž smluvní stranou je dlužník;*
- f) *účinky insolvenčního řízení na řízení zahájená jednotlivými věřiteli, s výjimkou probíhajících soudních řízení;*

---

¹⁰⁸ BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 182 a BRODEC, J., Uznání a výkon soudních rozhodnutí v Evropské unii, s. 93-94.

¹⁰⁹ Srov. např. PAULUS, CH. G., cit. dílo, s. 133 a násl.

¹¹⁰ Čl. 4 odst. 2 nařízení 1346/2000.

- g) pohledávky, které mají být přihlášeny proti dlužnickově majetku, a způsob nakládání s pohledávkami, které vznikly po zahájení insolvenčního řízení;
- h) pravidla pro přihlašování, zjišťování a uznávání pohledávek;
- i) pravidla pro provedení rozvrhu výtěžku ze zpeněžení dlužnickova majetku, pořadí pohledávek a práv věřitelů, kteří byli částečně uspokojeni po zahájení úpadkového řízení na základě věcného práva nebo započtením pohledávek;
- j) podmínky a účinky ukončení insolvenčního řízení, zejména vyrovnáním;
- k) práva věřitelů po ukončení insolvenčního řízení;
- l) kdo má nést náklady a výdaje vzniklé v insolvenčním řízení;
- m) pravidla týkající se neplatnosti, odporovatelnosti nebo neúčinnosti právních úkonů poškozujících všechny věřitele.¹¹¹

Meze insolvenčního statusu jsou tak stanoveny právní normou a zároveň jsou jeho hranice vymezeny osobním statutem společnosti (*lex personalis* nebo společenský status *lex societatis*).¹¹² Osobní status společností není upraven právem EU, jeho vymezení je tak ponecháno členským státům podle jejich vlastních pravidel. V zásadě jsou pro určení osobního statusu uznávány dvě teorie:¹¹³

- a) teorie inkorporační (příp. inkorporační zásada) – podle této zásady je osobním statutem právnické osoby právní řád, podle něhož byla zřízena a v tomto státě společnost bývá zapsána do veřejných rejstříků.
- b) teorie sídla (příp. zásada sídla) – podle této zásady je osobním statutem právnické osoby právní řád státu, v němž má své skutečné sídlo a v němž právnická osoba vykonává svou správu a provádí svou hospodářskou činnost.

Může nastat situace, že některé otázky budou upraveny jak normami rozhodného insolvenčního práva, tak i rozhodnými normami obchodněprávními a mohou tak být podřazeny pod insolvenční i osobní status. S podobným problémem se bylo možno

---

¹¹¹ Čl. 4 odst. 2 nařízení Rady (ES) 1346/2000.

¹¹² PAUKNEROVÁ, M., Společnosti v mezinárodním právu soukromém. Praha: Karolinum, 1998, s. 28-29.

¹¹³ Toto dělení vychází především z výkladu in KUČERA, Z.; PAUKNEROVÁ, M.; RŮŽIČKA, K. A KOL., Právo mezinárodního obchodu, s. 56 a násl.

setkat např. v Německu, kde povinnost podat návrh na zahájení insolvenčního řízení je upravena v obchodním zákoníku.¹¹⁴ V otázce dosahu odkazu kolizní normy na právní řád (použitelné právo) je tak třeba vycházet z premisy, *že se tohoto právního řádu použije jako celku tak, jak by ve státě jeho platnosti byla vyřešena otázka, která spadá do rozsahu kolizní normy.*¹¹⁵

1.6.7. Středisko hlavních zájmů dlužníka - COMI

K zahájení (hlavního) insolvenčního řízení je soud, na jehož území jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka (COMI). V případě společnosti nebo právnické osoby se za místo, kde jsou soustředěny hlavní zájmy, považuje statutární sídlo, pokud není prokázán opak.¹¹⁶ COMI je tak jedním z hlavních kritérií určujících vztah dlužníka ke státu a jedním z esenciálních pojmů evropského insolvenčního práva. Aby se dlužník stal subjektem insolvenčního řízení vedeného podle právních předpisů určitého státu, měl by k tomuto státu mít dostatečnou vazbu. Dlužníkův vztah ke státu je hodnocen podle různých kritérií, jako je provozovna, majetek, zapsané sídlo, středisko správy, domicil, obvyklé místo pobytu, místo hlavních zájmů apod. Preambule Nařízení uvádí, že místo, kde jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka, by mělo odpovídat místu, z něhož dlužník obvykle své zájmy spravuje, a je proto zjistitelné třetími osobami.¹¹⁷ Má jít tedy o místo hlavního ekonomického zájmu dlužníka. Podle Virgos-Schmitovy zprávy má výraz „hlavní“ posloužit k odlišení různých činností vykonávaných z různých míst, tak aby nemohla existovat dvě centra hlavních zájmů.¹¹⁸

Určení a vymezení centra hlavních zájmů dlužníka a tedy určení mezinárodní příslušnosti má zásadní význam pro průběh celého insolvenčního řízení, neboť

---

¹¹⁴ Slov. FERBER, M., European Insolvency Regulation - Substantive Consolidation, the Threat of Forum Shopping and a German Point of View. Cimejes Publication Series, Volume 1, 2004, s. 86.

¹¹⁵ KUČERA, Z., Mezinárodní právo soukromé, s. 182.

¹¹⁶ Čl. 3 odst. 1 nařízení 1346/2000.

¹¹⁷ Bod (13) preambule nařízení 1346/2000.

¹¹⁸ Virgos-Schmitova zpráva, čl. 75.

s ohledem na zásadu *lex fori concursus* se v insolvenčním řízení postupuje podle práva státu, jehož soud řízení zahájil.¹¹⁹

V případě právnických osob nastupuje vyvratitelná domněnka, že se středisko hlavních zájmů nachází ve státě sídla společnosti nebo právnické osoby. Sídlem je tak třeba rozumět především sídlo společnosti uvedené ve stanovách společnosti, v zakladatelské listině, společenské smlouvě nebo v jiném obdobném dokumentu. Takto registrované sídlo zpravidla odpovídá místu ústředí společnosti, tedy místu, kde se odehrávají hlavní podnikatelské aktivity společnosti. Ne vždy tomu tak ale je. Typickým příkladem jsou nadnárodní koncerny, kde se často setkáváme se situací, že místo registrace dceřiné společnosti odpovídá pouze umístění poštovní schránky. V takových případech je nutné dokazovat, zda došlo k vyvrácení domněnky COMI v sídle společnosti. Judikatura na této úrovni není jednotná, protože některé soudy zdůrazňují vnitřní struktury koncernů, tedy těžiště skutečné správy, zatímco jiné soudy upřednostňují těžiště vnějších vztahů a hlavní místo podnikatelské činnosti společnosti s přihlédnutím k lokalizaci svých zákazníků.¹²⁰

V případě fyzických osob je vhodné vycházet z názorů aktuální judikatury a teorie, protože Nařízení jasně neurčuje kritéria k posouzení COMI. Podle judikatury je centrem hlavních zájmů fyzických osob zásadně místo jejich bydliště nebo pobytu a u fyzických osob podnikatelů je to místo jejich podnikání.¹²¹

1.6.7.1. Judikatura vztahující se k určení COMI

1.6.7.1.1. Parmalat/Eurofood

---

¹¹⁹ Čl. 4 nařízení 1346/2000.

¹²⁰ ČIHULA, T., Aktuální otázky insolvenčního řízení s cizím prvkem, s. 103 a násl. Srov. též Rozhodnutí High Court of Justice (Leeds) ze dne 16. 5. 2003, 861-873/03 („Daisytek“) či MOOS, G.; FLETCHER, I.; ISAACS, S., The EC Regulation on Insolvency Proceedings: A commentary and Annotated Guide, bod 3.10.

¹²¹ Srov. např. DUURSMA-KEPPLINGER, H.-CH.; DUURSMA, D.; CHALUPSKY, E., Kommentar - Europäische Insolvenzverordnung. Vídeň : Springer Verlag, 2002, čl. 3, marg. č. 20 a násl.; ČIHULA, T., Aktuální otázky insolvenčního řízení s cizím prvkem, s. 105 a násl. či též C-1/04 *Staubitz-Schreiber* [2006] ECR I-701 a Stanovisko generálního advokáta v této věci.

Jedním z největších a nejkomplicovanějších případů řešících určení COMI je případ insolvence italského koncernu Parmalat. Parmský tribunál prohlásil úpadek nad pěti nizozemskými a dvěma lucemburskými společnostmi, které tvořily součást koncernu, kvůli finančním problémům celé skupiny, domnívaje se, že se COMI těchto dceřiných společností nachází v sídle koncernové matky, italské akciové společnosti Parmalat SpA se sídlem v Parmě. Domněnku COMI v místě sídla jednotlivých dcer (dle čl. 3 odst. 1 věty první Nařízení) považoval parmský tribunál za vyvrácenou, neboť podle soudu byla činnost jednotlivých dceřiných společností prováděna výlučně ve prospěch a v zájmu mateřské společnosti. V Itálii byla přijímána zásadní rozhodnutí ohledně těchto společností a vykonávána jejich kontrola.¹²²

Jádrem problému se stalo prohlášení úpadku irské dceřiné společnosti Eurofood IFSC Ltd. (dále jen „Eurofood“), která byla spravována z Itálie a jejíž sídlo se nacházelo na adrese dublinské advokátní kanceláře. Podle parmského tribunálu se však jednalo pouze o sídlo formální a COMI tak podle soudu bylo v sídle mateřské společnosti.

Parmský tribunál zahájil proti společnosti *Eurofood* insolvenční řízení, ale irské soudy prohlášení tohoto insolvenčního řízení jako hlavní řízení neuznaly. Podle názoru irského odvolacího soudu (High Court of Dublin) leželo COMI v Irsku a domněnka ve smyslu čl. 3 odst. 1 věty druhé Nařízení tak vyvrácena nebyla. Následně položil Supreme Court of Ireland Evropskému soudnímu dvoru (dnes SDEU) několik předběžných otázek ohledně centra hlavních zájmů a povinnosti soudů jiných členských států uznat účinky prohlášení insolvenčního řízení. Postoj Soudního dvora k otázce určení COMI byl očekáván s velikým napětím. Soudní dvůr konstatoval, že pro určení COMI není rozhodující skutečnost, zda je insolventní právnická osoba ovládána jinou osobou (mateřskou společností), která má sídlo v jiném státě. Pro jeho určení jsou tedy určující pouze „skutečnosti, jež jsou objektivní a zjiřitelné třetími osobami a umožní

---

¹²² Skutkový popis in např. *BRODEC, J.*, Uznání a výkon soudních rozhodnutí v Evropské unii, s. 107 a násl.; *BRODEC, J.*, Uznání zahraničního rozhodnutí o zahájení konkursního řízení v rámci EU a některé s tím spojené otázky dle českého právního řádu. *Právní rozhledy*, 12/2006, s. 437 a násl. či *SALAC, J.*, K některým otázkám evropského insolvenčního práva - nad rozhodnutím ESD ve věci Eurofood (Parmalat). *Právní rozhledy*, 6/2007, s. 209 a násl.

*prokázat existenci skutečné situace odlišné od té, kterou má odrážet umístění do místa předmětného sídla.*¹²³

Dle postoje SDEU je tudíž rozhodné, že dceřiná společnost skutečně vykonává ve státě svého sídla svou podnikatelskou činnost. Pouze skutečnost, že je řízena nebo by mohla být řízena „koncernovou matkou“, podle názoru SDEU sama o sobě nepostačuje k vyvrácení domněnky stanovené v čl. 3 odst. 1 věty druhé Nařízení. Rozsudek SDEU dále zmiňuje bod 13 preambule Nařízení, které uvádí, že COMI dlužníka se nachází v členském státě, ve kterém se nachází z hlediska věřitelů seznatelné těžiště hospodářské činnosti. Dle SDEU je takovým státem spíše stát sídla dceřiné společnosti než stát sídla koncernové matky.¹²⁴ Výsledkem argumentace SDEU je zjevná preference práva státu zapsaného sídla úpadce, což se projeví zejména v tom, že hlavní insolvenční řízení by mělo být vedeno podle stejného práva, podle kterého byla společnost založena a zapsána do obchodního rejstříku (příp. obdobného registru). Jinými slovy, aby byl korporátní statut shodný se statutem konkursním. Důvodem může být skutečnost, že národní insolvenční právo je vytvořeno primárně pro vnitrostátní případy úpadku dlužníka a odpovídá tudíž národním formám právnických osob, zejména obchodních společností. Je-li insolvenční řízení vedeno podle práva jiného státu, než jímž je dán korporátní statut úpadce, vyvstávají v takovém řízení již z povahy věci (zejména pro insolvenční správce) rozsáhlé obtíže.¹²⁵

---

¹²³ Rozsudek SDEU ve věci C-341/04 Eurofood IFSC [2006] ECR I-3813, bod 37.

¹²⁴ Jaroslav Salač (ve svém článku zmíněném v předchozí poznámce pod čarou) k tomuto postoji SDEU poznamenává: „*Již bylo uvedeno, že tento argument může obstát pouze formálně, protože věcně věřitelé zpravidla vstupují do smluvních vztahů s dceřinou společností z důvodu existence koncernové matky (často poskytuje koncernová matka zajištění ve formě garance nebo alespoň vydává prohlášení, že o smluvním vztahu dceřiné společnosti ví a podporuje jej (letter of comfort , příp. Patronatserklärung). ESD byl však ke svému závěru patrně také veden skutečností, že koncernové právo nebylo dosud na komunitární úrovni harmonizováno a národní právní úpravy se podstatně odlišují (podle některých právních úprav ručí nebo odpovídá koncernová matka za závazky dceřiné společnosti ex lege (ať již automaticky nebo při splnění určitých podmínek). Jedním z možných důvodů může také být, že separátní konkursy v různých členských státech nepovedou ke zvýhodnění přímých věřitelů koncernové matky, kteří by „měli mnohem blíže“ k jejímu insolvenčnímu správci.*“

¹²⁵ SALAČ, J., cit. dílo, s. 211.

Je třeba poznamenat, že závěry SDEU v případě *Eurofood* a jejich argumentační podložení byly mnohými autory kritizovány, a to především stran jejich neurčitosti a nedostatečnosti.¹²⁶

1.6.7.1.2. *Daisytek*

Stejně jako v případě výše popsaného případu *Parmalat/Eurofood* se i v případě skupiny *Daisytek* jedná o pozitivní kompetenční spor, kdy si soudy hned několika členských států nárokovaly mezinárodní příslušnost a tak i právo zahájit hlavní insolvenční řízení. Oba případy odrážejí skutečnost, že soudy jednotlivých členských států odchylně aplikují pravidla o mezinárodní příslušnosti daná čl. 3 Nařízení.

Skupina *Daisytek* obchodovala s výpočetní technikou. Mateřská společnost měla sídlo v USA a v Evropě měla čtrnáct dceřiných společností rozmístěných v Anglii, Německu a Francii. Jednou z těchto dceřiných společností byla ISA International plc., Bradford (dále jen „ISA International“) registrovaná v Anglii, s kapitálovou účastí v několika dalších dceřiných společnostech. ISA International vykonávala řídicí funkci pro celou skupinu a krom toho také vyjednávala a uzavírala dodavatelské smlouvy i za francouzské a německé dceřiné společnosti, schvalovala a kontrolovala veškeré účetnictví, připravovala veškeré strategické plány apod.¹²⁷

U anglického soudu (High Court of Justice Leeds) mělo proběhnout insolvenční řízení ohledně celé evropské skupiny. Podle anglického soudu se COMI celé skupiny nacházelo v Bradfordu a toto místo bylo zjistitelné třetími osobami i pro dceřiné společnosti z Francie a Německa. Soud tak pro určení COMI v tomto případě vzal za rozhodující, že prakticky všechny aktivity evropských dceřiných společností byly kontrolovány anglickým holdingem – společností ISA International. Tím akceptoval

---

¹²⁶ Tamtéž.

¹²⁷ Srov. ČIHULA, T., Aktuální otázky insolvenčního řízení s cizím prvkem, s. 131.

argumentaci navrhovatele, jímž byla americká mateřská společnost, která usilovala o soudem řízenou reorganizaci.

Až po zahájení hlavních insolvenčních řízení anglickým soudem byly v Německu a Francii podány návrhy na prohlášení úpadku ohledně tamních dceřiných společností. Německý ani francouzský soud (Amtsgericht Düsseldorf a Tribunal de Commerce de Pontoise) insolvenční řízení zahájená v Anglii neakceptovaly a oba přijaly návrhy na zahájení hlavních insolvenčních řízení. Tato řízení byla po čase zastavena, neboť, jak zdůraznil francouzský Cour d'Appel, neuznáním úpadečného řízení zahájeného v Anglii by byla vážně narušena zásada vzájemné důvěry plynoucí z Nařízení. Rozhodnutí anglického soudu o prohlášení úpadku vycházelo při určení COMI a mezinárodní příslušnosti z jemu předložených důkazů a na základě principu priority zahájilo jediné hlavní insolvenční řízení. V souladu s čl. 16 Nařízení má pak toto řízení být uznáno *ex lege* v jiných členských státech.

Takovýto postup je potřeba považovat za správný, neboť rozhodnutím prvního soudu o prohlášení úpadku (a tudíž vlastní mezinárodní příslušnosti) je zahájeno jediné hlavní řízení nad majetkem úpadce. Druhotné je v tomto případě, že rozhodnutí o zahájení hlavního řízení může trpět vadami. Požadavek správnosti právního posouzení otázky mezinárodní příslušnosti insolvenčního soudu zde ustupuje zásadnímu požadavku právní jistoty. Soudy jiných členských států nejsou oprávněny přezkoumávat rozhodnutí o zahájení hlavního řízení. Hlavní insolvenční řízení zahájená v jiných členských státech musí být tudíž (tak jak tomu bylo v komentovaném případě) s ohledem na zásadu litispendence zastavena.¹²⁸

Jedinou možností, kterou se mohou soudy jiných členských států bránit uznání rozhodnutí o zahájení hlavního insolvenčního řízení představuje odmítnutí jeho uznání na základě výhrady veřejného pořádku (*ordre public*), již předvídá čl. 26 Nařízení, který stanoví: „*Kterýkoli členský stát může odmítnout uznat úpadečné řízení zahájené v jiném členském státě nebo výkon rozhodnutí učiněných v souvislosti s takovým řízením, pokud*

---

¹²⁸ Srov. ČIHULA, T., Aktuální otázky insolvenčního řízení s cizím prvkem, s. 132-133.

*by byly účinky tohoto uznání nebo výkonu ve zjevném rozporu s veřejným pořádkem tohoto státu, zejména s jeho základními zásadami nebo s ústavními právy a svobodami jednotlivce.*¹²⁹

---

¹²⁹ Srov. *BRODEC, J.*, Uznání a výkon soudních rozhodnutí v Evropské unii, s. 111 a Rozsudek SDEU ve věci C-341/04 Eurofood IFSC [2006] ECR I-3813, bod 67-68.

2. Správce insolvenčního řízení probíhajícího v ČR jako subjekt mezinárodního insolvenčního řízení

Významným důsledkem insolvenčního řízení zahájeného v jednom členském státě EU je uznání jmenování správce podstaty a stanovení rozsahu jeho pravomocí ve všech ostatních členských státech. Správce podstaty je automaticky uznán uznáním insolvenčního řízení ve smyslu čl. 16 Nařízení. Právní úprava každého členského státu vymezuje postavení insolvenčního správce, tedy otázky týkající se jeho jmenování, odvolání, odpovědnosti, rozsahu jeho práv a povinností a v neposlední řadě i způsob odměňování správce. Všechny tyto otázky se řídí *lex fori concursus*, i když procesní výkon těchto oprávnění se řídí právem státu, ve kterém jsou uskutečňována.¹³⁰

Uznání pravomocí správce podstaty v dalších členských státech je jedním z nejzásadnějších důsledků aplikace Nařízení, jenž vychází z principu univerzality rozhodnutí o zahájení insolvenčního řízení. Bylo by tudíž v rozporu s požadavkem efektivity¹³¹ insolvenčního řízení, které se řídí Nařízením, kdyby správce jmenovaný v hlavním insolvenčním řízení musel získávat doložku vykonatelnosti předtím, než by zahájil výkon pravomoci v jiných členských státech.¹³²

Bude-li tudíž českým insolvenčním soudem, jenž je mezinárodně příslušný k vedení hlavního insolvenčního řízení ve smyslu čl. 3 odst. 1 Nařízení, jmenován v tomto řízení insolvenční správce, může tento správce vykonávat veškeré pravomoci, které jsou mu svěřeny podle českého práva, též v ostatních členských státech. To platí do doby, než je v těchto jiných státech zahájeno jiné (sekundární) insolvenční řízení nebo učiněno

---

¹³⁰ Činnosti správce podstaty dle nařízení 1346/2000 se podrobně věnuje kapitola 2.5 této práce.

¹³¹ Srov. bod 2 preambule nařízení 1346/2000.

¹³² BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 594.

ochranné opatření na základě návrhu na zahájení insolvenčního řízení v těchto státech. Takto jmenovaný správce musí však při výkonu svých pravomocí jednat v souladu s právem toho členského státu, na jehož území zamýšlí jednat.¹³³ Cílem těchto omezení je především snaha vyhnout se situacím, v nichž by se jedna a tatáž podstata stala předmětem pravomoci různých správců. Stejně tak má tato úprava chránit věřitele v členských státech, v nichž bylo zahájeno sekundární řízení.

Postavení a pravomoci správce, který je jmenován jako správce v hlavním insolvenčním řízení, se tudíž řídí právem státu, který toto řízení zahájil. Je-li mezinárodně příslušný český soud, je tak rozhodná právní úprava obsažená v INSZ a souvisejících předpisech. Jí je proto věnována pozornost v několika následujících kapitolách. Poté je nastíněn význam ustanovení Nařízení, která jsou relevantní pro činnost správce. Závěrečná kapitola této části práce se zabývá některými otázkami vztahu české vnitrostátní úpravy a úpravy obsažené v Nařízení ohledně postupu insolvenčního správce.

Rekodifikací insolvenčního práva doznává postavení insolvenčního správce značných změn oproti původní úpravě obsažené v ZKV. Již se nejedná o strohou úpravu obsaženou v jediném právním předpise, ale nově je právní úprava institutu insolvenčního správce v českém právu obsažena jak v předpisech zákonných, tak i v předpisech podzákonných. Klíčovými zákonnými předpisy jsou INSZ a ZIS. Nejvýznamnějšími prováděcími předpisy k INSZ jsou:

- vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona (dále též „vyhláška o jednacím řádu“) a
- vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů (dále též „vyhláška o odměně“).

Podzákonná úprava vydaná k provedení ZIS je pak obsažena zejména ve:

---

¹³³ Čl. 18 odst. 1 a 3 nařízení 1346/2000.

- vyhlášce č. 314/2007 Sb., o minimálním limitu pojistného plnění a minimálních standardech pojistných smluv insolvenčních správců (dále jen „vyhláška o pojištění“) a
- vyhlášce č. 312/2007 Sb., o obsahu a dalších náležitostech zkoušek insolvenčních správců (dále jen „vyhláška o zkouškách“).

Práva a povinnosti insolvenčního správce ale nejsou obsažena jen ve výše uvedených předpisech. Další prameny práva, které dotváří tento institut nad rámec esenciální úpravy obsažené ve výše zmíněných předpisech, nalézáme v řadě zákonů, které byly v důsledku přijetí nové úpravy novelizovány.

Zatímco INSZ upravuje především postavení insolvenčního správce v průběhu celého insolvenčního řízení a jeho vztah k jiným procesním subjektům, ZIS pojednává zejména o obecných a kvalifikačních předpokladech pro výkon činnosti insolvenčních správců.

2.1. Profesní předpoklady insolvenčního správce

Přijetím INSZ a ZIS se mění pojetí insolvenčního správce jakožto významného procesního subjektu v rámci insolvenčního řízení. Je kladen mnohem větší důraz na profesní předpoklady a kvality osoby insolvenčního správce, aby byl zajištěn řádný a svědomitý výkon této funkce. V porovnání s úpravou v ZKV se zpřísnují požadavky na vzdělání správců a nově je podmínkou výkonu funkce ukončené vysokoškolské vzdělání právníckého nebo ekonomického směru.¹³⁴

ZIS umožňuje vykonávat funkci insolvenčního správce i veřejné obchodní společnosti a zároveň stanoví, jaké požadavky musí být splněny, aby veřejné obchodní společnosti bylo uděleno povolení k výkonu činnosti insolvenčního správce.¹³⁵ Nejedná se však o

---

¹³⁴ ZELENKA, J. A KOL., Insolvenční zákon s komentářem, důvodovou zprávou a nařízením Rady 1346/2000. 2. vydání. Praha: Linde Praha, 2007, s. 57.

¹³⁵ § 5 ZIS stanoví, že návrh veřejné obchodní společnosti nebo zahraniční společnosti na vydání povolení musí obsahovat a) obchodní formu, b) sídlo, c) identifikační číslo, d) jméno, příjmení, rodné číslo (datum narození) a trvalý pobyt společníka fyzické osoby, která je statutárním orgánem nebo členem statutárního

požadavky podřazované pod profesní předpoklady insolvenčního správce, protože tyto se vztahují jen k fyzické osobě vykonávající činnost správce a veřejné obchodní společnosti se týkají zprostředkovaně skrze ohlášeného společníka, který bude nadále vykonávat činnost insolvenčního správce pouze v rámci veřejné obchodní společnosti.¹³⁶

2.1.1. Bezúhonnost

ZIS v ustanovení § 7 zužuje okruh bezúhonných osob, když vymezuje podmínky bezúhonnosti negativní definicí.¹³⁷ Z dikce zákona je patrné, že ZIS ve svém § 7 užívá pojem bezúhonnost jako kritérium svědčící o schopnosti insolvenčního správce řádně hospodařit se svěřeným majetkem.

2.1.2. Seznam insolvenčních správců

Ustanovení § 21 odst. 1 INSZ stanoví, že se insolvenční správce ustanovuje ze seznamu insolvenčních správců, který je nově veden Ministerstvem spravedlnosti.¹³⁸ Seznam obsahuje údaje podle ZIS a podle INSZ týkající se insolvenčních správců a hostujících insolvenčních správců. Náležitosti seznamu insolvenčních správců, jeho členění, obsah,

---

orgánu, jejímž prostřednictvím bude vykonávat činnost insolvenčního správce. K návrhu musí být připojeno prohlášení ohlášeného společníka.

¹³⁶ § 5 odst. 2 ZIS.

¹³⁷ Za bezúhonnou se dle § 7 ZIS nepovažuje osoba:

- a) která byla pravomocně odsouzena za úmyslný trestný čin spáchaný v souvislosti s výkonem funkce insolvenčního správce, nebo jiný úmyslný trestný čin proti závazným pravidlům tržní ekonomiky,
- b) které insolvenční soud v posledních pěti letech před podáním návrhu zamítl žádost o prominutí zbytku jejích dluhů,
- c) jestliže probíhá insolvenční řízení, ve kterém se řeší její úpadek nebo hrozící úpadek,
- d) která byla v posledních 3 letech statutárním orgánem nebo členem statutárního orgánu právnické osoby, jestliže probíhá insolvenční řízení, ve kterém se řeší úpadek nebo hrozící úpadek této právnické osoby,
- e) pro kterou dosud trvá překážka výkonu funkce statutárního orgánu, člena statutárního orgánu nebo jiného orgánu právnické osoby, která je podnikatelem, nebo
- f) které bylo v posledních pěti letech před podáním návrhu zrušeno povolení postupem podle § 13 odst. 2.

¹³⁸ Podle § 8 odst. 1 ZKV vedly seznamy správců soudy příslušné k řízení.

údaje tam zapisované, podmínky zápisu do něj a vznik práva vykonávat činnost insolvenčního správce a hostujícího insolvenčního správce jsou upraveny v § 16 a násl. ZIS. Podle INSZ je seznam součástí insolvenčního rejstříku.¹³⁹

Seznam se člení na část obecnou a část zvláštní. Do obecné části seznamu se odděleně zapisují fyzické osoby, veřejné obchodní společnosti, zahraniční společnosti a hostující insolvenční správci, kterým vzniklo právo vykonávat činnost insolvenčního správce. Do zvláštní části se zapisují správci, kteří jsou oprávněni vykonávat funkci insolvenčního správce dlužníků uvedených v § 3 odst. 2 ZIS¹⁴⁰ a tyto osoby se automaticky zapisují do obou částí seznamu. Ke dni 13. 2. 2011 je v obecné části zapsáno 332 osob a ve zvláštní části 22 osob.¹⁴¹

Insolvenční soud ustanoví insolvenčním správcem osobu, kterou určí předseda insolvenčního soudu ze seznamu insolvenčních správců vedených Ministerstvem spravedlnosti.¹⁴² Kterého insolvenčního správce ze seznamu předseda insolvenčního soudu do funkce ustanoví je obecně na jeho volné úvaze. Při volbě insolvenčního správce předseda přihlédne k dosavadnímu stavu insolvenčního řízení, k osobě dlužníka a jeho majetkovým poměrům, k odborné způsobilosti insolvenčního správce a k jeho zatížení.¹⁴³ Insolvenční soud také insolvenčního správce zprošťuje funkce. Současná úprava stanoví oproti ZKV¹⁴⁴ přísnější kritéria pro vydání povolení k výkonu činnosti insolvenčního správce. U fyzických osob se jedná konkrétně o tyto podmínky:

---

¹³⁹ § 16 ZIS.

¹⁴⁰ Podle ustanovení § 3 odst. 2 zákona o insolvenčních správcích se jedná o následující dlužníky : finanční instituce se zvláštním režimem podle INSZ, obchodník s cennými papíry, depozitář, provozovatel vypořádacího systému, organizátor trhu s investičními nástroji, investiční společnost, investiční fond, penzijní fond, nebo dlužník, u něhož je bez dalšího přípustná reorganizace podle INSZ.

¹⁴¹ *Seznam insolvenčních správců- přehled* [online]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/InsSpravci/public/seznamAction.do>, [cit. 2011-03-23].

¹⁴² § 25 odst. 1 INSZ.

¹⁴³ § 25 odst. 2 INSZ.

¹⁴⁴ ZKV stanovil v ustanovení § 8 odst. 1, že „do seznamu správců lze zapsat jen bezúhonnou fyzickou osobu, která je plně způsobilá k právním úkonům, má přiměřenou odbornou způsobilost a se zápisem souhlasí, nebo veřejnou obchodní společnost, která bude činnost správce vykonávat prostřednictvím svých společníků, o nichž prokáže, že splňují podmínky pro zapsání do seznamu.“ Tyto relativně jednoduché podmínky měly za následek markantní nárůst počtu správců zapsaných v seznamu a s tím související problém spočívající v nedostatečné odbornosti správců.

- vysokoškolské vzdělání magisterského studijního programu na vysoké škole v členském státě, nebo uznání takového vzdělání členským státem,
- složení zkoušky insolvenčního správce, nebo rozdílové zkoušky insolvenčního správce,
- uhrazení správního poplatku k zápisu do seznamu ve výši 5.000 Kč Ministerstvu spravedlnosti a
- uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem funkce insolvenčního správce podle zákona upravujícího úpadek a způsoby jeho řešení nebo s činností zaměstnanců insolvenčního správce při výkonu funkce pro celou dobu trvání této funkce, a to na svůj náklad.¹⁴⁵

Tyto podmínky jsou ZIS doplněny o podmínku bezúhonnosti a plné způsobilosti k právním úkonům. Podle INSZ nemůže v žádném případě vykonávat funkci insolvenčního správce osoba, která je jakýmkoliv způsobem zainteresována na insolvenčním řízení, nebo která má poměr k věci nebo k osobám účastníků, z něhož je možné usuzovat, že není nepodjatá.¹⁴⁶ Pakliže by tak byl správce vyloučen z některých úkonů pro svůj poměr jen k některému z dlužníkových věřitelů nebo jen k některému ze zástupců dlužníkových věřitelů, zavádí insolvenční zákon institut odděleného insolvenčního správce, který nahradí stávajícího insolvenčního správce v úkonech, z nichž byl vyloučen. Zákonodárce tak zvolil konstrukci, kdy není nutné insolvenčního správce odvolávat z funkce, když pro to nejsou objektivní důvody a pokud z jednání insolvenčního správce nebude vyplývat, že upřednostňuje své vlastní zájmy nebo zájmy jen některých věřitelů nad kolektivní zájmy všech věřitelů. O ustanovení odděleného insolvenčního správce rozhodne insolvenční soud usnesením, v němž současně vymezí jeho působnost, tj. určí úkony, jež namísto insolvenčního správce bude v insolvenčním řízení nebo v incidenčních sporech činit oddělený insolvenční správce; rozsah těchto úkonů lze později i měnit, tedy rozšířit nebo zúžit.¹⁴⁷

---

¹⁴⁵ § 6 odst. 1 písm. b) c) e) f) ZIS.

¹⁴⁶ § 24 odst. 1 INSZ.

¹⁴⁷ ZELENKA, J. A KOL., cit. dílo, s. 78. Bližší pojednání o oddělených správcích obsahuje kapitola 2.2.1.

2.1.3. Zkoušky insolvenčních správců

Dne 1. ledna 2010 skončilo tzv. přechodné dvouleté období a od tohoto data mohou být insolvenčními správci ustanovovány jen osoby, které vykonaly zkoušky insolvenčních správců.¹⁴⁸ Ode dne účinnosti INSZ až do skončení přechodného období mohli činnost insolvenčních správců vykonávat i správci zapsaní v seznamu bez zkoušky insolvenčního správce.¹⁴⁹

Pro kvalitní výkon funkce insolvenčního správce patří mezi kvalifikační předpoklady dobrá orientace v právních předpisech, orientace v účetní a daňové problematice a v neposlední řadě i manažerské schopnosti. Ustanovení § 25 ZIS počítá s jistým zákonným zvýhodněním u některých profesí, které spočívá ve vykonání rozdílové zkoušky insolvenčního správce, neboť provozování těchto profesí již samo o sobě splňuje určité kvalifikační předpoklady pro výkon funkce insolvenčního správce. Jedná se o profese advokátů, daňových poradců, auditorů nebo notářů a rozdílová zkouška je u těchto povolání zúžena o okruhy, v nichž tyto osoby již vykonaly zkoušku nutnou k provozování těchto profesí.¹⁵⁰

Podmínky, obsah a další náležitosti zkoušek, rozdílových zkoušek a zvláštních zkoušek insolvenčních správců upravuje vyhláška o zkouškách. Cílem této právní úpravy je vytvoření fungujícího zkušebního systému pro všechny potenciální uchazeče, a to ve

---

¹⁴⁸ Přechodné období pro dokončení vysokoškolského studijního programu pro osoby zapsané v seznamu insolvenčních správců skončí k 31.12.2013. K tomu blíže § 41 ZIS.

¹⁴⁹ Srov. § 40 ZIS. Právní úprava zkoušek insolvenčních správců a vzdělávání insolvenčních správců je obsažena v hlavě čtvrté ZIS. Podle klíčového § 24 ZIS Ministerstvo spravedlnosti umožní do 6 měsíců od doručení písemné žádosti vykonat zkoušku insolvenčního správce každé fyzické osobě, která dosáhla vysokoškolského vzdělání magisterského studijního programu a uhradila Ministerstvu spravedlnosti poplatek za přípuštění ke zkoušce insolvenčního správce ve výši 5.000 Kč. Neúspěšní uchazeči mohou do 30 dnů od konání zkoušky písemně požádat Ministerstvo spravedlnosti o umožnění jejího opakování, to může proběhnout nejdříve po uplynutí 6 měsíců ode dne konání neúspěšné zkoušky, přičemž zkoušku lze opakovat pouze dvakrát. Neúspěšný uchazeč, který nepodal ve třicetidenní lhůtě žádost o opakování zkoušky, nebo ten, kdo při zkoušce insolvenčního správce neuspěl ani při jejím druhém opakování, může podat novou žádost o vykonání zkoušky až po uplynutí 3 let ode dne konání neúspěšné zkoušky.

¹⁵⁰ U rozdílové zkoušky je obsah zúžen o: a) u advokátů o znalosti, k jejichž prověření slouží advokátní zkouška; b) u daňových poradců o znalosti, k jejichž prověření slouží kvalifikační nebo rozdílová zkouška; c) u auditorů o znalosti, k jejichž prověření slouží auditorská zkouška nebo rozdílová auditorská zkouška; d) u notářů o znalosti, k jejichž prověření slouží notářská zkouška.

třech úrovních. Jedná se o zkoušku insolvenčního správce ve standardním rozsahu, o rozdílovou zkoušku pro advokáty, daňové poradce, auditory a notáře, o kterých bylo pojednáno výše, a o zvláštní zkoušku pro okruh správců, u nichž se navíc vyžadují znalosti potřebné k výkonu funkce insolvenčních správců pro dlužníky uvedené v § 3 odst. 2 ZIS.

Zavedení zkoušek insolvenčních správců do právní úpravy je významnou změnou, kterou rekonstrukce úpadkového práva přinesla a nepochybně změnou velmi přínosnou. Benevolentní úprava v ZKV¹⁵¹, která na kvalifikační předpoklady správců konkursní podstaty nekladla prakticky žádné nároky, nakonec vedla k rapidnímu nárůstu počtu správců a ve skepticismus ohledně jejich odbornosti.¹⁵² Proto je zpřísnění podmínek pro získání oprávnění k výkonu činnosti insolvenčních správců formou prověřování jejich odborné způsobilosti a kvalifikačních předpokladů k řádnému výkonu všech povinností ukládaných insolvenčním správcům zákonem správným krokem ke stabilizaci systému českého insolvenčního práva.

2.2. Postavení insolvenčního správce v insolvenčním řízení

2.2.1. Oddělený správce

Insolvenční zákon neopomíjí situaci, kdy je insolvenční správce vyloučen z některých úkonů pro svůj poměr jen k některému z dlužníkových věřitelů nebo jen k některému ze zástupců dlužníkových věřitelů a není důvod se zřetelem k charakteru pohledávky dlužníkovy věřitele pochybovat, že by tento vztah mohl ovlivnit průběh a způsob výkonu práv a povinností insolvenčního správce. V takovém případě insolvenční zákon počítá s možností insolvenčního soudu ustanovit pro tyto úkony odděleného

---

¹⁵¹ § 8 odst. 1 ZKV.

¹⁵² Ještě v roce 2009 bylo v seznamu insolvenčních správců zapsáno téměř 3700 osob.

insolvenčního správce.¹⁵³ Podle § 34 odst. 2 pak insolvenční soud ustanoví odděleného insolvenčního správce vždy, je-li insolvenční správce vyloučen z některých úkonů proto, že mohou odporovat společnému zájmu věřitelů v insolvenčním řízení, ve kterém byl insolvenčním správcem rovněž ustanoven.¹⁵⁴ Toto ustanovení řeší především případný možný střet zájmů v situaci, že by byl jeden insolvenční správce ustanoven v několika insolvenčních řízeních, což se může objevit např. v případě koncernových dlužníků.

Smyslem institutu odděleného správce je v první řadě eliminovat kolize mezi insolvenčním správcem a osobami, které zpochybňují nepodjatost tohoto insolvenčního správce. V případě, že insolvenční správce zjistí svou částečnou podjatost, a tedy i potřebu ustanovit odděleného insolvenčního správce, neprodleně o tom informuje insolvenční soud. Dle názoru doc. Kotoučové by *insolvenční správce, který opomněl soudu tuto skutečnost včas sdělit, zanedbal svou povinnost a pro další období závažným způsobem zpochybnil řádný výkon funkce správce ve vztahu k své osobě.*¹⁵⁵

2.2.2. Zvláštní insolvenční správce

Institut zvláštního insolvenčního správce doznal oproti ZKV významné změny. Podle ustanovení § 35 odst. 1 INSZ jej může insolvenční soud ustanovit v případech, kdy je nutné v rámci insolvenčního řízení řešit zvláštní problematiku vyžadující odborné specializace. Podle INSZ tedy nemá jít o správce pro určitý obor správy, jak upravoval § 9 odst. 1 ZKV, nýbrž o osobu mající specifické znalosti, které není možno spravedlivě požadovat po samotném insolvenčním správcovi. V praxi se může jednat o znalosti z oboru autorského práva, znalosti ekonomicko-technické povahy apod., nebo o řešení odborně zaměřených otázek u dlužníka, kterým je obchodník s cennými papíry, depozitář, provozovatel vypořádacího systému, organizátor trhu s investičními nástroji, investiční společnost, investiční fond, peněžní fond, finanční instituce ve smyslu § 2

---

¹⁵³ Srov. § 34 odst. 1 INSZ.

¹⁵⁴ Srov. § 34 odst. 2 INSZ, který byl do insolvenčního zákona proveden zákonem č. 217/2009 Sb.

¹⁵⁵ KOTOUČOVÁ, J. A KOL., cit. dílo, s. 69.

písm. k) INSZ. Potřeba ustanovení zvláštního insolvenčního správce vyvstává i v insolvenčních řízeních, kde je třeba řešit otázky související např. s mezinárodním právem, licence, veterinárním právem, celním právem, nebo s právem zahraničního obchodu. Doc. Kotoučová ve svém komentáři k INSZ vyslovila i myšlenku, že se může jednat o dlužníka podnikatele splňujícího parametry pro povolení reorganizace podle § 316 INSZ.¹⁵⁶ Nicméně autorka této práce je názoru, že u takového dlužníka je potřeba postupovat striktně podle § 3 odst. 2 ZIS a ustanovit insolvenčního správce se zvláštním povolením a nikoliv zvláštního insolvenčního správce.

Ustanovení § 35 odst. 1 INSZ zároveň ukládá insolvenčnímu soudu, aby v rozhodnutí, jímž ustanovuje zvláštního insolvenčního správce, upravil i jeho vztah k insolvenčnímu správci. Z důvodové zprávy k INSZ vyplývá tato povinnost z dosavadních zkušeností s fungováním tohoto institutu a s potřebou přesného vymezení hranic oprávnění insolvenčního správce a zvláštního insolvenčního správce. Musí být zcela zřejmé, zda a v jakém ohledu může insolvenční správce zasahovat do činnosti zvláštního insolvenčního správce a jak postupovat v situacích, kdy tito správci činí protichůdné úkony. Zvláštní správce tak bude vykonávat svou činnost souběžně s insolvenčním správcem a INSZ navíc ani nevylučuje tu možnost, že bude jmenováno zvláštních správců více. Pro ustanovení zvláštního správce platí stejná pravidla jako pro ustanovení insolvenčního správce, včetně výběru zvláštního správce ze seznamu správců. Zvláštní správce má odpovědnost, nabývá práva a plní povinnosti pouze v mezích své působnosti.

Zákonem č. 285/2009 Sb. byl § 35 INSZ doplněn o třetí odstavec, na základě kterého bude zvláštní insolvenční správce ustanoven vždy pro výplatu nároků uživatelů platebních služeb. Lze tak vyvozovat, že zvláštní insolvenční správce bude ustanoven v rozhodnutí o úpadku platební instituce.¹⁵⁷

---

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 70.

¹⁵⁷ Platební instituce je v § 7 zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku definována jako právnická osoba, která je oprávněna poskytovat platební služby na základě povolení k činnosti platební instituce, které jí udělila Česká národní banka.

2.2.3. Hostující insolvenční správce

Insolvenčním správcem se pro účely INSZ rozumí i hostující insolvenční správce. Hostující insolvenční správce je podle ustanovení § 2 odst. 3 ZIS státní příslušník členského státu EU, členských států Dohody o evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederace, který vykonává funkci insolvenčního správce v jiném členském státě a má v úmyslu dočasně nebo příležitostně vykonávat funkci insolvenčního správce na území ČR a který je oprávněn vykonávat funkci insolvenčního správce. Hostujícím správcem se dále podle § 2 odst. 4 ZIS rozumí i zahraniční společnost, která poskytuje stejné záruky ručení společníků jako veřejná obchodní společnost a která vykonává funkci insolvenčního správce v jiném členském státě a má v úmyslu dočasně nebo příležitostně vykonávat funkci insolvenčního správce na území ČR a která je oprávněna vykonávat činnost insolvenčního správce. Hostující insolvenční správce se může stát předběžným správcem, odděleným nebo zvláštním insolvenčním správcem.¹⁵⁸

Postavení hostujícího insolvenčního správce blíže upravuje hlava pátá části první ZIS (§§ 27 až 35). Povolení hostujícímu insolvenčnímu správci vydává Ministerstvo spravedlnosti ČR na návrh vypracovaný v českém jazyce. Náležitosti tohoto návrhu stanoví ust. § 27 ZIS. Zásadně platí, že každý hostující správce (fyzická osoba i společnost) musí prokázat, že je oprávněn vykonávat činnost správce v jiném členském státě a že uzavřel smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu.

2.2.4. Zástupce insolvenčního správce

Zástupce insolvenčního správce je v INSZ zachován shodně jako tomu bylo v ZKV. Insolvenční soud ustanovuje insolvenčnímu správci zástupce, je-li to účelné, pro případ, že by insolvenční správce nemohl ze závažných důvodů přechodně svou funkci

---

¹⁵⁸ KOTOUČOVÁ, J. A KOL., cit. dílo, s. 51.

vykonávat.¹⁵⁹ Na rozdíl od odděleného nebo zvláštního insolvenčního správce, kteří disponují působností jen pro určité úkony nebo otázky řízení, má zástupce plnou působnost insolvenčního správce. Tuto působnost je však oprávněn vykonávat jen v době, ve které ji nemůže vykonávat sám insolvenční správce a je tedy vyloučeno, aby ve stejném čase vykonávali působnost jak insolvenční správce, tak i jeho zástupce.

2.2.5. Vztah insolvenčního správce k insolvenčnímu soudu

Insolvenční řízení zahajuje věcně a místně příslušný soud. Ustanovení § 7 odst. 2 INSZ stanoví, že pro určení věcné a místní příslušnosti soudu, který rozhoduje v insolvenčním řízení a v incidenčních sporech, platí ustanovení občanského soudního řádu (dále jen „OSŘ“).¹⁶⁰ OSŘ pak na základě ust. § 9 odst. 3 písm. i) svěřuje věcnou příslušnost pro insolvenční řízení zásadně krajským soudům. Místně příslušným soudem pro právnické osoby je soud, v jehož obvodu má právnická osoba své sídlo a nemá-li jej, pak soud, v jehož obvodu má své místo podnikání. Pro fyzickou osobu je místně příslušným soud, v jehož obvodu se nachází bydliště dlužníka. Nemá-li fyzická osoba bydliště, pak bude místně příslušný soud, v jehož obvodu se dlužník obvykle zdržuje a pokud fyzická osoba nemá na území ČR bydliště a ani se zde nezdržuje, bude příslušnost posuzována podle posledního známého bydliště na území ČR, případně podle místa, kde se nachází dlužníkův majetek.¹⁶¹

Insolvenční soud má v insolvenčním řízení postavení procesního subjektu s řídicí pravomocí, rozhoduje o právech a povinnostech jeho účastníků. Co se týče vztahu insolvenčního správce k insolvenčnímu soudu, lze postavení insolvenčního správce charakterizovat jako podřízené. V první řadě je to právě insolvenční soud, který správce do funkce ustanovuje a rovněž může správce funkce zprostit nebo jej i opakovaně pokutovat. Soud průběžně vykonává dohled nad postupem a činností procesních

---

¹⁵⁹ § 33 INSZ.

¹⁶⁰ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

¹⁶¹ Srov. § 84 a násl. OSŘ.

subjektů a rozhoduje o záležitostech s tím souvisejících, což je označováno jako dohlédací činnost soudu.¹⁶²

Při výkonu dohlédací činnosti insolvenční soud rozhoduje o záležitostech, které se týkají průběhu insolvenčního řízení, činí opatření potřebná k zajištění jeho účelu a ukládá povinnosti, týkající se činnosti jednotlivých subjektů řízení.¹⁶³ Insolvenční soud je současně oprávněn vyžadovat od insolvenčního správce zprávy a vysvětlení o jeho postupu, nahlížet do jeho účtů, konat potřebná šetření a je oprávněn udělovat insolvenčnímu správci pokyny a uložit mu vyžádat si stanovisko věřitelského výboru k určitým otázkám. Na rozdíl od předchozí úpravy obsažené v § 12 ZKV je v INSZ, konkrétně v jeho ustanovení § 11 mnohem přesněji vymezena pravomoc soudu nejen vůči insolvenčnímu správci, ale vůči všem účastníkům řízení. Rovněž z důvodové zprávy k INSZ je patrná snaha o zdokonalení úpravy právě z hlediska dohledové činnosti soudu, který má nově toto oprávnění nahlížet do účtů insolvenčního správce vedených v souvislosti s insolvenčním řízením.

2.2.6. Vztah insolvenčního správce k věřitelům

Insolvenční správce je specifickým procesním subjektem, který není ani zástupcem dlužníka ani zástupcem jeho věřitelů. To platí v plném rozsahu tam, kde byl insolvenční správce vybrán a ustanoven soudem.¹⁶⁴

Ustanovení § 36 INSZ ukládá insolvenčnímu správci povinnost, aby při výkonu funkce postupoval svědomitě a s odbornou péčí. Správce je povinen vyvinout veškeré úsilí, které lze po něm spravedlivě požadovat, aby věřitelé byli uspokojeni v co nejvyšší míře. Správce tedy vykonává svou činnost především v zájmu věřitelů a tento společný zájem věřitelů je správce povinen nadřadit před svými vlastními zájmy, případně před zájmy jiných osob. Vzhledem k takové koncepci by měl insolvenční správce při výkonu své

---

¹⁶² § 10 písm. b) INSZ. Srov. *WINTEROVÁ, A. A KOL.*, cit. dílo, s. 636.

¹⁶³ Viz § 11 odst. 1 zákona INSZ.

¹⁶⁴ Srov. *WINTEROVÁ, A. A KOL.*, cit. dílo, s. 638 a násl.

funkce vždy dbát na to, aby např. při zpeněžování majetkové podstaty bylo ve vztahu ke všem věřitelům šetřeno hledisko spravedlnosti a výnosnosti a aby žádná kategorie věřitelů nebyla zvýhodněna na úkor jiné, pokud takové zvýhodnění nedovoluje zákon.¹⁶⁵

Insolvenční správce tak v zájmu věřitelů přezkoumává a popírá pohledávky, zjišťuje a sepisuje majetkovou podstatu, může napadat neplatné a neúčinné úkony a vede incidenční spory. Současně také správce na základě své zákonné povinnosti informuje věřitelský výbor a insolvenční soud o stavu insolvenčního řízení formou písemné zprávy, zpravidla v intervalu tří měsíců.¹⁶⁶

Činnost insolvenčního správce má, jak bylo zmíněno, významný vliv na uspokojování pohledávek věřitelů i na dobu, za kterou uspokojení může nastat. Věřitelé mají možnost správce odvolat, pokud nejsou s jeho činností zcela spokojeni nebo pokud si správce ve své funkci nevede podle jejich představ. Možnost odvolat správce stávajícího a ustanovit nového podle svého uvážení mají však věřitelé podle ust. § 29 INSZ pouze v jediném okamžiku, a to na první schůzi věřitelů po přezkumném jednání. K přijetí tohoto usnesení je potřebná nejméně polovina hlasů všech věřitelů přihlášených ke dni předcházejícímu konání schůze věřitelů, počítaná podle výše jejich pohledávek.¹⁶⁷ Hlasování o odvolání insolvenčního správce je dle ustanovení § 48 odst. 2 INSZ povinnou součástí programu první schůze věřitelů, proto o této otázce bude hlasováno vždy i bez návrhu věřitelů. Pokud by se věřitelé usnesli jen na odvolání správce, nového insolvenčního správce by ustanovil soud postupem dle ustanovení § 30 odst. 1 INSZ.

---

¹⁶⁵ KOTOUČOVÁ, J. A KOL., cit. dílo, s. 75.

¹⁶⁶ § 36 odst. 2 INSZ.

¹⁶⁷ § 29 odst. 1 INSZ.

2.3. Činnost insolvenčního správce podle české právní úpravy

Insolvenční správce disponuje právy a povinnostmi, které mu vyplývají jednak ze zákona a rovněž mu jsou ukládány rozhodnutím soudu. Tato práva a povinnosti jsou proměnlivá v jednotlivých fázích insolvenčního řízení i v závislosti na tom, jakým způsobem je případný úpadek dlužníka řešen. Insolvenční správce zastává v insolvenčním řízení zvláštní postavení jako jeden z ústředních procesních subjektů. Hájí zájmy věřitelů, ale není zástupcem věřitelů. Jedná vlastním jménem na účet dlužníka, ale nemůže být považován za zástupce dlužníka. Insolvenční správce je natolik klíčovou postavou insolvenčního řízení, že od rozhodnutí o úpadku nemůže toto řízení probíhat bez něj a jakmile svou funkci nemůže vykonávat, musí být nahrazen jiným správcem.¹⁶⁸ Na činnosti a postupech insolvenčního správce bude záviset především to, jak bude samotné řízení probíhat, jak dlouho bude řízení trvat a nakolik bude z pohledu uspokojování věřitelů úspěšné.

Insolvenční správce zahajuje svou činnost v momentě ustanovení insolvenčním soudem. Vzhledem k faktu, že INSZ upravuje celkem 3 způsoby řešení úpadku, liší se činnost insolvenčního správce podle toho, zda vykonává svou funkci při řešení úpadku konkurzem, reorganizací nebo oddlužením. O činnosti insolvenčního správce v návaznosti na tyto způsoby řešení úpadku bude pojednáno dále.¹⁶⁹

Insolvenční správce svou činnost zahajuje typicky po rozhodnutí o úpadku, které ale ještě nemusí obsahovat rozhodnutí o způsobu jeho řešení. Jeho činnost tak lze rozčlenit do dvou částí, a to na činnost obecnou vykonávanou po ustanovení insolvenčním soudem a činnost specifickou v závislosti na rozhodnutí o způsobu řešení úpadku dlužníka.

---

¹⁶⁸ WINTEROVÁ, A. A KOL., cit. dílo, s. 638.

¹⁶⁹ Srov. kap. 2.3.6.

2.3.1. Činnost předběžného správce

K ustanovení insolvenčního správce může v insolvenčním řízení dojít kdykoliv ve fázi od jeho zahájení do rozhodnutí o úpadku. Před rozhodnutím o úpadku může být insolvenční správce ustanoven jen jako předběžný správce.¹⁷⁰ Takové rozhodnutí má pak povahu předběžného opatření a úkolem předběžného správce je dohled nad dodržováním předběžných opatření, kterými soud omezil dlužníka v nakládání s majetkovou podstatou nad rámec ustanovení § 111 INSZ. Omezení dlužníkových dispozic s jeho majetkem je podstatným účinkem spojeným se zahájením insolvenčního řízení. INSZ rozvedl a zpřesnil ustanovení upravující obecné omezení ze zákona i zvláštní omezení, která může nařídít soud předběžným opatřením. V takovém případě, je-li nutné v době do vydání rozhodnutí o úpadku zabránit změnám v rozsahu majetkové podstaty v neprospěch věřitelů, soud uloží dlužníkovi předběžným opatřením, aby nenakládal s určitými věcmi nebo právy náležejícími do jeho majetkové podstaty, nebo rozhodne, že dlužník může nakládat s majetkovou podstatou nebo její částí pouze se souhlasem předběžného správce. Předběžný správce musí přitom postupovat s maximální obezřetností a měl by mít stále na zřeteli zájmy věřitelů. Jestliže by souhlasem uděleným k dispozici s majetkovou podstatou způsobil škodu, byl by za ni odpovědný podle ustanovení § 37 INSZ.

Rozsah oprávnění a povinností předběžného správce vymezí insolvenční soud v rozhodnutí o jeho ustanovení, přičemž lze tento rozsah později měnit. Co se týče samotné činnosti předběžného správce, je tento oprávněn resp. povinen provádět opatření ke zjištění dlužníkovy majetku a k jeho zajištění, jakož i přezkoumání dlužníkovy účetnictví nebo daňové evidence.

Předběžný správce může být ustanovený a následně vykonávat svou činnost po dobu trvání moratoria.¹⁷¹ Důvodem pro ustanovení předběžného insolvenčního správce tak

---

¹⁷⁰ZELENKA, J. A KOL., cit. dílo, s. 64. Srov. § 27 a 112 INSZ.

¹⁷¹ Srov. § 115 a násl. INSZ.

může být velký rozsah majetkové podstaty dlužníka, kdy bude insolvenční soud motivován snahou řádně zjistit celý rozsah potenciální majetkové podstaty.

Po rozhodnutí o úpadku je již ustanoven insolvenční správce, který nadále vykonává činnosti v rámci insolvenčního řízení.

2.3.2. Přezkum a popírání přihlášených pohledávek

INSZ ukládá přezkoumání přihlášek pohledávek insolvenčnímu správci. Ten je přezkoumá ze všech hledisek rozhodných pro jejich hodnocení, zejména podle přiložených dokladů a podle účetnictví dlužníka nebo jeho daňové evidence. Jak uvádí komentář k ustanovení § 188 odst. 1 INSZ¹⁷²: „Do fáze posuzování a přezkoumávání pohledávek se zařazují pouze ty z přihlášek, které insolvenční správce shledal jako řádné, tzn. byly jako řádné podány nebo byly na výzvu insolvenčního správce ve smyslu § 188 odst. 2 věřitelem řádně a včas doplněny.“ Z těchto ustanovení a *contrario* vyplývá, že správce nepřezkoumává pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené, protože tyto se nepřihlašují.

Dále si insolvenční správce od dlužníka vyžádá jeho vyjádření k přihlášeným pohledávkám. Je-li to třeba, provede insolvenční správce o pohledávkách nezbytná šetření s tím, že využije součinnosti orgánů, které jsou povinny mu ji poskytnout. V případě chybně podané přihlášky je insolvenční správce povinen poučit věřitele o tom, jak má být přihláška doplněna nebo opravena a k tomu stanoví lhůtu, která nesmí být kratší než 15 dní. V poučení musí také upozornit na následky, jež mohou nastat v případě, že přihlášky pohledávek nebudou včas a řádně doplněny.

Insolvenční soud vykonává dozorovou činnost vůči správci a jen soud rozhoduje o tom, zda se k přihlášce pohledávky nepřihlíží v případě výše uvedeném, tedy pokud přihláška trpí vadami nebo je jinak nesrozumitelná. Přihlášené pohledávky, které jsou

---

¹⁷² KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A.; PACHL, L., cit. dílo, s. 239.

bez příloh, správce nepředkládá insolvenčnímu soudu k rozhodnutí o tom, že se k nim nepřihlíží, nýbrž může, a s přihlédnutím k povinnosti svědomitého výkonu své funkce musí, takto přihlášené pohledávky popřít.¹⁷³

Ještě před přezkumným jednáním musí insolvenční správce sestavit seznam přihlášených pohledávek a ten doručit insolvenčnímu soudu. Insolvenční soud má dle INSZ povinnost zveřejnit seznam přihlášených pohledávek (dále jen „seznam“) nejpozději 15 dní před konáním přezkumného jednání. Obsahové náležitosti seznamu upravuje prováděcí právní předpis, konkrétně § 11 odst. 1 vyhlášky o jednacím řádu. Správce musí v seznamu uvést, které pohledávky popírá a které jsou vykonatelné, zajištění věřitelé se v seznamu uvádějí zvláště společně s důvodem a způsobem zajištění. U každého věřitele musí být uvedeny údaje potřebné k jeho identifikaci a údaje pro posouzení důvodu vzniku, výše a pořadí jeho pohledávky.

Ustanovení § 192 odst. 1 INSZ umožňuje popírat pohledávky jak insolvenčnímu správci tak dlužníkovi. Oproti ZKV neměli dosud popěrné právo věřitelé. Tato kritizovaná úprava doznává zásadní změny ke dni 31. 3. 2011, neboť nálezem zmíněným Ústavního soudu¹⁷⁴ byla úprava zrušena a v souvislosti s tím byla zákonodárci přijata taktéž již zmíněná novela INSZ¹⁷⁵, která názor Ústavního soudu reflektuje. Podle Ústavního soudu stávající právní úprava znamená protiústavní mezeru v podobě protiústavního zúžení okruhu subjektů oprávněných popírat pravost, výši a pořadí přihlášených pohledávek. Ústavní soud požadoval za nezbytné poskytnout časový prostor zákonodárci k odstranění ústavního deficitu zákonné úpravy, a proto odložil vykonatelnost nálezu až na duben 2011. Zavedení popěrného práva přihlášených věřitelů v insolvenčním řízení (tak jak je nově provedeno v § 200 INSZ) vyvolalo potřebu obecného ustanovení, jímž se pojmenují účinky popření pravosti, výše nebo pořadí pohledávky vyvolané popěrnými úkony osob, jež k tomu opravňuje insolvenční

---

¹⁷³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 7. 2008, sp. zn. 1 VSPH 94/2008.

¹⁷⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 1. 7. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 14/10, vyhlášený pod č. 241/2010 Sb.

¹⁷⁵ Zákon č. 69/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

zákon. V ust. § 192 odst. 1 INSZ, dotčeném nálezem se nově přiřazují mezi subjekty, které jsou nositeli popěrného práva (dlužník, insolvenční správce), i přihlášení věřitelé a výslovně se ve vazbě na dikci § 201 INSZ uvádí, že popření pohledávky lze vzít zpět (že toto právo mají všechny subjekty nadané popěrným právem).¹⁷⁶

Popření pohledávky dlužníkem nemá vliv na její zjištění, mimo výjimek stanovených v INSZ (reorganizace, oddlužení). Bez ohledu na způsob řešení úpadku dlužníka způsobí popření pohledávky dlužníkem stav, kdy seznam přihlášených pohledávek nebude v rozsahu popření exekučním titulem. Insolvenční správce může pohledávku popřít co do její pravosti, výše a pořadí.¹⁷⁷

2.3.3. Zjišťování a soupis majetkové podstaty

INSZ nahradil pojem „konkursní podstata“ používaný v ZKV termínem „majetková podstata“.¹⁷⁸ Po obsahové stránce došlo k té změně, že INSZ již uvádí demonstrativní výčet majetku náležejícího do majetkové podstaty.¹⁷⁹ Majetková podstata představuje souhrn majetkových, penězi ocnitelných hodnot. Zákonodárce zřejmě zcela záměrně použil tuto metodu příkladného výčtu, jednak aby předešel výkladovým problémům, které v tomto směru provázely ZKV a zároveň si musel být vědom faktu, že není možné předložit vyčerpávající výčet hodnot, které mohou být součástí majetkové podstaty.

Zjišťování majetkové podstaty je jednou ze základních činností insolvenčního i předběžného správce, kteří tuto činnost vykonávají od okamžiku jejich ustanovení.

---

¹⁷⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 69/2011, kterým se mění insolvenční zákon a občanský soudní řád, zvláštní část, k bodům 10. a 20.

¹⁷⁷ O popření pohledávky co do její pravosti jde tehdy, je-li namítáno, že pohledávka nevznikla nebo že již zcela zanikla anebo že se zcela promlčela (§ 193 INSZ). V takovém případě jde o úplný zánik pohledávky. Popřením pohledávky co do její výše je správcem namítáno, že dlužníkův závazek sice existuje, ale je nižší než přihlášená částka. Zákon dále uvádí, že ten, kdo popírá výši pohledávky, musí současně uvést, jaká je ve skutečnosti výše pohledávky (§ 194 INSZ). Poslední skutečností, kterou může správce namítat, je pořadí pohledávky, tedy že pohledávka má méně výhodné pořadí, než je pořadí uvedené v přihlášce pohledávky. Ustanovení § 195 INSZ se užije i pro případ, je-li popíráno právo na uspokojení pohledávky ze zajištění.

¹⁷⁸ Srov. § 6 ZKV a § 2 písm. e).

¹⁷⁹ Tento demonstrativní výčet uvádí ustanovení § 206 INSZ.

Veškeré získané informace o majetku dlužníka insolvenční správce sepiše do tzv. soupisu majetkové podstaty, který v průběhu insolvenčního řízení soustavně doplňuje, přičemž spolupracuje s věřitelským výborem a je povinen řídit se pokyny soudu. Jakmile dojde k zápisu do soupisu, lze se zapsanými majetkovými hodnotami nakládat jen způsobem stanoveným INSZ. Důležitou součástí soupisu je i ocenění sepsaného majetku a důvod jeho sepsání do majetkové podstaty, kterým obvykle bude, že se jedná o majetek ve vlastnictví dlužníka.¹⁸⁰

Zapsání do soupisu majetkové podstaty má konstitutivní účinky. Z toho plyne, že okamžikem, kdy se dotčená věc stává součástí soupisu majetkové podstaty, spadá nakládání s touto věcí pod právní úpravu dle INSZ. S takovou věcí tak bude moci nakládat pouze osoba s dispozičním oprávněním, která je vymezena v § 229 INSZ. Z tohoto ustanovení však nebylo zřejmé, kdo je osobou s dispozičním oprávněním v mezidobí od rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí o způsobu řešení úpadku. Tento nedostatek odstranilo Výkladové stanovisko č. 1 Expertní skupiny pro insolvenční právo, které stanovilo, že v tomto mezidobí je osobou s dispozičním oprávněním dlužník.¹⁸¹

2.3.4. Incidenční spory

V incidenčních sporech se dá činnost insolvenčního správce přirovnat k činnosti advokáta při sporném řízení podle OSŘ. Incidenční spory upravuje INSZ v ustanovení § 159 a násl. Jedná se o spor vzniklý v souvislosti s jiným sporným řízením a bývá řešen v relativně samostatném řízení.¹⁸² Incidenčním sporům je v úpravě INSZ věnována větší pozornost, než tomu bylo v ZKV. Hlavním důvodem podrobnější a mnohem propracovanější úpravy bylo pokud možno co nejpřesnější vymezení procesních otázek, které v ZKV chybělo a způsobovalo tak prodlužování sporů a nejasnosti právě

---

¹⁸⁰ Srov. § 217 a násl. INSZ.

¹⁸¹ Výkladová stanoviska expertní skupiny. Insolvenční zákon online. Dostupné z WWW:<<http://insolvencni-zakon.justice.cz/expertni-skupina-s22/vykladova-stanoviska-expertni-skupiny.html>>. [cit. 2011-03-07].

¹⁸² Srov. *WINTEROVÁ, A. A KOL.*, cit. dílo, s. 101.

v procesních otázkách incidenčních sporů. Podrobnější a ucelenější úprava incidenčních sporů souvisí i s novou koncepcí jednotného insolvenčního řízení. Ve smyslu toho je řešení těchto sporů zasazeno zcela do kompetence insolvenčního soudu. „*Insolvenční soudce je postaven do role jednotného arbitra pro všechny úkony a spory konkrétního insolvenčního řízení, včetně incidenčních sporů vyvolaných tímto řízením.*“¹⁸³

Ustanovení § 159 vymezuje incidenční spory jako:

- a) spory o pravost, výši nebo pořadí přihlášených pohledávek,
- b) spory o vyloučení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty z majetkové podstaty nebo o vydání výtěžku zpeněžení podle ust. § 225 odst. 4,
- c) spory o vypořádání společného jmění dlužníka a jeho manžela,
- d) spory na základě odpůrčí žaloby,
- e) spory o náhradu škody na majetkové podstatě vzniklé porušením povinností insolvenčním správcem,
- f) další spory, které zákon označí jako spory incidenční.¹⁸⁴

Další spory, uvedené pod písmenem f), jsou pak vymezeny v jiných ustanoveních INSZ. Jedná se o:

- spory podle ust. § 186 INSZ ze žalob věřitele o určení trvání jeho pohledávky, ohledně které soud ukončil účast věřitele v insolvenčním řízení z důvodu jiného zániku,
- spory podle ust. § 231 INSZ ze žalob podaných v průběhu insolvenčního řízení ve věci posouzení platnosti právního úkonu,
- spory podle ust. § 233 INSZ ze žalob o platnost smluv, kterými došlo ke zpeněžení plnění, jehož se týká neplatný právní úkon,
- spory podle ust. 289 INSZ ze žalob o platnost smluv, kterými došlo ke zpeněžení majetku podstaty mimo dražbu.¹⁸⁵

---

¹⁸³ KOTOUČOVÁ, J. A KOL., cit. dílo, s. 350.

¹⁸⁴ § 159 odst. 1 INSZ.

¹⁸⁵ KOTOUČOVÁ, J. A KOL., cit. dílo, s. 350 – 351.

Postavení a způsob jednání insolvenčního správce při vedení incidenčního sporu je zakotveno v § 40 INSZ. Insolvenční správce je zde v postavení obdobném postavení komisionáře, neboť jedná svým jménem na účet dlužníka, pokud na něho přešlo oprávnění nakládat s majetkovou podstatou. Ustanovení § 40 odst. 1 upravuje tedy způsob jednání insolvenčního správce, který je osobou s dispozičním oprávněním podle ustanovení § 229 INSZ.¹⁸⁶

2.3.5. Neplatné a neúčinné úkony

2.3.5.1. Neplatnost právních úkonů

Úprava ZKV zvláštní úpravu neplatnosti právních úkonů neobsahovala a vycházelo se tak z obecných ustanovení o neplatnosti právních úkonů obsažených v občanském zákoníku, příp. v obchodním zákoníku.¹⁸⁷ Úprava v INSZ v jeho §§ 231 až 234 je zvláštní vůči obecným hmotněprávním ustanovením o neplatnosti právních úkonů, navíc INSZ nestanoví žádné výjimky u hmotněprávních důvodů neplatnosti právních úkonů. Neplatnost posuzována podle ustanovení § 231 a násl. se vztahuje k právním úkonům týkajícím se majetku nebo závazků dlužníka a nemusí se nutně jednat o úkon samotného dlužníka. Aplikace předmětných ustanovení se tak může vztahovat i na úkony třetích osob, z nichž plynulo plnění do majetku dlužníka a stalo se tak součástí majetkové podstaty.¹⁸⁸

---

¹⁸⁶ Dispoziční oprávnění přechází na správce podle ustanovení § 229 odst. 3 písm. b) a § 246 INSZ prohlášením konkurzu.

¹⁸⁷ § 37 a násl., § 49 a OZ; § 267 a násl. OBCHZ.

¹⁸⁸ Srov. *KOTOUČOVÁ, J. A KOL.*, cit. dílo, s. 488 – 489. Absolutní neplatnost právního úkonu týkajícího se majetku nebo závazků dlužníka posuzuje insolvenční soud samostatně a není vázán rozhodnutím jiného soudu či jiného orgánu, kterým v průběhu insolvenčního řízení došlo ke zjištění neplatnosti právního úkonu. Insolvenční soud tedy jinými rozhodnutími vázán není, ale účastníci řízení a strany právního úkonu takovým rozhodnutím vázány jsou, což může znamenat citelný zásah do právní jistoty účastníků řízení a v budoucnu jistě i potřebu se s takovou nežádoucí situací vypořádat. Relativní neplatnost právního úkonu mohou napadnout i účastníci insolvenčního řízení s výjimkou dlužníka, nejde-li o dlužníka s dispozičními oprávněními, dále státní zastupitelství a insolvenční správce. V případě, že by byl žalobcem někdo jiný než insolvenční správce, musí být insolvenční správce stranou žalovanou. Správce se také může dovolat neplatnosti právního úkonu, je-li k neplatnosti nutné dovolání učinit osobou, která je takovým úkonem dotčena. Srov. § 231 INSZ.

Cílem zvláštní právní úpravy neplatnosti právních úkonů obsažené v § 231 a násl. INSZ je řešení zjištění neplatnosti způsobem, který by vyloučil neopodstatněné zkracování majetkové podstaty a k takovému zjištění je oprávněn pouze insolvenční soud. INSZ ve svém ustanovení § 232 připouští výjimku z této zásady, a to pokud došlo ke zjištění neplatnosti pravomocným rozhodnutím soudu ještě před zahájením insolvenčního řízení. V takovém případě se právní úkon, jehož se rozhodnutí týká, považuje za neplatný i v insolvenčním řízení a insolvenční soud je rozhodnutím jiného soudu vázán.¹⁸⁹

2.3.5.2. Neúčinnost právních úkonů

Kromě sporů týkajících se neplatnosti právních úkonů musí insolvenční správce napadat i neúčinné právní úkony. Úprava odporovatelnosti a neúčinnosti právních úkonů je obsažena v ustanoveních § 235 a násl.¹⁹⁰ INSZ. Podle § 235 odst. 1 INSZ jsou neúčinnými právní úkony ty, kterými dlužník zkracuje možnost uspokojení věřitelů nebo zvýhodňuje některé věřitele na úkor jiných. Za právní úkon se považuje též dlužníkovy opomenutí. Podle § 235 odst. 2 INSZ se neúčinnost dlužníkových právních úkonů zakládá rozhodnutím insolvenčního soudu o žalobě insolvenčního správce, kterou bylo dlužníkovým právním úkonům odporováno, tedy odpůří žalobě. Na rozdíl od neplatných právních úkonů je k odporování účinnosti právních úkonů aktivně legitimován jen insolvenční správce.

Institut odporovatelnosti tak slouží k zajištění právní ochrany věřitele před právními úkony dlužníka a nejen jeho. Podle soudní praxe má zajistit právní ochranu i před

---

¹⁸⁹ § 232 INSZ.

¹⁹⁰ Pro účely dalšího výkladu je třeba mít na paměti, že INSZ nečiní rozdíl mezi pojmem „odporovatelný právní úkon“ (definovaný hmotným právem jako úkon, jemuž lze odporovat) a „neúčinný právní úkon“ (tedy úkon, u kterého byla jeho neúčinnost konstituována neboli založena rozhodnutím soudu). K tomu srov. *KOTOUČOVÁ, J. A KOL.*, cit. dílo, s. 504.

právními úkony ručitele a dalších osob, které jsou z důvodu akcesorické a subsidiární povinnosti zákonem zavázány uspokojit pohledávku věřitele, za předpokladu, že tyto právní úkony vedou ke zmenšení majetku dlužníka a tedy i ke zmenšení možnosti uspokojení věřitele z tohoto majetku dlužníka.¹⁹¹ Zkoumání neúčinnosti právních úkonů se může týkat jen majetku spadajícího do majetkové podstaty ve smyslu § 205 a násl. INSZ.

2.3.6. Specifické činnosti u jednotlivých způsobů řešení úpadku

V této části bude jen velmi obecně nastíněno postavení insolvenčního správce v návaznosti na rozhodnutí o způsobu řešení úpadku.

1) Činnost insolvenčního správce při konkurzu

Konkurz je likvidační způsob řešení úpadku. Po prohlášení konkurzu vstupuje insolvenční správce fakticky do managementu dlužníka, rozhoduje o provozních záležitostech podniku, plní daňové povinnosti dlužníka, vede jeho účetnictví atd. Za nejdůležitější oprávnění správce bych pak považovala nakládání s majetkovou podstatou dlužníka.

2) Činnost insolvenčního správce při reorganizaci

Při reorganizaci je zachována ekonomická činnost dlužníka a právě z výnosů z této produktivní činnosti mají být průběžně uspokojováni dlužníkovi věřitelé. Postavení insolvenčního správce je zde zcela odlišné od jeho postavení v rámci konkurzu. Primárně na správce nepřechází dispoziční oprávnění k majetkové podstatě, ale je zachováno dlužníkovi. Insolvenčním správcem při reorganizaci dlužníka splňujícího kvantitativní kritéria dle § 316 odst. 4 INSZ může být pouze ten správce, který úspěšně složil zvláštní zkoušky.¹⁹² Insolvenční soud může na návrh insolvenčního správce nebo

---

¹⁹¹ GRÁČZ, M., Insolvenční správce a jeho postavení v insolvenčním řízení, Rigorózní práce. Praha : Právnická fakulta UK, 2009., s. 78.

¹⁹² § 3 odst. 2 ZIS („Právo vykonávat funkci insolvenčního správce dlužníka, který je....dlužníkem, u něhož je bez dalšího přípustná reorganizace podle zvláštního zákona....“).

věřitelského výboru anebo i bez návrhu omezit dlužníka v nakládání s majetkem, nebo může takové nakládání přímo zakázat.¹⁹³ V obecné rovině pak činnost insolvenčního správce spočívá především v dohledu nad činností dlužníka s dispozičními oprávněními. Správce rovněž zajišťuje dohled nad zjišťováním a soupisem majetkové podstaty, sestavuje a doplňuje seznam věřitelů a podává zprávy věřitelskému výboru.¹⁹⁴ Po účinnosti rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu insolvenční správce zajišťuje, aby byly provedeny procesní úkony spojené s účinností reorganizačního plánu. Těmi budou především kroky ve vztahu k obchodnímu rejstříku, v němž musí být zachyceny změny předpokládané schváleným reorganizačním plánem. Dále správce provádí další úkony potřebné k tomu, aby dlužník s dispozičními oprávněními mohl svá oprávnění vykonávat.¹⁹⁵ Je třeba připomenout, že okamžikem účinnosti rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu je vrácen výkon funkce valné hromadě, případně členské schůzi dlužníka.

3) Činnost insolvenčního správce při oddlužení

Při oddlužení plněním splátkového kalendáře spočívá činnost insolvenčního správce v rozvrhování měsíčních splátek mezi jednotlivé věřitele podle poměru jejich pohledávek. Druhou variantou je oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, kde správce vykonává svou činnost obdobně jako při zpeněžení majetkové podstaty v konkurzu.

2.3.7. Odvolání a zproštění insolvenčního správce

Odvolání insolvenčního správce soudem nemá na rozdíl od jeho zproštění sankční charakter. Není tedy důsledkem pochybení v činnosti insolvenčního správce.¹⁹⁶ Z důvodové zprávy vyplývá záměr zákonodárce odlišit tyto dva instituty, tedy odvolání z funkce a zproštění výkonu funkce. V ustanovení § 31 INSZ je výslovně uvedeno, že

---

¹⁹³ § 332 INSZ.

¹⁹⁴ Srov. § 331 INSZ.

¹⁹⁵ § 354 INSZ.

¹⁹⁶ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A.; PACHL, L., cit. dílo, s. 36.

insolvenční soud může insolvenčního správce odvolat z důležitých důvodů, které nemají původ v porušení povinností správce. Naproti tomu zproštěním výkonu funkce insolvenčního správce má být sankcionován správce, který neplní řádně své povinnosti nebo který nepostupuje při výkonu své funkce s odbornou péčí anebo který závažně porušil důležitou povinnost, uloženou mu zákonem nebo soudem.¹⁹⁷

2.4. Odpovědnost insolvenčního správce

Odpovědnost jako sekundární povinnost plyne insolvenčnímu správci v případě porušení primární povinnosti při výkonu své funkce. Za porušení primární povinnosti správcem přichází v úvahu odpovědnost vyplývající z ustanovení OSŘ a INSZ. Pro případ možného způsobení škody je insolvenční správce povinen na svůj náklad uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu vzniklou v souvislosti s výkonem jeho funkce nebo s činností jeho zaměstnanců, a to pro celou dobu trvání jeho funkce.¹⁹⁸

2.4.1. Odpovědnost za škodu

Insolvenční zákon zakotvuje odpovědnost insolvenčního správce v ust. § 37. Podle něj insolvenční správce odpovídá za škodu nebo jinou újmu, kterou dlužníku, věřitelům nebo třetím osobám způsobil tím, že při výkonu své funkce porušil povinnosti, které jsou mu uloženy zákonem nebo rozhodnutím soudu, jakož i tím, že při jejím výkonu nepostupoval s odbornou péčí. Zavinění správce se ke vzniku odpovědnosti nevyžaduje, jde tedy o odpovědnost objektivní. Této odpovědnosti se insolvenční správce zproští, jen když prokáže, že škodě nebo jiné újmě nemohl zabránit ani při vynaložení

---

¹⁹⁷ Srov. § 31 a 32 INSZ a komentář k nim in např. *KOTOUČOVÁ, J. A KOL.*, s. 65 a násl.

¹⁹⁸ Uzavření této smlouvy je podmínkou pro zápis do seznamu ve smyslu § 21 odst. 1 INSZ a pro ustanovení insolvenčního správce ve smyslu § 22 odst. 2 INSZ. Minimální limit pojistného plnění z pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem funkce insolvenčního správce nebo jeho zaměstnanců, stanoví ustanovení § 2 vyhlášky o pojištění ve výši 1.000.000 Kč pro fyzické osoby. Pro veřejné obchodní společnosti a zahraniční společnosti je pak výše minimálního limitu stanovena částkou 1.000.000 Kč násobenou počtem ohlášených společníků. Srov. § 2 vyhlášky č. 314/2007 Sb., o minimálním limitu pojistného plnění a minimálních standardech pojistných smluv insolvenčních správců.

veškerého úsilí, které po něm bylo možné spravedlivě požadovat se zřetelem k průběhu insolvenčního řízení.¹⁹⁹

K velice zajímavému názoru v souvislosti s právní úpravou odpovědnosti insolvenčního správce (v době publikování nálezu šlo o správce konkursní podstaty) došel Ústavní soud.²⁰⁰ I když lze podle nálezu výkon funkce správce konkursní podstaty považovat za výkon svou povahou funkce veřejné, z hlediska možné odpovědnosti za škodu bude i nadále platit, že stát neodpovídá za škodu způsobenou pouze tím, že správce konkursní podstaty porušil své povinnosti v konkursním řízení. Insolvenční správce (obdobně jako předtím správce konkursní podstaty) nemá v tomto směru postavení veřejného činitele, resp. úřední osoby.²⁰¹

Insolvenční správce odpovídá i za škodu nebo jinou újmu způsobenou osobami, kterých použil k plnění svých úkolů. To platí i pro zaměstnance dlužníka, působící v rozsahu své dosavadní činnosti, nebo pro jiné osoby ve smluvním vztahu k dlužníkovi.²⁰²

Dále se bude odpovědnost insolvenčního správce vztahovat i na škodu nebo jinou újmu, která vznikla věřiteli s pohledávkou za majetkovou podstatou tím, že nemohla být uspokojena jeho pohledávka vzniklá na základě právního úkonu insolvenčního správce. Této odpovědnosti se správce může zprostit, jen prokáže-li, že v době, kdy právní úkon činil, nemohl poznat, že majetková podstata nebude stačit k úhradě jím vzniklé pohledávky za majetkovou podstatou.²⁰³ Ustanovení § 37 odst. 3 INSZ tak společně s ustanovením § 15 INSZ posiluje právní jistotu věřitelů s pohledávkami za majetkovou podstatou. Jeden z tuzemských komentářů k INSZ k jeho § 37 odst. 3 dodává, že „existenci zde stanovené skutkové podstaty je dán princip, podle kterého správce vždy

---

¹⁹⁹ § 37 odst. 1 INSZ. Pro aplikaci tohoto ustanovení by jistě bylo vhodné blíže specifikovat spojení „spravedlivě požadované úsilí“. Dá se očekávat, že do budoucna tento požadavek na insolvenčního správce vysvětlí judikatura a aplikační praxe.

²⁰⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01, vyhlášený pod č. 403/2002 Sb.

²⁰¹ KOTOUČOVÁ, J. A KOL., cit. dílo, s. 77.

²⁰² § 37 odst. 2 INSZ.

²⁰³ § 37 odst. 3 zákona č. 182/2006 Sb. INSZ.

*musí dbát na to, aby u pohledávek za majetkovou podstatou vznikajících jeho úkony byla vždy zajištěna jejich úhrada.*²⁰⁴

Podle komentáře doc. Kotoučové je spor vedený vůči insolvenčnímu správci sporem incidenčním, ve kterém vystupuje insolvenční správce na straně žalované a je řešen v rámci insolvenčního řízení. Na správci je břemeno důkazní a břemeno tvrzení o tom, že nemohl škodě nebo jiné újmě zabránit přes veškeré vynaložené úsilí, které po něm bylo možné spravedlivě požadovat se zřetelem k průběhu insolvenčního řízení ve smyslu § 37 odst. 1 INSZ, nebo že nemohl poznat, že majetková podstata nebude postačovat k úhradě jím vzniklé pohledávky za majetkovou podstatou podle § 37 odst. 3 INSZ. Pokud by však insolvenční správce při výkonu své funkce způsobil škodu jinou, než na majetkové podstatě, jednalo by se o běžný civilní spor, nikoliv o spor incidenční.²⁰⁵

2.4.2. Trestněprávní odpovědnost

Insolvenční správce, stejně jako ostatní subjekty v rámci insolvenčního řízení, musí dbát na dodržování zákonnosti při výkonu funkce, a to nejen kvůli odpovědnosti, jak byla popsána výše, ale i kvůli případné další sankci vyplývající z úpravy v trestním zákoníku (dále jen „TZ“).²⁰⁶

---

²⁰⁴ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A.; PACHL, L., cit. dílo, s. 43.

²⁰⁵ KOTOUČOVÁ, J. A KOL., cit. dílo, s. 79; srov. ZELENKA, J. A KOL., cit. dílo, s. 84 a též KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A.; PACHL, L., cit. dílo, s. 43.

²⁰⁶ § 128 odst. zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Podle tohoto výkladového ustanovení se insolvenčním správcem rozumí i předběžný insolvenční správce, zástupce insolvenčního správce, oddělený insolvenční správce, zvláštní insolvenční správce a rovněž toto postavení mají všechny ekvivalenty správce konkursní podstaty. Insolvenčním správcem se rozumí rovněž osoba, kterou podle jiného právního předpisu insolvenční správce určil, aby jej zastupovala při výkonu jeho pravomoci stanovené jiným právním předpisem na území jiného státu, dále zahraniční insolvenční správce, zahraniční insolvenční správce pojišťovny nebo zajišťovny a osoba, kterou podle jiného právního předpisu zahraniční insolvenční správce nebo zahraniční insolvenční správce pojišťovny nebo zajišťovny jmenoval, aby mu pomáhala nebo jej zastupovala.

Trestné činy, které může insolvenční správce spáchat v souvislosti s výkonem této funkce, jsou upraveny především v hlavě V zvláštní části trestního zákoníku („Trestné činy proti majetku“). Jedná se především o tyto trestné činy:

- porušení povinnosti v insolvenčním řízení (§ 225 TZ),²⁰⁷
- pletichy v insolvenčním řízení (§ 226 TZ)²⁰⁸ a
- obecný delikt porušení povinnosti při správě cizího majetku (§ 220).²⁰⁹

2.5. Činnost insolvenčního správce podle práva EU

2.5.1. Osoba správce podstaty podle Nařízení

Nařízení ve svém ust. čl. 2 písm. b) vymezuje správce jako jakoukoliv osobu nebo subjekt, jejichž funkcí je spravovat nebo realizovat podstatu, nebo dohlížet na správu jeho záležitostí. Seznam těchto osob a subjektů je obsažen v příloze C.²¹⁰ Správcem tedy může být pouze osoba jmenovaná soudem, resp. soudním orgánem nebo jiným příslušným subjektem členského státu, který je oprávněn zahájit insolvenční řízení nebo v průběhu takového řízení rozhodovat a splňuje tak podmínky definice uvedené v čl. 2 písm. d) Nařízení.²¹¹

---

²⁰⁷ § 225 TZ stanoví: „Kdo v insolvenčním řízení maří nebo hrubě ztěžuje výkon funkce insolvenčního správce, a tím ohrozí účel insolvenčního řízení, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti.“ Účelem tohoto ustanovení je ochrana zájmu na řádném průběhu insolvenčního řízení a rovněž ochrana řádného výkonu funkce insolvenčního správce. TZ tudíž předpokládá, že pachatelem tohoto trestného činu může být insolvenční správce i jiný subjekt. Srov. JELÍNEK, J., A KOL.: Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. Praha: Leges, 2009, s. 296 či JELÍNEK, J., A KOL.: Trestní právo hmotné. Praha: Leges, 2009., s. 616 a násl.

²⁰⁸ Objektivní stránka tohoto trestného činu záleží v pasivním (odst. 1) nebo aktivním (odst. 2) úplatkářství v souvislosti s hlasováním podle INSZ. Podstatou jednání podle odst. 3 je pasivní úplatkářství ke škodě věřitelů ze strany osob v určitém autoritativním postavení, mezi nimi též insolvenčního správce.

²⁰⁹ Srov. JELÍNEK, J., A KOL.: Trestní právo hmotné, s. 611.

²¹⁰ Příloha C k nařízení 1346/2000 vymezuje insolvenční správce uvedené v čl. 2 písm. b) Nařízení s kontextu s národními úpravami členských států, pro Českou republiku se jedná o správce podstaty, předběžného správce, vyrovnacího správce, zvláštního správce a o zástupce správce.

²¹¹ Tato širší definice se vztahuje především na právní úpravu Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku, kde má insolvenční řízení převážně soukromoprávní charakter a pravomoci soudu jsou velmi omezené. Rovněž bod 10 Preambule umožňuje vykládat definici soudu poměrně široce s poukazem právě na specifiká jednotlivých právních řádů platných v rámci Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku.

Správce podstaty může být jak osoba fyzická tak osoba právnická, přičemž způsobilost k výkonu funkce správce upravuje zásadně úprava členského státu *lex fori concursus*. Komentáře²¹² k Nařízení uvádějí, že se v některých případech dokonce nemusí jednat ani o soukromoprávní subjekt, ale též o subjekt veřejného práva, orgán moci veřejné, případně o samotný soud. Pojem správce ve smyslu Nařízení je tak třeba chápat v širším významu, protože zahrnuje jakoukoliv osobu nebo orgán, jejímž úkolem je spravovat nebo zpeněžovat dlužníkův majetek, ke kterému bylo v jakémkoliv rozsahu omezeno dlužníkovu dispoziční oprávnění (může se jednat i o jiné než dispoziční právo), nebo dozorovat na správu dlužníkových záležitostí.

Postavení správce v režimu Nařízení je bezpochyby zcela zásadní a v každém insolvenčním řízení jsou na osobu správce, potažmo i na soud, kladeny mimořádně vysoké nároky. Správce by měla být jazykově vybavená osoba schopná se obrátit orientovat v oblasti práva v celém jeho rozsahu, v oblasti ekonomiky, měla by rovněž být schopna aplikovat právo EU v případě výskytu evropského mezinárodního prvku. Nedostatečná orientace správce alespoň ve výše zmíněných oblastech může znamenat chybné rozhodnutí, které může vést k fatálním důsledkům v souvislosti s odpovědností ať již správce, nebo dokonce odpovědností státu, a to v souvislosti s úkony soudu. V praxi to bývají právě doporučení správce, jimiž se soud ve své rozhodovací činnosti v rámci insolvenčního řízení často řídí.²¹³

2.5.2. Právomoci správce podstaty

Oprávnění správce podstaty určuje právo státu, který řízení zahájil, tedy *lex fori concursus*, jak uvádí článek 4 odst. 2 písm. c) Nařízení. Na toto ustanovení navazuje článek 18 Nařízení, jenž pravomoci správce blíže vymezuje. Od okamžiku účinnosti rozhodnutí o zahájení insolvenčního řízení je uznáno jmenování správce podstaty ve všech ostatních členských státech. Uznání pravomocí správce podstaty v dalších

---

²¹²Srov. DUURSMA-KEPLINGER, H. CH.; DUURSMA, D.; CHALUPSKY, E, cit. dílo, čl. 2, marg. 33. Srov. též SMID, S., Europäische internationales Insolvenzrecht, čl. 2, marg. č. 22.

²¹³BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 93.

členských státech je velmi významným důsledkem aplikace Nařízení a především pak principu univerzality rozhodnutí o zahájení insolvenčního řízení v něm zakotveného. Jak již bylo naznačeno výše, bylo by tak krajně nepraktické a zároveň i v rozporu s požadavkem efektivity insolvenčního řízení, kdyby správce v insolvenčním řízení musel získávat doložku vykonatelnosti před zahájením výkonu pravomocí v jiných členských státech.²¹⁴

Nařízení rozlišuje mezi hlavním insolvenčním řízením s univerzálním účinkem a vedlejšími insolvenčními řízeními s teritoriálně omezeným účinkem. Z pohledu pravomocí správce existují mezi těmito řízeními rozdíly, o nichž bude následně pojednáno.

2.5.2.1. Postavení a pravomoci správce v hlavním insolvenčním řízení

Správce v hlavním insolvenčním řízení je nadán oprávněními a povinnostmi podle práva členského státu, v němž byl jmenován a tyto pravomoci může vykonávat ve všech dalších členských státech. Z tohoto pravidla však vyplývají následující omezení:

- a) omezení v případě zahájení sekundárního insolvenčního řízení podle článku 3 odst. 2 Nařízení, kdy správce hlavního insolvenčního řízení zde výše zmíněné pravomoci mít nebude. Výlučnou pravomoc ohledně majetku dlužníka nacházejícího se na území státu vedlejšího insolvenčního řízení tak bude mít správce ve vedleším insolvenčním řízení;
- b) omezení vyplývající z přechodných ochranných opatření přijatých členským státem, která jsou neslučitelná s výkonem pravomocí správce. Přechodná ochranná opatření představují jakousi pojistku, aby se účinně předešlo jakémukoliv zneužití insolvenčního řízení a principu univerzality ze strany věřitelů nebo správce. Mohou být nařízena na území kteréhokoliv státu ještě před zahájením hlavního insolvenčního řízení ve vztahu k majetku umístěnému na území jiných členských států a stejně tak je může nařídít i soud, který zahájil hlavní insolvenční řízení.

---

²¹⁴ Srov. samotný úvod části druhé této práce.

Případná konkurence takových ochranných opatření není v Nařízení výslovně řešena. Podle komentáře prof. Bělohávkova k čl. 18 Nařízení pojem *ochranná opatření* ve smyslu Nařízení zahrnuje jakékoliv nástroje dostupné v rámci právního řádu toho členského státu, v němž probíhá hlavní insolvenční řízení, nebo toho státu, v němž se připravuje zahájení sekundárního insolvenčního řízení a v němž zcela zřejmě lze nalézt majetek a provozovnu dlužníka,²¹⁵

- c) omezení na základě zákona státu, na jehož území zamýšlí správce podstaty jednat. Při výkonu svých pravomocí musí správce jednat v souladu s právem tohoto členského státu, zejména pokud jde o zpeněžení majetkové podstaty. Tyto pravomoci nesmějí zahrnovat donucovací opatření nebo právo rozhodovat v soudních řízeních nebo sporech.²¹⁶

V ustanovení článku 18 odst. 1 Nařízení je zdůrazněna pravomoc správce hlavního insolvenčního řízení přesunout majetek dlužníka z území členských států, v nichž se nachází. Přitom musí být respektována ustanovení článků 5 a 7 Nařízení, aby nedošlo k ohrožení věcných práv věřitelů nebo třetích osob k majetku jen proto, že se majetek v době zahájení řízení nachází v jiném členském státě, než ve kterém bylo insolvenční řízení zahájeno.

Správce je oprávněn navrhnout, aby byl v kterémkoliv členském státě zveřejněn podstatný obsah rozhodnutí o zahájení insolvenčního řízení a případně i podstatný obsah rozhodnutí o jeho jmenování. Zároveň může každý členský stát, na jehož území má dlužník svou provozovnu, stanovit povinnost zveřejnění a v takovém případě správce (popř. jiný orgán k tomu zmocněný) učiní potřebná opatření k zajištění takového zveřejnění.²¹⁷ Toto ustanovení Nařízení má garantovat dostupnost informací o zahájení insolvenčního řízení v členských státech, kde se nachází dlužníkův majetek. Zveřejnění může mít zásadní význam ve vztahu k dlužníkům dlužníka a může tak

---

²¹⁵ BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 593 a násl. Srov. též SMID, S., Deutsches und Europäisches internationales Insolvenzrecht: Kommentar, s. 91 a násl.

²¹⁶ Čl. 18 odst. 3 nařízení 1346/2000.

²¹⁷ Čl. 21 nařízení 1346/2000.

představovat vyvratitelnou domněnku povědomí o zahájeném insolvenčním řízení, neboť po zahájení insolvenčního řízení má dlužník dlužníka zpravidla povinnost plnit ve prospěch správce a nikoliv ve prospěch dlužníka.

Správce je dále oprávněn podat návrh na zápis rozhodnutí o zahájení insolvenčního řízení podle čl. 3 odst. 1 Nařízení do rejstříku vlastnických a souvisejících práv k nemovitostem, do obchodního rejstříku nebo jakéhokoliv jiného veřejného rejstříku, který je veden v jiných členských státech. Každý členský stát může takový zápis vyžadovat a správce (popř. jakýkoliv orgán k tomu zmocněný) učiní k zajištění takového zápisu veškerá potřebná opatření.²¹⁸

Pro správce v hlavním insolvenčním řízení má význam i úprava v čl. 19 Nařízení, pojednávající o prokazování jeho oprávnění v jiném členském státě. Jmenování správce se prokazuje ověřenou kopií originálu rozhodnutí o jeho jmenování nebo jiným osvědčením vydaným příslušným soudem. V členském státě, na jehož území zamýšlí správce jednat, může být vyžadován překlad do úředního jazyka nebo do jednoho z úředních jazyků a žádné další formální podmínky Nařízení neukládá.²¹⁹

2.5.2.2. Správce podstaty v hlavním insolvenčním řízení a jeho pravomoci ve vedlejším insolvenčním řízení

Kapitola III. Nařízení obsahuje několik ustanovení, v nichž je správci hlavního insolvenčního řízení dána možnost zasahovat do sekundárního řízení. Článek 29 uvádí pod písmenem a) možnost správce hlavního řízení podat návrh na zahájení sekundárního insolvenčního řízení. Jedná se o přímo použitelnou hmotněprávní normu, na rozdíl od čl. 29 písm. b), který je normou kolizní.²²⁰

---

²¹⁸ Čl. 22 nařízení 1346/2000. Tato úprava se vztahuje pouze na správce v hlavním insolvenčním řízení.

²¹⁹ Čl. 19 nařízení 1346/2000.

²²⁰ Čl. 29 písm. b) nařízení 1346/2000 dává možnost podat návrh na zahájení sekundárního insolvenčního řízení jakékoliv jiné osobě nebo orgánu oprávněnému podat návrh na zahájení insolvenčního řízení podle práva členského státu, na jehož území má být sekundární řízení zahájeno.

Další pravomoc, jíž disponuje správce hlavního řízení v sekundárním řízení, je uvedena v čl. 33 Nařízení. Jedná se o tzv. přerušení zpeněžování, kdy soud, který zahájil sekundární insolvenční řízení, zcela nebo částečně přeruší zpeněžování na žádost správce podstaty v hlavním řízení. Příslušný soud však v takovém případě může od správce podstaty v hlavním řízení požadovat učinění veškerých vhodných opatření k zajištění zájmů věřitelů v sekundárním insolvenčním řízení, jakož i jednotlivých skupin věřitelů. Soud může žádost správce podstaty v hlavním řízení zamítnout, není-li přerušení zpeněžování v zájmu věřitelů v hlavním řízení.²²¹ Zájmy věřitelů v hlavním řízení, které bere soud příslušný k přerušení zpeněžování v úvahu, mívají často různé aspekty. Například Virgos-Schmitova zpráva uvádí, že zachování majetku nacházejícího se ve státě sekundárního insolvenčního řízení může být užitečné s ohledem na zpeněžení hlavního podniku nebo i zahraniční provozovny potenciálním kupcem. Ochrana některých prvků aktiv dlužníka bývá často důvodem částečného přerušení zpeněžování.²²² Zpráva se také zmiňuje o tom, že pozastavení sekundárního insolvenčního řízení se může vztahovat k plánům na reorganizaci. Věřitelé v sekundárním řízení mohou ukončit likvidaci za účelem podpory všeobecného záchranného plánu nebo jiného plánu na maximalizaci výnosů.²²³

Článek 34 Nařízení dává správci hlavního řízení oprávnění navrhnout ukončení sekundárního insolvenčního řízení bez likvidace sanačním plánem, vyrovnáním nebo jiným srovnatelným opatřením, umožňuje-li to právo, kterým se řídí sekundární řízení (*lex fori concursus secundariae*). Ukončení sekundárního řízení pomocí některého z výše uvedených opatření lze potvrdit pouze se souhlasem správce v hlavním insolvenčním řízení, bez jeho souhlasu jej lze potvrdit pouze pokud nebudou navrhovaným opatřením dotčeny finanční zájmy věřitelů v hlavním insolvenčním řízení.²²⁴

---

²²¹ Čl. 33 odst. 1 nařízení 1346/2000.

²²² Bod 243 Virgos-Schmitovy zprávy.

²²³ BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář. s. 873.

²²⁴ Čl. 34 odst. 1 nařízení 1346/2000.

Články 36 a 37 Nařízení se vztahují na partikulární (nezávislá místní) řízení ve smyslu čl. 3 odst. 4 Nařízení, která nemusí mít likvidační charakter, jako je tomu u sekundárních insolvenčních řízení,²²⁵ naproti tomu mohou mít charakter reorganizačních řízení. Správce v hlavním insolvenčním řízení pak může navrhnout, aby byl charakter řízení uvedeného v příloze A, které bylo dříve zahájeno v jiném členském státě, změněn na řízení likvidačního charakteru, pokud se prokáže, že tato změna je v zájmu věřitelů v hlavním insolvenčním řízení. Soud příslušný k zahájení sekundárního řízení pak nařídí přeměnu na některé z řízení uvedených v příloze B.²²⁶ Na tomto místě je třeba si uvědomit, že k přeměně nedochází automaticky, jestliže bylo zahájeno hlavní insolvenční řízení až poté, co již bylo v některém členském státě zahájeno řízení podle čl. 3 odst. 4 Nařízení, ale výlučně až na návrh správce hlavního insolvenčního řízení.

2.5.2.3. Postavení a pravomoci správce ve vedlejších řízeních

Vzhledem k faktu, že sekundární insolvenční řízení jsou územně omezena, je i pravomoc správce v sekundárním insolvenčním řízení omezena, a to na majetek, který se v okamžiku zahájení sekundárního insolvenčního řízení nachází ve státě tohoto řízení. Nutno podotknout, že bytí je předpokladem pro zahájení teritoriálně omezeného řízení existence provozovny dlužníka na území daného státu, sekundární insolvenční řízení nepostihuje jen majetek náležející k provozovně, ale veškerý majetek dlužníka, který se v době zahájení sekundárního insolvenčního řízení nachází na území státu sekundárního insolvenčního řízení.²²⁷ Tento majetek, jenž spadá do věcné působnosti vedlejšího řízení, může být po zahájení insolvenčního řízení přemístěn do jiného členského státu a pro takový případ článek 18 odst. 2 stanoví, že správce podstaty jmenovaný ve vedlejších řízeních může v jiném členském státě soudní nebo mimosoudní

---

²²⁵ Sekundární insolvenční řízení s likvidačním charakterem jsou taxativně vyjmenovány v Příloze B k Nařízení, směřují k realizaci celé podstaty dlužníka a k ukončení jeho činnosti.

²²⁶ Čl. 37 nařízení 1346/2000.

²²⁷ BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s 601.

cestou požadovat navrácení majetku z území členského státu, který řízení zahájil, na území státu, kde je vedeno sekundární insolvenční řízení. Správce může také v zájmu věřitelů podávat žaloby na neplatnost právního úkonu. Musí však vždy postupovat v souladu s právem toho členského státu, na jehož území se aktuálně nachází požadovaný majetek, což mu ukládá ustanovení článku 18 odst. 3.

Ustanovení článku 32 odst. 3 obsahuje oprávnění správce podstaty jak v hlavním tak i v sekundárním řízení účastnit se jiných řízení jako věřitel, zejména pak účastnit se schůze věřitelů. Tím je zaručeno právo vlivu nebo alespoň přítomnosti správce z jednoho řízení v jiných řízeních, nicméně úprava toho, jak by mělo být toto právo vykonáváno, již v Nařízení obsažena není.

2.5.3. Povinnosti správce podstaty

Nařízení stanoví povinnosti oběma správčům, tedy jak správci v hlavním insolvenčním řízení tak správci ve vedlejších insolvenčních řízeních, především v ustanoveních článků 31, 32, 35 a 40.

2.5.3.1. Povinnost spolupráce a poskytování informací

S výhradou předpisů o omezení sdělování informací jsou správce podstaty v hlavním řízení a správci podstaty ve vedlejších řízeních povinni sdělovat si vzájemně informace významné pro jiné řízení, zejména stav přihlašování a ověřování pohledávek, a veškerá opatření zaměřená na skončení řízení, a to neprodleně. Zároveň ukládá čl. 31 odst. 2 Nařízení správci v hlavním řízení a správčům v sekundárních řízeních povinnost vzájemné spolupráce. Odstavec 3 tohoto článku pak zachycuje nadřazenost hlavního insolvenčního řízení, kdy správce podstaty v sekundárním řízení poskytne správci podstaty v hlavním řízení včas příležitost předložit návrhy na zpeněžení, vypořádání nebo jakékoliv jiné využití majetku v sekundárním řízení.

2.5.3.2. Přihlašování pohledávek v rámci výkonu práv věřitelů

Správci podstaty v hlavním i kterémkoli vedlejším řízení přihlašují u jiného řízení pohledávky, které již byly přihlášeny v řízení, pro které byli jmenováni, za předpokladu, že je to v zájmu věřitelů v řízeních, pro které byli jmenováni, s výhradou práva těchto věřitelů tuto možnost odmítnout nebo vzít zpět přihlášení svých pohledávek, pokud to rozhodné právo umožňuje.²²⁸ Článek 32 zakládá zvláštní procesní práva, která mají umožnit správcům zvýšení svého vlivu v ostatních řízeních prostřednictvím pohledávek přihlášených v jejich řízeních. Pro výkon tohoto práva musí být splněna podmínka, že přihlášení pohledávky v jiných řízeních bude ve prospěch těchto věřitelů a bude nejlepším možným způsobem chránit a podporovat jejich zájmy. Splnění této podmínky pak posuzuje správce, který přihlášky uplatňuje a kontrola ze strany insolvenčního soudu nebo věřitelského orgánu tím není nijak dotčena.²²⁹

2.5.3.3. Povinnost předání přebytku ve vedlejším řízení

Problematika předání kladného přebytku je řešena v ustanovení čl. 35 Nařízení, podle kterého předá správce jmenovaný ve vedlejším insolvenčním řízení jakýkoliv kladný přebytek správci v hlavním insolvenčním řízení, pokud zůstal po uspokojení všech nároků uplatněných a uznaných v tomto vedlejším řízení (všech v tomto řízení zajištěných pohledávek). K situaci, kdy bude existovat takový přebytek, může dojít zejména v případě, že právo rozhodné pro sekundární řízení (*lex fori concursus secundariae*) bude podstatně více omezovat možnost uznání pohledávek co do druhu a výše, než tomu bude v případě hlavního řízení.

Vzhledem k tomu, že hlavní a sekundární řízení probíhají pod rozdílnou jurisdikcí a jsou na sobě nezávislá, může dojít k situaci, že hlavní insolvenční řízení bude ukončeno dříve než sekundární insolvenční řízení, pokud sekundární řízení nebude pozastaveno na žádost správce podstaty nebo jiné aktivně legitimované osoby z hlavního řízení. Co

---

²²⁸ Viz čl. 32 odst. 2 nařízení Rady (ES) 1346/2000.

²²⁹ BÉLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s 853-854.

se týče vydání případného přebytku ve výše nastíněné situaci, počítá celá řada národních insolvenčních předpisů s možným pozdějším ukončením sekundárního insolvenčního řízení a zakotvuje tak možnost dodatečného výnosu a znovuotevření hlavního insolvenčního řízení.²³⁰

Odlišná situace nastává, pokud vznikne kladný přebytek v hlavním insolvenčním řízení. V Nařízení tato úprava absentuje a neupravuje-li tuto otázku rozhodné právo pro hlavní insolvenční řízení, mělo by být umožněno s kladným přebytkem, který vznikne po uspokojení veškerých uznaných nároků v hlavním řízení, nakládat dlužníkovi.²³¹

2.5.3.4. Povinnost informovat věřitele

Jakmile je v některém členském státě zahájeno úpadkové řízení, příslušný soud tohoto státu nebo jmenovaný správce podstaty neprodleně informují známé věřitele, kteří mají své obvyklé místo pobytu, bydliště nebo sídlo v jiných členských státech. Nařízení směřuje k posílení situace věřitelů a ukládá povinnost správce zajistit informovanost věřitelů, kteří se nacházejí v jiných členských státech.²³²

2.6. Některé otázky týkající se vztahu vnitrostátní a evropské úpravy ohledně postupu správce

2.6.1. Soulad s právem jiného státu

Správce podstaty jmenovaný insolvenčním soudem v hlavním i vedlejších insolvenčním řízení je povinen jednat v souladu s právem členského státu, na jehož území jedná (zamýšlí jednat). Jmenuje-li tudíž v hlavním insolvenčním řízení správce podstaty český

---

²³⁰ Např. belgický zákon o mezinárodním právu soukromém ve svém čl. 20 hovoří o povinnosti správce jmenovaného pro územní řízení, aby bez prodlení převedl přebytek majetku správci hlavního řízení za podmínky existence spolupráce a vzájemné výměny informací v příslušném řízení. Srov. in *BĚLOHLÁVEK, A. J.*, Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 902.

²³¹ *BĚLOHLÁVEK, A. J.*, Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 900.

²³² Viz čl. 40 nařízení 1346/2000. Odst. 2 tohoto článku stanoví formu a obsah předávané informace. Podle bodu 272 Virgos-Schmitovy zprávy nemůže národní úprava zúžit rozsah těchto oznámení.

insolvenční soud, může tento správce i na území jiného členského státu vykonávat pravomoci, které jsou mu svěřeny INSZ, pokud není jeho pravomoc omezena výjimkami, s kterými Nařízení počítá (existence sekundárního řízení či ochranných opatření apod.).²³³ Pokud český insolvenční soud, příslušný podle čl. 3 odst. 2 Nařízení, jmenuje insolvenčního správce coby správce podstaty ve vedlejším insolvenčním řízení, je i tento správce oprávněn soudní nebo mimosoudní cestou žádat, aby byl movitý majetek přemístěný do státu hlavního insolvenčního řízení přemístěn zpět do ČR.²³⁴

Nařízení v čl. 18 odst. 3 jasně stanoví, že správce podstaty musí dodržovat právo toho členského státu, na jehož území jedná, a nesmí své pravomoci vykonávat tak, aby jejich výkon zahrnoval donucovací opatření nebo právo rozhodovat v soudních řízeních či sporech. Tato omezení postupu insolvenčního správce však lze vykládat v zásadě dvěma různými způsoby.

První z nich tvrdí, že omezení obsažené v čl. 18 odst. 3 se týká pouze způsobu, jímž správce vykonává své pravomoci na území jiného členského státu. Podstata a rozsah tohoto výkonu se však řídí výlučně normami *legis fori concursus*. Tato interpretace předmětného ustanovení tudíž počítá s ostrou dělicí linií mezi procesními předpisy místního práva a hmotněprávní úpravou *legis fori concursus*, jež je určující pro pravomoci správce.²³⁵

Ke zcela odlišným závěrům dochází výklad, jenž vychází z premisy, že procesní předpisy jsou především formou k prosazení hmotněprávních norem, které by bez nich byly v zásadě neaplikovatelné. Čl. 18 odst. 3 Nařízení je pak třeba interpretovat tak, že hmotněprávní povaha a rozsah pravomocí správce by měly být v souladu s národním

---

²³³ Srov. čl. 18 odst. 1 a 3 nařízení 1346/2000 a kap. 2.5.2.2. této práce.

²³⁴ Čl. 18 odst. 2 nařízení 1346/2000.

²³⁵ Srov. např. MOOS, G.; FLETCHER, I.; ISAACS, S., cit. dílo, čl. 18, marg. č. 8.162 a násl. či DUURSM-KEPPLINGER, H.-CH.; DUURSM, D.; CHALUPSKY, E., čl. 18, marg. č. 1 a násl. Důsledky tohoto výkladu lze ilustrovat na příkladě, kdy by hlavní insolvenční řízení bylo zahájeno v ČR, správce by byl tudíž oprávněn prodat nemovitý majetek v jiném členském státě (srov. § 283 a násl. INSZ). Pokud právo tohoto jiného členského státu stanoví, že takový prodej musí být proveden formou veřejné dražby, musí český insolvenční správce touto cestou postupovat, způsob vedené dražby a pozice správce v něm by však opět podléhala *legis fori concursus*, čili českému právu (srov. § 287 INSZ).

právem státu, kde správce jedná.²³⁶ Prof. Paulus dodává, že toto ustanovení představuje apel na správce podstaty v insolvenčních řízeních s mezinárodním prvkem, aby jednali co nejkonsenzuálněji, tj. ve vzájemné spolupráci a shodě s příslušnými orgány dotčeného státu, a to zejména při těch úkonech, kdy jsou odkázáni na vrchnostenskou podporu těchto orgánů.²³⁷

2.6.2. Návrh zahraničního insolvenčního správce na zahájení sekundárního insolvenčního řízení

Jak již bylo naznačeno výše,²³⁸ sekundární řízení má plnit několik cílů, mezi něž patří též ulehčení práce správce hlavního insolvenčního řízení při rozsáhlých a komplikovaných insolvencích, ve kterých je majetek úpadce umístěn v různých členských státech. Má též umožnit zařazení majetku do podstaty v případech, kdy by to v hlavním řízení nebylo možné.²³⁹ Čl. 27 Nařízení stanoví, že zahájení hlavního řízení v jednom členském státě umožňuje zahájit v jiném členském státě, jehož soud je příslušný dle čl. 3 odst. 2 Nařízení, sekundární řízení, a to aniž by byla dlužníková neschopnost v tomto jiném státě (státě provozovny) zkoumána.

Aplikace tohoto ustanovení může vést k zajímavým důsledkům. Je-li v jednom členském státě zahájeno hlavní insolvenční řízení z důvodu, s kterým insolvenční právo jiného členského státu nepočítá, je tento druhý stát povinen aplikovat přímo Nařízení a sekundární řízení zahájit. Na základě aplikace práva EU tudíž dochází k aplikaci zahraničního insolvenčního (svou povahou procesního) předpisu. Taková situace připadala v úvahu v ČR např. za situace, kdy bylo za účinnosti ZKV v sousedním Německu zahájeno hlavní insolvenční řízení z důvodu hrozící platební neschopnosti,

---

²³⁶ Srov. např. *BĚLOHLÁVEK, A. J.*, Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 605 či *PAULUS, CH. G.*, cit. dílo, s. 202.

²³⁷ *PAULUS, CH. G.*, cit. dílo, s. 203.

²³⁸ Srov. kap. 1.6.5.1 výše.

²³⁹ Srov. výjimky ze zásady legis fori concursus v čl. 5-15 nařízení 1346/2000.

s nímž ZKV (na rozdíl od INSZ) nepočítal, a oprávněná osoba ve smyslu čl. 29 Nařízení podala návrh na zahájení sekundárního řízení v ČR.²⁴⁰

Ust. čl. 29 písm. a) Nařízení, které je přímo použitelnou hmotněprávní normou, stanoví aktivní legitimaci správce v hlavním řízení pro podání návrhu na zahájení řízení sekundárního. Toto právo přísluší výhradně „definitivnímu“ správci v hlavním insolvenčním řízení.²⁴¹ Zájmem správce v hlavním řízení zpravidla bude, aby jím spravovaná podstata bylo co nejméně štěpena, existují však situace, že zahájení sekundárního insolvenčního řízení bude i v jeho zájmu.²⁴² Naskýtá se tudíž otázka, zda správce v hlavním insolvenčním řízení může požádat soud v jiném členském státě, jehož soud by byl příslušný k zahájení sekundárního řízení, aby místo sekundárního insolvenčního správce jmenoval pouze zástupce správce (příp. zástupce správce či obdobnou osobu) pro majetek umístěný na území tohoto jiného státu. Taková možnost v úvahu nepřichází, neboť soud tohoto jiného státu nevykonává až do podání návrhu na zahájení sekundárního řízení žádné pravomoci ohledně insolvence dlužníka. Zástupce správce by mohl jmenovat pouze insolvenční soud hlavního insolvenčního řízení, a to za podmíněk, které pro jeho jmenování stanoví *lex fori concursus primariae*.²⁴³

Možnosti postupu tuzemského insolvenčního správce, je-li COMI dlužníka umístěno na území ČR lze ilustrovat na následujícím případě.²⁴⁴ Je-li v ČR zahájeno hlavní insolvenční řízení a část majetku dlužníka je umístěna např. v Německu, bude mít český insolvenční správce tyto možnosti:

- bude vykonávat sám veškeré pravomoci, a to i ve vztahu k majetku v Německu;

---

²⁴⁰ BRODEC, J., Uznání a výkon soudních rozhodnutí v Evropské unii, s. 94.

²⁴¹ Toto právo nesvědčí prozatímnímu správci či jiné osobě, která byla insolvenčním soudem pověřena k realizaci určitých opatření před zahájením hlavního insolvenčního řízení (ve smyslu nařízení 1346/2000, které je spojené až se jmenováním „definitivního“ správce.).

²⁴² Např. majetek v zahraničí je velmi rozsáhlý či náročný na správu; je třeba do podstaty zařadit i majetek, u něhož by to v hlavním řízení na základě nutných výjimek z *lex fori concursus* nebylo možné (např. ustanovení čl. 5 a čl. 7 nařízení 1346/2000).

²⁴³ Viz následující příklad.

²⁴⁴ Tento případ vychází z příkladu in BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo, s. 795.

- navrhne zahájení sekundárního insolvenčního řízení v Německu, přičemž podmínka existence úpadku se presumuje;²⁴⁵
- ve vztahu k majetku v Německu požádá český insolvenční soud o jmenování zvláštního správce.²⁴⁶

---

²⁴⁵ Srov. čl. 27, 28 a 29 nařízení 1346/2000.

²⁴⁶ Srov. § 35 INSZ. Ve vztahu k majetku v Německu se jistě jedná o „zvláštní problematiku vyžadující odborné specializace“. Takového insolvenčního správce může jmenovat výlučně český soud, a to za podmínek stanovených českým insolvenčním právem.

3. Věřitel jako subjekt mezinárodního insolvenčního řízení probíhajícího v ČR

Přestože Nařízení pojem věřitel (věřitelé nebo insolvenční věřitel) na mnoha místech používá, neobsahuje žádnou jeho definici. Vzhledem k tomu, že Nařízení představuje především soubor kolizních norem, je právní úprava věřitelů a zakotvení jejich právního postavení ponecháno na úpravách členských států. Přesto Nařízení obsahuje alespoň rámcovou úpravu postavení věřitelů, a to zejména v jeho kapitole IV, která stanoví (ve formě přímé úpravy) jistý minimální standard postavení věřitelů a některá specifická procesní práva na jejich ochranu.²⁴⁷ Postavení věřitelů tudíž určuje především právo rozhodné, jímž je obecně, s ohledem na čl. 4 odst. 1 Nařízení, právo státu, který řízení zahájil. Proto je první kapitola této části práce věnována právnímu postavení věřitelů v rámci tuzemské úpravy. Následuje rozbor relevantních ustanovení Nařízení a stručné zamyšlení nad vztahem vnitrostátní a tuzemské úpravy.

3.1. Vymezení věřitelů a věřitelských orgánů podle české právní úpravy

3.1.1. Věřitelé

Věřitele v insolvenčním řízení je třeba subsumovat pod pojem účastníka řízení, který je možno chápat jako užší množinu subjektů obsažených v ustanovení § 9 INSZ, charakterizovaných tím, že *jde o osoby, o jejichž právech a povinnostech nebo o jejichž právním postavení má být v řízení rozhodováno.*²⁴⁸ Ustanovení § 14 INSZ uvádí, že

---

²⁴⁷ Např. právo přihlásit pohledávku v hlavním a současně ve vedlejším řízení, právo být informován o zahájení insolvenčního řízení a způsobu přihlašování pohledávek apod. Srov. Čl. 39-42 nařízení 1346/2000 a kap. 3.2.1. této práce.

²⁴⁸ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A.; PACHL, L., cit. dílo, s. 20.

účastníky insolvenčního řízení jsou dlužník a věřitelé, kteří uplatňují své právo vůči dlužníku.

Co se týče věřitelů jako účastníků insolvenčního řízení, je rozhodujícím faktorem pro posouzení, zda vůbec někdo je účastníkem řízení, uplatnění nároku vůči dlužníkovi. Je zřejmé, že pojem věřitel je specifickým procesním termínem, který je nutno odlišit od pojmu „věřitel“ jako termínu hmotněprávního. Za věřitele dle INSZ můžeme považovat ty osoby, ať už fyzické či právnické, které se domáhají uspokojení své pohledávky vůči dlužníku formou přihlášky pohledávky. Věřitel získává v rámci insolvenčního řízení relevantní postavení právě řádným uplatněním své pohledávky, a to splněním požadavků, jež jsou odvislé od typu a druhu jejich pohledávek. S různými typy pohledávek spojuje INSZ různá práva a povinnosti věřitele. Skupiny pohledávek podle jejich vlastností a možnosti uplatnění lze rozčlenit na pohledávky zajištěné a nezajištěné, vykonatelné a nevykonatelné, splatné a nesplatné, podmíněné a nepodmíněné, podřízené a nepodřízené, peněžité a nepeněžité.²⁴⁹

---

²⁴⁹ Ustanovení § 2 písm. g) INSZ definuje zajištěného věřitele jako věřitele, jehož pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty, a to zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva nebo postoupením pohledávky k zajištění anebo obdobným právem podle zahraniční právní úpravy. Věřitelé se zajištěnou pohledávkou mají v insolvenčním řízení silnější postavení než nezajištění věřitelé a jejich pohledávky bývají zpravidla uspokojeny v nejvyšším rozsahu. O jejich postavení je dále pojednáno v kapitole 4.1.8. V insolvenčním řízení lze uplatnit jak vykonatelnou tak nevykonatelnou pohledávku, jakož i pohledávku uplatněnou u soudu nebo pohledávku, která je vymáhána výkonem rozhodnutí nebo exekucí (§ 173 odst. 2 INSZ). Přihlásit lze i nesplatnou pohledávku, která se (dle § 250 zákona INSZ) prohlášením konkurzu považuje za splatnou, nestanoví-li zákon jinak. Ust. § 172 odst. 2 INSZ specifikuje podřízenou pohledávku jako pohledávku, která má být podle smlouvy uspokojena až po uspokojení jiné pohledávky případně ostatních pohledávek dlužníka, zejména je-li vydáno rozhodnutí o úpadku dlužníka; za podřízenou se považuje také pohledávka z podřízeného dluhopisu podle zákona č. 190/2004 Sb., o dluhopisech. Z ust. § 175 INSZ vyplývá, že pohledávku je vždy nutné vyčíslit v penězích, i když se jedná o pohledávku nepeněžitou. Pohledávka v cizí měně musí být přepočítána na českou měnu podle kurzu devizového trhu vyhlášeného ČNB v den zahájení insolvenčního řízení a stala-li se pohledávka splatnou dříve, podle kurzu vyhlášeného v den její splatnosti. Pro přepočet pohledávek v cizích měnách, pro něž ČNB nevyhlašuje kurz devizového trhu, se použije střední kurz centrální banky příslušné země, popřípadě aktuální kurz mezibankovního trhu k americkému dolaru nebo k euru. Jde-li o pohledávku nepeněžitou nebo pohledávku neurčité výše, musí být vyjádřena v penězích na základě odhadu její hodnoty.

3.1.2. Věřitelské orgány

Insolvenční řízení je řízením mnohostranným a skupina věřitelů jako účastníků řízení bývá velmi početná. Komplikující je i fakt, že okruh věřitelů se v průběhu řízení neustále mění, protože k uplatňování pohledávek, zvláště těch za majetkovou podstatou dochází v celém jeho průběhu. Účast některých věřitelů končí buď proto, že jejich pohledávka byla úspěšně popřena, anebo naopak uspokojena v průběhu řízení, pokud je to přípustné. Tyto okolnosti vedou k tomu, že by jen obtížně bylo možné v průběhu řízení jednat s jednotlivými věřiteli individuálně, zvláště když vezmeme v úvahu i roztržitost jejich zájmů.²⁵⁰ Nejen z těchto důvodů vznikají v insolvenčním řízení zvláštní procesní subjekty označované souhrnně jako věřitelské orgány. Podle znění § 64 odst. 1 INSZ jsou jimi schůze věřitelů a věřitelský výbor nebo zástupce věřitelů. Vymezení věřitelských orgánů podle ZKV bylo shodné jako je tomu v INSZ, zcela zásadní změny však doznává úprava postavení věřitelských orgánů, jak plyne i z důvodové zprávy k INSZ. Nově se upravují vztahy mezi jednotlivými věřitelskými orgány a jejich působnost.²⁵¹

3.1.2.1. Schůze věřitelů

Schůze věřitelů představuje základní věřitelský orgán, může si vyhradit cokoli, co spadá do působnosti ostatních věřitelských orgánů, tedy věřitelského výboru nebo zástupce věřitelů. Schůzi věřitelů svolává a řídí výlučně insolvenční soud. Jiný subjekt k tomu oprávnění nemá. Schůze věřitelů je soudním jednáním, jeho vedení nemůže být podle prováděcích předpisů svěřeno vyššímu soudnímu úředníkovi nebo asistentovi soudce.²⁵² Soud ji svolává buď z vlastní iniciativy, nebo na návrh insolvenčního správce, věřitelského výboru anebo alespoň dvou věřitelů, jejichž pohledávky počítané podle výše činí alespoň desetinu přihlášených pohledávek ke dni, kdy byl návrh dvou věřitelů na svolání schůze věřitelů doručen insolvenčnímu soudu.

---

²⁵⁰ WINTEROVÁ, A. A KOL., cit. dílo, s. 637.

²⁵¹ Srov. např. HOSTINSKÝ, J., cit. dílo, s. 63 a násl.

²⁵² KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A.; PACHL, L., cit. dílo, s. 56.

Schůzi věřitelů přísluší volba a odvolání členů věřitelského výboru a jeho náhradníků nebo zástupce věřitelů. Není-li ustanoven věřitelský výbor ani zástupce věřitelů a není-li v INSZ stanoveno jinak, vykonává schůze věřitelů i jejich působnost.²⁵³

Z dalších ustanovení INSZ pak vyplývají i jiná oprávnění schůze věřitelů, jako je hlasování o osobě insolvenčního správce ustanoveného předsedou insolvenčního soudu, hlasování o způsobu řešení úpadku dlužníka, pokud tento způsob nebyl určen soudem při rozhodnutí soudu o úpadku dlužníka a rovněž hlasování o osobě znalce k ocenění majetku zařazeného do majetkové podstaty, bude-li úpadek dlužníka řešen reorganizací nebo konkursem a podnik dlužníka bude zpeněžen jedinou smlouvou podle § 290 INSZ.²⁵⁴

Pokud jde o hlasovací právo schůze věřitelů, vychází INSZ z ustanovení § 10 odst. 2 ZKV. K platnosti usnesení schůze věřitelů se vyžaduje prostá většina hlasů přítomných nebo řádně zastoupených věřitelů, počítaná podle výše jejich pohledávek; přítom platí, že na každou 1 Kč pohledávky připadá jeden hlas. INSZ tedy zakotvuje obecnou majoritu většiny přítomných věřitelů. Zároveň jsou pro některá klíčová rozhodnutí stanovena odlišná pravidla. Tak například při hlasování o osobě insolvenčního správce rozhoduje absolutní většina, tedy většina ze všech přihlášených věřitelů. Při hlasování o způsobu řešení úpadku dlužníka podle § 151 INSZ musí být rozhodnutí schůze věřitelů přijato většinou přítomných nezajištěných a většinou přítomných zajištěných věřitelů, nebo nejméně 90 % hlasů všech přítomných věřitelů. Rozhodnutí o osobě znalce a o výsledku znaleckého ohodnocení podle ustanovení § 153 INSZ musí být přijato minimálně 2/3 přítomných věřitelů. Není-li v INSZ stanoveno jinak, právo hlasovat mají všichni na schůzi přítomní věřitelé. Ke hlasu, který je vázán na splnění podmínky, se nepřihlíží.²⁵⁵

---

²⁵³ § 46 odst. 2 INSZ.

²⁵⁴ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A.; PACHL, L., cit. dílo, s. 55.

²⁵⁵ § 50 odst. 1 INSZ. Novinkou oproti úpravě hlasování na schůzi věřitelů v ZKV je korespondenční forma hlasování pomocí hlasovacího lístku, přičemž podrobnosti týkající se hlasovacího lístku a jeho náležitostí svěřuje INSZ prováděcímu právnímu předpisu, kterým je vyhláška č. 311/2007 Sb., o

3.1.2.2. Věřitelský výbor

Pokud je přihlášených věřitelů více než 50, je schůze věřitelů povinna ustanovit věřitelský výbor.²⁵⁶ V případě nižšího počtu přihlášených věřitelů ke dni konání schůze věřitelů má schůze věřitelů právo rozhodnout svými hlasy o věřitelském orgánu, kterým je alternativně věřitelský výbor nebo zástupce věřitelů. Volba věřitelského výboru je vždy předmětem jednání první schůze věřitelů, jakož i usnesení o odvolání insolvenčním soudem ustanoveného insolvenčního správce a ustanovení nového, konali se tato schůze po přezkumném jednání.

Věřitelský výbor může mít nejméně 3 členy a nejvýše členů 7. Toto mírné snížení maximálního počtu členů oproti úpravě v ZKV, který stanovil maximální počet 9 členů, má přispět k větší akceschopnosti a operativnosti tohoto orgánu.²⁵⁷

Vzhledem k posílení úlohy věřitelského výboru v insolvenčním řízení věnuje zákonodárce pozornost též jeho složení. Zákon požaduje, aby ve věřitelském výboru byly proporcionálně zastoupeny všechny skupiny věřitelů podle povahy jejich pohledávek, a aby početní zastoupení nezajištěných věřitelů bylo rovné početnímu zastoupení věřitelů zajištěných. Pravidla pro složení věřitelského výboru jsou výrazem

---

jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona. Uplatnění takové formy hlasování však vyžaduje současné splnění několika podmínek:

- 1) Užití vzoru hlasovacího lístku uvedeného v podobě zveřejněné v prováděcím předpisu, resp. uvedením všech náležitostí vyžadovaných prováděcím předpisem pro tento druh podání,
- 2) podání, které obsahuje hlasovací lístek, nesmí být spojeno s žádným jiným podáním,
- 3) úředně ověřený podpis věřitele nebo jeho zástupce na hlasovacím lístku,
- 4) doručení hlasovacího lístku insolvenčnímu soudu nejpozději den před konáním schůze věřitelů.

²⁵⁶ § 56 odst. 1 INSZ.

²⁵⁷ § 56 odst. 2 INSZ. Názor o nutnosti volit lichý počet členů věřitelského výboru je v INSZ již překonán, přičemž při rovnosti hlasů všech členů věřitelského výboru bude mít rozhodující váhu hlas zvoleného nebo soudem jmenovaného předsedy věřitelského výboru. Oproti právní úpravě v ZKV tak vzrostl význam funkce předsedy věřitelského výboru a to nejen ze zmíněného důvodu, ale i tím, že je podle INSZ základním místem pro doručování soudních zásilek určených věřitelskému výboru, pokud výbor neurčí jinou adresu pro doručování.

rovnosti účastníků insolvenčního řízení. Jak uvádí literatura k INSZ²⁵⁸, rovné postavení nezajištěných věřitelů bude v praxi zabezpečeno pouze v případě, že nezajištění věřitelé navrhnou konkrétní věřitele jako členy a náhradníky věřitelského výboru, osoby navržené a zvolené nezajištěnými věřiteli budou se zvolením do funkce souhlasit a soud neshledá důvody pro nepotvrzení člena nebo náhradníka věřitelského výboru navrženého a zvoleného nezajištěnými věřiteli uvedené v zákoně.

Věřitelský výbor chrání společný zájem věřitelů a v součinnosti s insolvenčním správcem přispívá k naplnění účelu insolvenčního řízení.²⁵⁹ Věřitelský výbor vykonává svou pravomoc především tím, že dohlíží na činnost insolvenčního správce, poskytuje insolvenčnímu správci podporu při jeho činnosti, uděluje insolvenčnímu správci nebo dlužníku s dispozičními oprávněními souhlas k uzavírání smluv o úvěrovém financování, schvaluje průběžně výši a správnost hotových výdajů insolvenčního správce a nákladů spojených s udržováním a správou majetkové podstaty, může nahlížet do dlužníkovy účetnictví nebo evidence vedené podle zvláštního právního předpisu, může rozhodnout o ověření řádné účetní závěrky nebo mimořádné účetní závěrky auditorem, plní úkoly stanovené INSZ nebo uložené mu insolvenčním soudem, apod.

Věřitelský výbor vykonává svou činnost jako sbor prostřednictvím rozhodnutí přijatých na schůzích, je tedy vyloučeno, aby působnost věřitelského výboru měli jednotliví členové. Schůze věřitelského výboru svolává a řídí jeho předseda. Výbor se schází z vlastní iniciativy a rozhoduje většinou hlasů svých členů, kdy každý člen má jeden hlas, přičemž velikost pohledávky nehraje pro váhu hlasu žádnou roli.

Do doby, než dojde k ustanovení věřitelského výboru schůzí věřitelů, plní jeho funkci prozatímní věřitelský výbor. Prozatímní věřitelský výbor je ustanoven insolvenčním soudem, ten je povinen jmenovat prozatímní věřitelský výbor:

- a) jestliže podá dlužník insolvenční návrh nebo

---

²⁵⁸ Srov. ZELEŇKA, J. A KOL., cit. dílo, s. 112-113 a KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A.; PACHL, L., cit. dílo, s. 69-70.

²⁵⁹ § 58 odst. 1 INSZ.

- b) pokud schůze věřitelů k tomu účelu svolaná neustanovila věřitelský výbor. Novou schůzi věřitelů za účelem ustanovení věřitelského výboru svolá insolvenční soud podle § 47 odst. 1 INSZ jen na návrh oprávněné osoby.²⁶⁰

Snahou insolvenčního soudu by mělo být ustanovení prozatímního věřitelského výboru tak, aby v něm byly zastoupeny všechny skupiny věřitelů. Činnost prozatímního věřitelského výboru je ukončena okamžikem, kdy insolvenční soud potvrdí věřitelský výbor jmenovaný schůzí věřitelů.

3.1.3. Přihláška pohledávky

Úprava přihlášky pohledávky a její zkoumání podle INSZ přináší po obsahové stránce jen drobné změny oproti ZKV, plynoucí z aplikační praxe, zatímco po formální stránce jsou změny značné. O těchto formálních změnách bude pojednáno dále v této a v následující kapitole. Ustanovení § 110 INSZ zavádí pravidlo, že přihlášku pohledávky je možné podávat již od zahájení insolvenčního řízení. Insolvenční soud vyzve vyhláškou zveřejněnou v insolvenčním rejstříku věřitele, kteří chtějí uplatnit své pohledávky v insolvenčním řízení k podání přihlášky pohledávky. Náležitosti výzvy k podávání přihlášek pohledávek stanoví § 8 vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona. Zavedením insolvenčního rejstříku, coby informačního portálu, je efektivně využíváno zásady, že bdělým náleží práva, neboť je věřitelům umožněno rychle a včas se seznámit s probíhajícími insolvenčními řízeními dlužníka.

3.1.3.1. Podání a náležitosti přihlášky pohledávky

Věřitelé podávají přihlášky pohledávek u insolvenčního soudu od zahájení insolvenčního řízení až do uplynutí lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku. K přihláškám, které jsou podány později, insolvenční soud nepřihlíží a takto uplatněné

---

²⁶⁰ § 61 INSZ.

pohledávky se v insolvenčním řízení neuspokojují.²⁶¹ Okamžikem podání přihlášky pohledávek se věřitelé takto uplatňující svá práva vůči dlužníku stávají účastníky insolvenčního řízení. Lhůta stanovená v rozhodnutí o úpadku jako nejzazší pro přihlášení pohledávek nesmí být kratší než 30 dnů a delší než 2 měsíce od rozhodnutí o úpadku. Jak uvádí ustanovení § 176, jedinou možnou formou přihlášky pohledávky je formulář. Náležitosti formuláře stanoví vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona.²⁶² Jako přílohy k přihlášce je nutné připojit listiny, na které věřitel v přihlášce odkazuje. Bez těchto dokumentů nemůže insolvenční správce posoudit správnost přihlášené pohledávky.

Co se týče nedostatku formy přihlášky, judikoval Vrchní soud v Praze ve svém rozhodnutí následující:

- 1) Procesní úkon – podání, které je podle svého obsahu přihláškou pohledávky, avšak není podáno na předepsaném formuláři, je podáním vadným ve smyslu § 188 odst. 2 INSZ, nikoliv procesně neúčinným.
- 2) K odstranění vadnosti přihlášky je určen postup podle § 188 odst. 2 INSZ; insolvenční správce výslovně uvede, v čem její vadnost spočívá, vyzve věřitele, aby vytčený nedostatek v zákonné lhůtě odstranil, a současně ho poučí o tom, jak postupovat, a jaký následek je s případným nesplněním této výzvy spojen.
- 3) Podání, které je vadné pro nedostatek předepsané formy a které je jednoznačně identifikovatelné co do svého obsahu, má ty právní následky, které zákon spojuje s podáním bezvadným za předpokladu, že bylo své vadnosti zbaveno. Přitom současně platí, že postup podle § 43 odst. 2 OSŘ (v poměrech insolvenčního zákona podle § 188 odst. 2 INSZ) vede k tomu, že podání, jehož vady byly odstraněny, má zákonem předvídané účinky ke dni, kdy bylo vůči soudu učiněno.²⁶³

---

²⁶¹ Viz § 173 odst. INSZ.

²⁶² Formulář přihlášky pohledávky tvoří přílohu č. 1 této práce.

²⁶³ Rozhodnutí. Vrchního soudu v Praze sp. zn. KSCB 27 INS 1466/2008, 1 VSPH 180/2008, ze dne 8. 10. 2008.

3.1.4. Přezkum a zjištění pohledávek

Oprávněnost přihlášených pohledávek, stejně jako uplatněných práv ze zajištění bývá posuzována na přezkumném jednání. Termín přezkumného jednání určí insolvenční soud tak, aby se konalo nejpozději do dvou měsíců po uplynutí lhůty k přihlášení pohledávek, ne však dříve než po sedmi dnech od uplynutí této lhůty.²⁶⁴ Pokud je výsledkem přezkumného jednání zjištění přihlášené pohledávky věřitele včetně uplatněného zajištění, má tento věřitel nárok na uspokojení své pohledávky v rámci insolvenčního řízení. Je-li však pohledávka popřena co do pravosti, výše nebo pořadí, musí být k jejímu zjištění či nezjištění učiněny další kroky. Zpravidla následuje samostatné soudní řízení, kdy žalobu na určení popřené pohledávky podává věřitel proti správci ve lhůtě 30 dnů od přezkumného jednání nebo od doručení vyrozumění o popření pohledávky, která byla popřena na přezkumném jednání, jehož se věřitel nezúčastnil.²⁶⁵

3.1.4.1. Incidenční žaloby týkající se přihlášených pohledávek

Věřitel, jehož nevykonatelná přihlášená pohledávka byla při přezkumném jednání popřena, musí být o tom insolvenčním správcem písemně vyrozuměn, pokud se přezkumného jednání neúčastnil. Tento věřitel může uplatnit své právo žalobou na určení u insolvenčního soudu podanou ve lhůtě 30 dnů od přezkumného jednání, avšak tato lhůta neskončí dříve než uplynutím 15 dnů od doručení shora uvedeného písemného vyrozumění věřiteli nepřítomnému na přezkumném jednání. Žaloba bude směřovat vždy proti insolvenčnímu správci jako žalovanému. V určovací žalobě může věřitel uplatnit jako důvod vzniku popřené nevykonatelné pohledávky pouze skutečnosti:

---

²⁶⁴ § 137 odst. 2 INSZ.

²⁶⁵ § 197 odst. 2 a § 198 INSZ. Srov. též např. *KOTOUČOVÁ, J. A KOL.*, cit. dílo, s. 425 a násl.

- a) které uplatnil jako důvod vzniku své pohledávky již v přihlášce, eventuálně je posléze změnil, nejpozději však do skončení přezkumného jednání, a dále skutečnosti,
- b) o kterých se dozvěděl později jen proto, že mu kupující ze smlouvy o prodeji podniku nebo jeho části podle OBCHZ neoznámil včas převzetí dlužníkovu závazku.

Opírá-li se určovací žaloba o jiné důvody, nelze jí vyhovět.²⁶⁶

Režim postupu při popření vykonatelné pohledávky je opačný než při popření pohledávky nevykonatelné. Podle § 199 odst. 1 INSZ podává insolvenční správce, který popřel vykonatelnou pohledávku, do 30 dnů od přezkumného jednání u insolvenčního soudu žalobu, kterou své popření uplatní proti věřiteli, jež vykonatelnou pohledávku přihlásil. V důvodové zprávě k INSZ se podává, že ustanovení § 199 výrazně omezuje právo insolvenčního správce popírat vykonatelné pohledávky. Ty ale mohou vzniknout bez jakéhokoliv řízení (např. formou notářského nebo exekutorského zápisu s doložkou vykonatelnosti), nebo může být vykonatelné rozhodnutí přijato, aniž by mu předcházelo jakékoliv důkazní řízení opodstatňující závěr o existenci a správnosti výše takové pohledávky (např. rozsudek pro zmeškání nebo rozsudek pro uznání). K tomu, aby insolvenční správce postupoval v souladu s právy všech věřitelů, musí mu být zachováno právo popřít tyto pohledávky a rovněž dlužníku musí být dán prostor pro uplatnění námitek proti vykonatelné pohledávce tak, jak by dlužníku příslušely ve vykonávacím řízení podle § 268 OSŘ. Jako důvod popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu lze uplatnit jen skutečnosti, které nebyly uplatněny dlužníkem v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí; důvodem popření však nemůže být jiné právní posouzení věci.²⁶⁷

---

²⁶⁶ ZELEŇKA, J. A KOL., cit. dílo, s. 308.

²⁶⁷ § 199 odst. 2 INSZ a důvodová zpráva k němu.

3.2. Postavení věřitelů podle Nařízení

Přestože Nařízení pojem věřitel (věřitelé nebo insolvenční věřitel) na mnoha místech používá, neobsahuje žádnou jeho definici. Vzhledem k tomu, že Nařízení představuje soubor kolizních norem, je právní úprava věřitelů a zakotvení jejich právního postavení ponecháno na úpravách členských států. Přesto Nařízení obsahuje alespoň rámcovou úpravu postavení věřitelů, konkrétně v kapitole IV Nařízení (čl. 39 a 40) jsou vymezena práva věřitelů přihlásit pohledávky a povinnost informovat věřitele o zahájeném insolvenčním řízení. Článek 32 pak pojednává o výkonu práv věřitelů, když uvádí, že kterýkoliv věřitel může přihlásit svou pohledávku v hlavním nebo kterémkoliv sekundárním řízení.

Za insolvenční věřitele ve smyslu Nařízení jsou zpravidla považováni dodavatelé úpadce, resp. jeho obchodní partneři, dále zaměstnanci úpadce, věřitelé z jiných závazků, orgány států i další subjekty z členských států, mají-li tyto své obvyklé místo pobytu, bydliště nebo sídlo v jiném členském státě, než ve kterém bylo zahájeno insolvenční řízení. Jde tak fakticky o velmi široký okruh osob se stabilním vztahem ke státům pokrytým teritoriální účinností Nařízení.

Hmotněprávním základem pro přihlášení pohledávky je čl. 39 Nařízení, který hovoří výslovně o věřitelích z jiných členských států, než ze státu, v němž bylo zahájeno řízení. Právo rozhodné však může možnost přihlášení pohledávky přidělit i osobám z třetích zemí mimo Evropskou unii. Ostatně i článek 32 Nařízení dává možnost přihlásit svou pohledávku v hlavním nebo v kterémkoliv sekundárním řízení kterémukoliv věřiteli a výslovně tak nelimituje tyto subjekty jen na věřitele z členských států. Článek 39 Nařízení tak může modifikovat okruh osob oprávněných k přihlašování pohledávek, nicméně základní úprava okruhu oprávněných osob a jejich postavení vyplývá z předpisů *legis fori concursus*.²⁶⁸

---

²⁶⁸ BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 942-943.

Z výše uvedeného plyne, že postavení věřitelů je určeno především právem rozhodným pro insolvenční řízení (*lex fori concursus*). Každé hlavní i vedlejší řízení se řídí vlastním právem rozhodným a Nařízení obsahuje především kolizní úpravu pro jeho určení. Úprava rozsahu práv a povinností věřitelů je již na konkrétním právním řádu členského státu.²⁶⁹

3.2.1. Práva věřitelů

3.2.1.1. Právo přihlásit pohledávku

Článek 32 Nařízení vymezuje výkon práv věřitelů a je tedy jedním z článků, které zakládají procesní práva věřitelů. Podle jeho prvního odstavce může svou pohledávku přihlásit kterýkoliv věřitel v hlavním nebo kterémkoliv sekundárním řízení, což znamená, že věřitel může přihlásit své pohledávky ve více či všech řízeních najednou, nebo si může k přihlášení pohledávky vybrat jen některé z paralelně probíhajících řízení. Krom toho má správce podstaty v hlavním i kterémkoli vedlejším řízení podle odstavce 2 článku 32 právo přihlásit pohledávky z řízení, pro které byl jmenován v ostatních řízeních a konečně podle 3. odstavce má každý takový správce právo účastnit se schůzí věřitelů v ostatních řízeních spolu s těmito věřiteli.

Článek 32 je třeba vykládat v návaznosti na článek 39 Nařízení, jež určuje, kteří věřitelé mají právo přihlásit svou pohledávku. V čl. 39 jsou uvedeni jako možní věřitelé správce daně a orgány sociálního zabezpečení.²⁷⁰ Věřitelé oprávnění přihlásit své pohledávky v hlavním i kterémkoliv vedlejším řízení jsou tak ti, kteří mají své obvyklé místo pobytu, bydliště nebo sídlo v některém členském státě. Právo rozhodné pro hlavní

---

²⁶⁹ Srov. však kap. 3.2.3. této práce.

²⁷⁰ Věřitelé nesmí být diskriminováni ani pokud jde o jejich charakter, tj. nelze činit jakékoliv rozdíly mezi soukromoprávními a veřejnoprávními věřiteli, a nelze konstruovat jakákoliv omezení jen proto, že by byl některý z věřitelů subjektem veřejného práva, resp. že by některým z věřitelů byl dokonce jiný členský stát. K tomu srov. *BĚLOHLÁVEK, A. J.*, Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 943; *MOOS, G.*; *FLETCHER, I.*; *ISAACS, S.*, cit. dílo, bod 8.275.

insolvenční řízení nebo sekundární insolvenční řízení může umožnit věřitelům ze třetích států přihlašovat své pohledávky v těchto zemích.²⁷¹

Aby bylo zachováno rovné zacházení se všemi věřiteli, zajišťuje článek 32 Nařízení, že věřitelům v řízeních s přeshraničním prvkem nehrozí procesní znevýhodnění existencí hlavního řízení a jednoho či více sekundárních řízení, a umožňuje tak věřitelské většině vytvořené v hlavním řízení, aby se rozmnožila do všech ostatních řízení, pokud správce v hlavním insolvenčním řízení zahrne pohledávky z tohoto řízení do sekundárních řízení.

Pro jazykové kritérium přihlášení pohledávky platí, že každý věřitel, který má své obvyklé místo pobytu, bydliště nebo sídlo v jiném členském státě, než ve státě zahájení řízení, může svou pohledávku přihlásit v úředním jazyce nebo v jednom z úředních jazyků tohoto jiného členského státu. Formulář však musí obsahovat alespoň záhlaví „Přihlášení pohledávky“ v úředním jazyce nebo v jednom z úředních jazyků státu, který řízení zahájil. Navíc může být věřitel vyzván k předložení překladu do úředního jazyka nebo do jednoho z úředních jazyků státu, který řízení zahájil.²⁷²

3.2.1.2. Právo být informován o zahájení a průběhu insolvenčního řízení

Jakmile je v některém členském státě zahájeno insolvenční řízení, příslušný soud tohoto státu nebo jmenovaný správce neprodleně informují známé věřitele, kteří mají své obvyklé místo pobytu, bydliště nebo sídlo v jiných členských státech.²⁷³ Tyto informace předané prostřednictvím individuálních oznámení obsahují zejména lhůty, důsledky nedodržení těchto lhůt, subjekt nebo orgán, u kterého se přihlašují pohledávky, a zda jsou pro přihlášení předepsaná jiná opatření. Toto oznámení rovněž obsahuje informaci

---

²⁷¹ Srov. BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 853.

²⁷² Čl. 42 odst. 2 nařízení 1346/2000. Formulář „Přihlášení pohledávky“ tvoří přílohu č. 2 této práce.

²⁷³ Čl. 40 odst. 1 1346/2000.

o tom, zda věřitelé s právy přednostního uspokojení nebo s pohledávkami zajištěnými věcným právem musí své pohledávky přihlašovat.²⁷⁴

V některých členských státech není běžné informování známých věřitelů v insolvenčních řízeních tak, jak plyne z ustanovení čl. 40 Nařízení. Ve vztahu k zahraničním věřitelům, kteří mají obvyklé místo pobytu, bydliště nebo sídlo v jiném členském státě než je stát řízení, zaujímá Nařízení opačný postoj. Zahraniční věřitelé tak mohou být v některých členských státech oproti věřitelům tuzemským zvýhodněni, což ale má být vyvažováno snadnějším a kvalitnějším přístupem k informačním zdrojům ze strany tuzemských věřitelů.

Informační povinnost ve smyslu čl. 40 Nařízení nesou přímo soudy nebo insolvenční správce podle toho, kdo má tuto povinnost dle práva rozhodného podle místa řízení. Tato individuální informační povinnost je dána vždy, pokud je zjištěn věřitel, mající obvyklé místo pobytu, bydliště nebo sídlo v jiném členském státě.²⁷⁵

Pokud jde o jazyk, jsou informace uvedené v čl. 40 Nařízení poskytovány v úředním jazyce nebo v jednom z úředních jazyků státu, který řízení zahájil. Použije se k tomu formulář se záhlavím „Výzva k přihlášení pohledávky. Závazné lhůty“ předtištěným v úředních jazycích orgánů EU.²⁷⁶ Užití úředních jazyků v nadpisu formuláře má adresáta na první pohled upozornit na důležitost věci a význam sdělení má být natolik zřejmý, aby byl adresát schopen podniknout kroky směřující k ochraně svých práv.

3.2.1.3. Právo podat návrh na zahájení vedlejšího insolvenčního řízení

Toto právo je upraveno v článku 29 Nařízení, podle něhož může návrh na zahájení sekundárního insolvenčního řízení podat buď správce v hlavním řízení, nebo jakákoliv

---

²⁷⁴ Čl. 40 odst. 2 1346/2000.

²⁷⁵ Ustanovení čl. 40 má hmotněprávní charakter. K tomu srov. *BĚLOHLÁVEK, A. J.*, *Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář*, s. 952.

²⁷⁶ Čl. 42 odst. 1 nařízení 1346/2000, formulář tvoří přílohu č. 3 této práce.

osoba nebo orgán oprávněný podat návrh na zahájení insolvenčního řízení podle práva členského státu, na jehož území má být sekundární řízení zahájeno.²⁷⁷ Ustanovení vztahující se ke správci v hlavním řízení má povahu hmotněprávní normy, která je přímo použitelná a stanoví aktivní legitimaci správce v hlavním řízení k podání návrhu na zahájení sekundárního insolvenčního řízení. Naproti tomu ustanovení vymezující oprávnění podat návrh na zahájení sekundárního řízení jakoukoliv osobou nebo orgánem, připouští-li to právo členského státu, má charakter kolizní normy. Věřitel tak může podat návrh na zahájení sekundárního insolvenčního řízení, je-li k tomu oprávněn podle právní úpravy členského státu, na jehož území je zahájení vedlejšího řízení navrhováno.

3.2.1.4. Právo účastnit se schůze věřitelů

Nařízení explicitně toto právo věřitelů neupravuje, nicméně je možné jej vyvodit ze znění článku 32 odst. 3 Nařízení, které přiznává správci podstaty v hlavním nebo vedlejším řízení právo účastnit se jiných řízení jako věřitel, zejména účastnit se schůze věřitelů.

3.2.2. Povinnosti věřitelů

3.2.2.1. Povinnost vrácení výnosů

Jedním z cílů úpravy insolvenčního práva na úrovni EU je zajištění rovného postavení věřitelů. K naplnění tohoto cíle má napomáhat i ustanovení článku 20 Nařízení, v jehož prvním odstavci se říká, že (cit.): „*Věřitel, jehož nároky budou po zahájení řízení podle čl. 3 odst. 1 jakýmkoliv způsobem, zejména výkonem rozhodnutí, úplně nebo částečně uspokojeny z dlužníkovy majetku nacházejícího se na území jiného členského státu, vydá správci to, co takovým způsobem získal, a to s výhradou čl. 5 a 7.*“ Jinými slovy získali tak některý věřitel po zahájení insolvenčního řízení ve kterémkoliv státě jakékoliv

---

²⁷⁷ Čl. 29 nařízení 1346/2000.

plnění k pokrytí své pohledávky k tíži podstaty, je povinen toto plnění vydat správci.²⁷⁸ Článek 20 Nařízení není kolizní normou, nýbrž představuje předpis hmotněprávního charakteru. Jeho existence je, vzhledem k velikým rozdílům v národních úpravách insolvenčního řízení ohledně této otázky, zcela nezbytná.

3.2.2.2. Povinnost dodržet obsah přihlášky pohledávek

Článek 41 Nařízení přímo upravuje obsah přihlášek pohledávek a představuje tak lex specialis vůči vnitrostátním úpravám členských států a výjimku z úpravy obsažené v článku 4 odst. 2 písm. h) Nařízení, podle kterého (cit.): „*Právo státu, který řízení zahájil, určuje podmínky pro zahájení tohoto řízení, jeho vedení a skončení. Určuje zejména: h) pravidla pro přihlašování, prověřování a přiznávání pohledávek.*“ Věřitel je povinen zaslat kopii dokladů a sdělit titul pohledávky, okamžik jejího vzniku a její výši, jakož i to, zda se přihlašuje pohledávka s právy přednostního uspokojení, zda je zajištěna věcným právem nebo zda se uplatňuje s ohledem na pohledávku výhrada vlastnictví, a ke kterému majetku se vztahuje vlastnictví, jehož se věřitel dovolává.²⁷⁹

3.2.3. Hlavní insolvenční status

Hlavní insolvenční status je zakotven v čl. 4 odst. 1 Nařízení. Ve vztahu k věřitelům je pak důležitý zejména druhý odstavec čl. 4 Nařízení, podle kterého se hlavním insolvenčním statutem řídí např. požadavky na zahájení insolvenčního řízení, majetek spadající do majetkové podstaty a způsob nakládání s majetkem, pravidla pro přihlašování pohledávek, mechanismus ukončení insolvenčního řízení, stejně jako i práva věřitelů po ukončení řízení, aj.

---

²⁷⁸ BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 635.

²⁷⁹ Čl. 41 nařízení 1346/2000.

3.2.3.1. Majetek tvořící část majetkové podstaty

Rozsah podstaty je *legis fori concursus* upraven v celém rozsahu. Určitý majetek může být z podstaty vyloučen na základě práva státu sídla dlužníka, které je odlišné od hlavního insolvenčního statusu, přesto ale takový majetek bude do majetkové podstaty zahrnut, stanoví-li tak *lex fori concursus*. Princip univerzality má tak na tomto místě přednost před místní ochranou dlužníka.

3.2.3.2. Účinky na jiná než soudní řízení zahájená věřiteli

Jedním z účinků zahájení insolvenčního řízení je přerušení, případně jiný druh suspenze řízení zahájených jednotlivými věřiteli, stanoví-li tak insolvenční předpis členského státu. V teritoriální působnosti Nařízení tento následek vyvolají předpisy *legis fori concursus*. Nařízení tak vylučuje přednost tzv. individuální exekuce před univerzálními účinky insolvenčního řízení ve smyslu jeho čl. 4 odst. 2 písm. f). Jednotný insolvenční status ve vztahu k účinkům řízení zahájených věřiteli se nedotýká řešení, jakými instituty procesního práva se bude řídit účinek zahájení insolvenčního řízení a ponechává tak na úpravě národních předpisů, zda bude řízení zahájené věřiteli zastaveno či přerušeno, nebo zda bude část řízení týkající se dlužníka vyloučena do řízení samostatného.²⁸⁰

3.2.3.3. Pohledávky

Předpisy *legis fori concursus* stanoví druh pohledávek a v jakém rozsahu je možné je přihlásit v insolvenčním řízení a uznat k tíži podstaty, stejně tak jako stanoví způsob, jakým se bude nakládat s pohledávkami vzniklými po zahájení řízení.²⁸¹ Hlavní insolvenční status tak určuje, které závazky dlužníka je možné hradit z podstaty, v jakém pořadí a zda existuje právo přednostního uspokojení, příp. do jaké míry.

---

²⁸⁰ BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 226-228.

²⁸¹ Čl. 4 odst. 2 písm. g) nařízení 1346/2000. Srov. SMID, S., Deutsches und Europäisches internationales Insolvenzrecht: Kommentar, s. 50.

Úpravou procesních otázek, tj. postup při přihlašování, kontrole, zjišťování a uznávání pohledávek navazuje čl. 4 odst. 2 písm. h) Nařízení a stanoví tak postup pro uplatňování nároků k tíži podstaty.²⁸²

3.2.3.4. Rozvrh výtěžku

Hlavní insolvenční status určuje pořadí, třídu a způsob zacházení s přihlášenými pohledávkami. Nelze tedy vyloučit, že právní řád cizího státu bude s nároky věřitele nakládat jinak, než právní řád tuzemský. I když Nařízení zajišťuje jednotné zacházení ohledně zjištěných závazků k tíži podstaty vzniklých jak před zahájením insolvenčního řízení, tak i po zahájení řízení, může se pořadí téže pohledávky lišit v hlavním insolvenčním řízení a v teritoriálně omezených řízeních.²⁸³

3.2.3.5. Neplatnost, odporovatelnost a neúčinnost právních úkonů poškozujících všechny věřitele

Případy jednání, které postihuje ustanovení čl. 4 odst. 2 písm. m) Nařízení, musí poškozovat všechny věřitele. Výraz „všechny“ použitý v tomto ustanovení má zdůraznit jednání, která nelze považovat za poškozující jen některé věřitele, nýbrž všechny věřitele, případně všechny ty, jenž se poškozujícího jednání neúčastní.²⁸⁴ Ustanovení čl. 4 odst. 2 písm. m) se neužije, pokud osoba, která má prospěch z úkonu poškozujícího všechny věřitele, prokáže, že je pro tento úkon rozhodné právo jiného členského státu než státu, který zahájil řízení, a toto právo neumožňuje žádným způsobem napadnout v daném případě dotyčný úkon.²⁸⁵ Ustanovení čl. 13 Nařízení tak poskytuje určitou imunitu a posiluje důvěru v právo zvolené mezi stranami, aniž by jeho účelem bylo zvýhodnění určitého věřitele v případě úpadku. Tuto imunitu však není možné aplikovat ve vztahu k obecnému použití *legis fori concursus* dle čl. 4. odst. 2 písm. m) Nařízení

---

²⁸² BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 229.

²⁸³ Virgos-Schmitova zpráva, bod 91.

²⁸⁴ Německý překlad užívá sousloví *Gesamtheit der Gläubiger*, anglický překlad používá *all the creditors* nebo *creditors as a whole*.

²⁸⁵ Čl. 13 nařízení 1346/2000.

na případné poškozující právní úkony, ke kterým došlo buď po zahájení insolvenčního řízení, nebo před ním v době, kdy účastníkům takového úkonu muselo (nebo s ohledem na všechny okolnosti mělo) být zřejmé, že dlužník je v úpadku nebo mu úpadek bezprostředně hrozí.²⁸⁶

3.2.4. Vedlejší insolvenční status

Vedlejší insolvenční status je vytyčen výjimkami z hlavního insolvenčního statusu, uvedenými v ustanoveních článků 5 až 15 Nařízení. Bod 11 Preambule obsahuje myšlenku, že uplatňování výhradně jediného právního řádu státu, který řízení zahájil, na všechny otázky týkající se insolvenčního řízení by vedlo ke znevýhodňování věřitelů z jiných států, dokonce až k jejich poškozování. Například úprava zajištěných a přednostních nároků je v rámci Unie značně rozdílná a bezvýjimečné uplatňování *lex fori concursus* by narušovalo právní jistotu věřitelů, kteří počítají s aplikací jejich národního právního řádu. Nařízení tuto skutečnost zohledňuje jednak tím, že stanoví zvláštní pravidla pro rozhodné právo u některých významných práv a právních vztahů (například věcná práva nebo pracovní smlouvy), a jednak tím, že souběžně s hlavním insolvenčním řízením probíhají řízení teritoriálně omezená, týkající se majetku dlužníka nacházejícího se jen ve státě teritoriálního řízení. Důležitým důsledkem je, že princip univerzality je omezen ve prospěch principu teritoriality.²⁸⁷

Jak bylo uvedeno, vedlejší insolvenční status určuje výjimky z hlavního insolvenčního statusu. Tyto výjimky lze rozdělit do několika skupin podle účelu jejich úpravy, kterým budou věnovány následující podkapitoly.

---

²⁸⁶ Virgos-Schmitova zpráva, bod 138.

²⁸⁷ K principům univerzality a teritoriality též kapitoly 1.6.2. a 1.6.3. této práce.

3.2.4.1. Vyloučení určitých práv nad majetkem nacházejícím se v jiném členském státě z předpisů legis fori concursus

Vyloučení určitých práv nad majetkem nacházejícím se v jiném členském státě znamená, že se pro taková práva neužijí právní předpisy státu zahájení hlavního insolvenčního řízení, ale příslušná ustanovení národních právních řádů. Tato skupina výjimek se týká věcných práv třetích osob ve smyslu čl. 5 Nařízení, započtení pohledávek ve smyslu čl. 6 Nařízení a výhrady vlastnictví dle čl. 7 Nařízení.

3.2.4.1.1. Věcná práva třetích osob

Článek 5 odst. 1 Nařízení stanoví, že zahájením insolvenčního řízení nejsou dotčena věcná práva věřitelů nebo třetích osob, jde-li o majetek²⁸⁸ patřící dlužníkovi a v okamžiku zahájení řízení se nachází na území jiného členského státu, s výjimkou Dánska. Stanovení zvláštní úpravy v případě věcných práv se jeví jako nezbytné, neboť právě ta jsou typickým zajišťovacím prostředkem a při poskytování úvěrů mají značný význam. Rozsah takového věcného práva, stejně tak jako jeho právní základ se obvykle řídí právem státu, v němž se předmět zajištění nachází, označovaným jako *lex rei sitae* nebo také *lex causae*. Situace, že by účinek zajištění podléhal právu státu zahájení řízení, je nepřipustná.²⁸⁹ Na základě předpisů *lex rei sitae* se mohou věřitelé individuálně domáhat svých práv, jsou-li tato práva věřitelů vůči majetku nacházejícímu se na území jiného státu zajištěna věcným právem ve smyslu čl. 5 Nařízení. Podmínkou ale je, že ve vztahu k takovému majetku nebude na území tohoto jiného státu zahájeno sekundární insolvenční řízení. V případě, že práva věřitelů vůči majetku nacházejícímu se na území jiného státu nejsou zajištěna věcným právem, mohou se věřitelé domoci svých práv pouze v rámci hlavního nebo vedlejšího insolvenčního řízení jako účastníci takového řízení.²⁹⁰

---

²⁸⁸ Čl. 5 odst. 1 nařízení 1346/2000 hovoří o hmotném nebo nehmotném, movitém nebo nemovitém majetku a to jak o jednotlivě určených věcech, tak souborech věcí, jejichž složení podléhá změnám.

²⁸⁹ Bod 25 preambule nařízení 1346/2000.

²⁹⁰ BÉLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 265-266. Obdobně též ŠMID, S., Deutsches und Europäisches internationales Insolvenzrecht: Kommentar, s. 63.

3.2.4.1.2. *Započtení pohledávek*

Institut započtení pohledávek je využíván v případě, že věřitel má pohledávky za dlužníkem, který je k němu zároveň v postavení věřitele na základě jiného titulu. Čl. 6 Nařízení stanoví, že *zahájením insolvenčního řízení není dotčeno právo věřitelů provést zápočet pohledávek proti pohledávkám dlužníka, připouští-li to právo rozhodné pro pohledávky dlužníka, který není schopen plnit své závazky*. Toto ustanovení tak posiluje postavení věřitele. Je třeba mít na zřeteli ustanovení čl. 4 odst. 2 písm. d) Nařízení, podle kterého předpisy *legis fori concursus* určují podmínky, za kterých může dojít k započtení pohledávek. Věřitel však může žádat, aby se v případě započtení postupovalo podle práva rozhodného pro pohledávku dlužníka, na níž započítává svou pohledávku. Nařízení pro výkon tohoto práva věřitele nestanoví žádné podmínky a omezení, jen je nutné, aby se věřitel postupu podle vedlejšího insolvenčního statusu dovolal, protože ten automaticky nenastupuje.²⁹¹

3.2.4.1.3. *Výhrada vlastnictví*

Nařízení ve svém článku 7 poskytuje ochranu vztahu mezi kupujícím a prodávajícím za situace, že by proti některému z nich bylo zahájeno insolvenční řízení. Čl. 7 je přímo použitelný hmotněprávní předpis a představuje *lex specialis* jak k úpravě rozhodného práva ve smyslu čl. 4 Nařízení, tak k úpravě dle čl. 5 Nařízení. Čl. 7 Nařízení se tak vztahuje výlučně na zachování vlastnického práva až do zaplacení, příp. splnění jiné povinnosti kupujícím či třetí osobou. Tento článek se však použije pouze pokud se věc nachází na území jiného členského státu v okamžiku zahájení hlavního insolvenčního řízení.²⁹²

---

²⁹¹ Primárně se podmínky řídí normami *lex fori concursus* (čl. 4 odst. 2 písm. d).

²⁹² BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 322.

3.2.4.2. Vyloučení účinku insolvenčního řízení na právní vztahy jinak podléhající předpisům legis fori concursus

V případě těchto právních vztahů se bude postupovat podle práva jiného členského státu, než je stát, který zahájil insolvenční řízení. Jedná se o právní vztahy:

- a) vznikající ze smluv týkajících se nemovitostí ve smyslu čl. 8 Nařízení,
- b) týkající se platebních systémů a finančních trhů ve smyslu čl. 9 Nařízení,
- c) vznikající z pracovních smluv a pracovněprávních vztahů ve smyslu čl. 10 Nařízení,
- d) vznikající z práv podléhajících zápisu ve smyslu čl. 11 Nařízení,
- e) vznikající z úkonů poškozujících věřitele ve smyslu čl. 13 Nařízení,
- f) týkající se ochrany kupujícího příp. třetí osoby ve smyslu čl. 14 Nařízení,
- g) vznikající z probíhajících soudních řízení ve smyslu čl. 15 Nařízení.

3.2.4.3. Specifické vztahy

Specifické vztahy jsou upraveny v ustanovení čl. 12 Nařízení, podle kterého lze pro účely Nařízení patenty a ochranné známky Unie a jakákoliv obdobná práva stanovená právními předpisy Společenství zahrnout pouze do řízení podle čl. 3 odst. 1 Nařízení.²⁹³

3.3. Některé otázky týkající se vztahu vnitrostátní a evropské úpravy vymezující postavení věřitelů

Jak již bylo poznamenáno, postavení věřitelů určuje především právo rozhodné pro insolvenční řízení (*lex fori concursus*). Nařízení samo obsahuje především kolizní úpravu, která má určit rozhodné právo. Rozsah práv a povinností věřitelů a způsob, jakým bude s věřiteli zacházeno tak určuje (s výjimkou přímé úpravy obsažené v Nařízení) právní řád toho členského státu, na nějž Nařízení odkáže. Každé hlavní i vedlejší řízení se řídí vlastním právem rozhodným, jímž je *lex fori concursus* (čl. 4 Nařízení) představující tzv. *hlavní insolvenční status*. Některé otázky se však řídí podle

---

²⁹³ Čl. 12 nařízení 1346/2000.

tzv. *vedlejšího insolvenčního statutu*. Jedná se o Nařízení taxativně určené výjimky (čl. 5 až 14 Nařízení), kdy je status určen typicky na základě pravidel *lex rei sitae*, *lex causae*, příp. *cizí lex fori* apod. S aplikací Nařízení vnitrostátními insolvenčními soudy však souvisí některé otázky týkající se jeho vztahu k vnitrostátnímu právu, které má v otázce postavení věřitelů jinak určující význam.²⁹⁴

Kupříkladu čl. 32 odst. 3 Nařízení poskytuje kterémukoli správci oprávnění účastnit se různých postupů v rámci insolvenčního řízení, příp. řízení s ním souvisejících, stejně jako věřitel, přičemž toto ustanovení zdůrazňuje především možnost účastnit se schůze věřitelů. Neupravuje však právo věřitelů účastnit se schůze věřitelů. Ze zmíněného ustanovení však lze dovodit, že jim toto právo náleží, protože toto ustanovení zaručuje obdobná práva správci podstaty. Zvláštní obsah a výkon práva účastnit se schůzí věřitelů a jiných věřitelských orgánů je věcí *legis fori concursus*. V případě řízení vedeného českým insolvenčním soudem tudíž bude pro věřitele i správce podstaty (tuzemského i zahraničního) rozhodná úprava věřitelských orgánů obsažená v hlavě 2 dílu 3 INSZ. Taková úprava je jistě vhodná, neboť Nařízení nezasahuje do značně odlišných národních právních předpisů, které upravují pravomoci správců. Čl. 32 Nařízení zaručuje přinejmenším právo přítomnosti správce z jednoho řízení v řízeních jiných a to v návaznosti na oprávnění věřitelů.²⁹⁵

Zajímavou otázkou je též návaznost vnitrostátní úpravy na Nařízení ohledně přihlašování pohledávek. Okruh a rozsah osob oprávněných k přihlášení pohledávek upravuje *lex fori concursus*. Přímou použitelné, hmotněprávní ustanovení čl. 39 Nařízení však může toto oprávnění modifikovat. Prof. Bělohávek poznamenává, že však nelze jednoznačně stanovit, zdali Nařízení a národní úprava týkající se přihlašování pohledávek jsou vzájemně ve vztahu speciality. Konstatuje, že oba předpisy mohou mít rozšiřující charakter; oba mohou okruh oprávněných věřitelů rozšířit, nikoliv zúžit. Je

---

²⁹⁴ Srov. např. *SICKLINGER, S.*, Das neue tschechische Insolvenzrecht aus der Sicht des deutschen Gläubigers. Jena : JWV. 2009, s. 57 a násl.

²⁹⁵ Srov. *BĚLOHLÁVEK, A. J.*, Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 858 a násl.

tak možné hovořit o „principu výhodnosti“. I přesto si však Nařízení zachovává aplikační přednost před insolvenčním předpisem národního původu.²⁹⁶

Závěrem této části práce je na místě podotknout, že v případě účasti zahraničních věřitelů a správců podstaty v tuzemském insolvenční řízení se v takovém řízení vyskytuje mezinárodní prvek v podobě cizinců – zahraničních subjektů. Je tudíž nezbytné postupovat v souladu s pravidly mezinárodního práva procesního, které upravují postavení těchto subjektů v řízení. Vedle speciální úpravy obsažené v tuzemském právu insolvenčním právu bude ve vztahu k nim třeba vzít v potaz též obecnou úpravu způsobilosti být účastníkem řízení a procesní způsobilosti cizinců.²⁹⁷

---

²⁹⁶ BĚLOHLÁVEK, A. J., *Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář*, s. 945. Ustanovení čl. 39 nařízení 1346/2000 je pozoruhodné též svou smíšenou povahou; je kombinací hmotněprávního a procesněprávního předpisu. Stanoví jak rozsah osob oprávněných k účasti na insolvenčním řízení, tak jejich právo přihlásit pohledávku a formu této přihlášky.

²⁹⁷ Srov. KUČERA, Z., *Mezinárodní právo soukromé*, s. 390; a dále též § 3a 49 ZMPS, § 20 OSŘ a § 22 OBCHZ.

4. Exkurz: Vzorový zákon UNCITRAL

4.1. Vznik a účel Vzorového zákona

Vzorový zákon UNCITRAL o insolvenčním řízení s mezinárodním prvkem (dále jen „Vzorový zákon“)²⁹⁸ byl přijat ve Vídni dne 30. 5. 1997²⁹⁹ jako model zákona, který má pomoci státům vytvořit moderní a harmonizovaný rámec pro účinnější řešení případů přeshraniční platební neschopnosti. Jedná se o případy, kdy má úpadce aktiva ve více než jednom státě, nebo pokud někteří věřitelé úpadce nejsou ze státu, kde se insolvenční řízení koná. Vzorový zákon respektuje rozdíly mezi národními úpravami procesního práva a nepokouší se o unifikaci insolvenčního práva. Nabízí řešení, které má pomoci v několika ohledech zahrnujících zahraniční podporu v insolvenčních řízeních konaných ve smluvním státě, uznání zahraničního řízení, přeshraniční spolupráci a koordinaci souběžných řízení.³⁰⁰

Podle Preambule Vzorového zákona je jeho účelem poskytnout účinné mechanismy pro případy přeshraniční insolvence tak, aby bylo dosaženo těchto cílů:

- a) spolupráce mezi soudy a ostatními příslušnými orgány tohoto a cizích států zapojených do případů přeshraniční insolvence;
- b) větší právní jistota pro obchod a investice;

---

²⁹⁸ V odborné literatuře se vyskytuje několik různých českých překladů. Překlad „Vzorový zákon UNCITRAL o insolvenčním řízení s mezinárodním prvkem“ používá vícekrát citovaná práce *KUČERA, Z.; PAUKNEROVÁ, M.; RŮŽIČKA, K. A KOL.*, Právo mezinárodního obchodu. Lze se však setkat i s překlady „Modelový zákon UNCITRAL o přeshraničním insolvenčním“ (např. *RICHTER, T.*, Insolvenční právo. Praha : ASPI Wolters Kluwer, 2008) či Vzorový zákon UNCITRAL o příhraniční insolvenční (např. *BĚLOHLÁVEK, A. J.*, Evropské insolvenční právo. Bulletin advokacie, 11/2007, s. 38 a násl. či autorův opakovaně citovaný komentář).

²⁹⁹ Valné shromáždění OSN návrh Vzorového zákona přijalo dne 15. 12. 1997 ve formě rezoluce 52/158.

³⁰⁰ Srov. např. *Khumalo, S.*, International Response to the UNCITRAL Model Law on Cross-Border Insolvency. Universiteit Amsterdam, 2004. Dostupné z WWW: <<http://www.iiiglobal.org/component/jdownloads/?task=view.download&cid=1452>>.

- c) spravedlivý a účinný mezinárodní výkon rozhodnutí o insolvenční ochraně zájmů všech věřitelů a dalších dotčených osob včetně dlužníka;
- d) ochrana a maximalizace hodnoty dlužnickova majetku; a
- e) podpora při záchraně podniků ve finančních potížích, a tím i ochrana investic a zachování pracovněprávních vztahů.³⁰¹

Vzorový zákon má umožnit přístup zahraničního správce k soudům států, které vydaly předpis podle Vzorového zákona (dále jen „vydávající státy“) a tím zajistit součinnost nebo jinou pomoc pro řešení praktických otázek a pro efektivní vedení insolvenčního řízení. Dále má Vzorový zákon vytvořit transparentní režim pro práva zahraničních věřitelů k zahájení nebo k účasti v insolvenčním řízení ve vydávajícím státě. Vzorový zákon vytváří prostor pro soudní pravomoc ve smyslu mezinárodní příslušnosti a zavádí pravidla pro koordinaci, koná-li se insolvenční řízení ve vydávajícím státě souběžně s insolvenčním řízením v cizím státě.³⁰²

Vzorový zákon není závazným pramenem práva ve formálním smyslu a je na jednotlivých státech, zda a v jakém rozsahu Vzorový zákon do svých právních ráďů implementují. Vzorový zákon tak představuje pro jednotlivé státy možnost, nikoli závazek, jak upravit případy mezinárodní insolvence ve svých právních řádech.³⁰³ Forma vzorového zákona tak snáze vyhoví odlišným právním kulturám a je snáze akceptovatelná než forma mezinárodní úmluvy, jejíž úspěch nebylo možno očekávat, zvláště po nezdaru s ratifikací Istanbulské úmluvy z roku 1990. Vzorový zákon může flexibilněji překonat rozdíly mezi systémem kontinentálního práva a systémem common law.³⁰⁴

---

³⁰¹ Preambule Vzorového zákona.

³⁰² Srov. BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář, s. 1197 - 1198.

³⁰³ Právní úpravu vycházející ze Vzorového zákona UNCITRAL dosud přijaly např: Austrálie (2008), Japonsko (2000), Jihoafrická republika (2000), Kanada (2009), Kolumbie (2006), Korejská republika (2006), Mexiko (2000), Nový Zéland (2006), Polsko (2003), Rumunsko (2003), Řecko (2010), Slovinsko (2007), Spojené státy (2005), Srbsko (2004) a Velká Británie (2006). Kompletní přehled in *UNCITRAL* [online]. 2010 [cit. 2011-03-27]. Status. Dostupné z WWW: <http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/insolvency/1997_Model_status.html>.

³⁰⁴ ČIHULA, T., Aktuální otázky insolvenčního řízení s cizím prvkem, s. 60-61.

4.2. Působnost a systematika Vzorového zákona

Působnost Vzorového zákona je velmi široká. V případě své autentické implementace se má vztahovat na všechny druhy insolvenčních řízení s mezinárodním prvkem. Upravuje otázky související s právy zahraničních věřitelů, s právy a povinnostmi zahraničních správců podstaty, s uznáváním zahraničních insolvenčních řízení a s mezinárodní spoluprací soudů nebo jiných příslušných orgánů v rámci insolvenčního řízení. Věcná působnost Vzorového zákona se neomezuje jen na konkursní řízení, ale vztahuje se i na řízení sanační nebo reorganizační a dokonce v některých státech i na řízení o likvidaci předluženého dědictví.

Co se týče osobní působnosti, Vzorový zákon se použije na insolvence fyzických i právnických osob. Tuto univerzální aplikaci Vzorového zákona však omezují specifické právní normy jednotlivých států a samotný Vzorový zákon ve svém ustanovení článku 1 odst. 2 umožňuje vyloučení některých subjektů z působnosti Vzorového zákona.³⁰⁵ Důvodem pro vyloučení bank a pojišťovacích společností z působnosti Vzorového zákona bude především potřeba ochrany zájmů velkého počtu věřitelů (klientů těchto subjektů) a opatrné jakož i rychlé počínání příslušných orgánů v rámci insolvence takových subjektů.

Vzorový zákon se skládá z 32 článků a je členěn do preambule a pěti kapitol:

- Kapitola I. Obecná ustanovení,
- Kapitola II. Přístup zahraničních insolvenčních správců a věřitelů k soudům v tomto státě,
- Kapitola III. Uznání zahraničního řízení a pomoc,
- Kapitola IV. Spolupráce se zahraničními soudy a zahraničními správci,
- Kapitola V. Souběžná řízení

Vzorový zákon se dle čl. 1 odst. 1 použije tam, kde:

---

³⁰⁵ Vzorový zákon zde příkladmo zmiňuje banky, pojišťovací společnosti, které ve státě podléhají zvláštnímu insolvenčnímu režimu a které si tento stát přeje vyloučit z působnosti Vzorového zákona.

- a) zahraniční soud nebo zahraniční správce usiluje o pomoc v souvislosti se zahraničním insolvenčním řízením;
- b) je zapotřebí pomoci v cizím státě v souvislosti s tuzemským řízením;
- c) zahraniční řízení a tuzemské řízení ve vztahu k jednomu dlužníku probíhají současně;
- d) zahraniční věřitelé nebo jiné dotčené osoby mají zájem na podání návrhu na zahájení tuzemského řízení nebo na účast v takovém řízení.

K tomu, aby byl Vzorový zákon aplikovatelný podle ustanovení jeho čl. 1 odst. 1, musí jej implementovat všechny státy, kterých se dotýká insolvenční řízení.

Článek 2 Vzorového zákona obsahuje definice pojmů významných z hlediska aplikace Vzorového zákona. Zahraniční řízení je zde definováno jako *„kolektivní soudní nebo správní řízení v cizím státě, včetně prozatímního řízení, podle zákona o insolvenci, v němž majetek a záležitosti dlužníka podléhají za účelem uznání nebo likvidace dohledu a dozoru cizího soudu.“* Podle příručky pro vydání národních předpisů na základě Vzorového zákona musí zahraniční řízení splňovat určité znaky, aby spadalo pod úpravu vzorového zákona. Takové zahraniční řízení musí mít základ v předpisech státu původního řízení týkajících se insolvence, musí zde být kolektivně zapojení věřitelé, dohled nebo dozor nad majetkem a úkony dlužníka je vykonáván soudem nebo jiným orgánem veřejné moci a účelem řízení je reorganizace nebo zpeněžení majetku dlužníka. V rámci těchto podmínek pak bude pro uznání přicházet v úvahu mnoho různých kolektivních řízení a také se široký přístup užije ohledně možných typů dlužníků.³⁰⁶

---

³⁰⁶ Příručka k přijetí národní úpravy na základě Vzorového zákona (Guide to Enactment of the UNCITRAL Model Law on Cross-Border Insolvency), dále jen „Příručka“, body 23-25. Online: UNCITRAL Model Law on Cross-Border Insolvency with Guide to Enactment [online]. UNCITRAL, 1997. Dostupné z WWW: <<http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/insolven/insolvency-e.pdf>>.

4.3. Vzorový zákon ve vztahu k zahraničnímu správci

V čl. 2 písm. d) je zahraniční správce definován jako „*osoba nebo orgán, včetně dočasně jmenovaného, oprávněného v rámci zahraničního řízení k výkonu, uznání nebo likvidaci dlužníkovu majetku nebo jeho záležitostí nebo jednat jako zástupce v zahraničním řízení.*“

Cílem Vzorového zákona je poskytnout rychlý a přímý přístup zahraničních správců k soudům vydávajícího státu. Zahraniční správce je oprávněn obrátit se přímo na soud v tomto státě³⁰⁷ a tím se vyhne časově náročným žádostem o právní pomoc nebo jiných forem diplomatických či konzulárních styků.³⁰⁸

Mimo přímého soudního přístupu pro zahraniční správce Vzorový zákon poskytuje zahraničním správcům procesní postavení potřebné pro zahájení insolvenčního řízení ve vydávajícím státě za podmínek tam platných, a to i bez předchozího uznání zahraničního řízení. Rovněž umožňuje zahraničnímu správci účastnit se zde probíhajícího řízení ohledně dlužníka na základě uznání zahraničního řízení. Vzorový zákon také poskytuje zahraničním správcům, za předpokladu, že splňuje podmínky práva tohoto státu, oprávnění zasahovat do řízení týkajícího se individuálních jednání ve vydávajícím státě, která mohou mít vliv na dlužníka nebo jeho majetek.³⁰⁹

Po podání žádosti o uznání zahraničního řízení do doby, než je o ní rozhodnuto, může zahraniční správce žádat soud státu, v němž se řízení vede o pomoc ve formě předběžných opatření, je-li to nezbytné k ochraně dlužníka nebo zájmů věřitelů. Tato pomoc dočasného rázu spočívá např. v odložení výkonu rozhodnutí proti majetku dlužníka; ve svěřeni správy nebo zpeněžení celého nebo části dlužníkovu majetku nacházejícího se v tomto státě zahraničnímu správci nebo jiné osobě určené soudem za účelem ochrany a zachování hodnoty majetku, kterému hrozí znehodnocení nebo jiné

---

³⁰⁷ Čl. 9 Vzorového zákona.

³⁰⁸ Příručka, bod 28.

³⁰⁹ Příručka, bod 29.

nebezpečí; v pozastavení kroků směřujících k převodu, zatížení nebo jiné dispozici s majetkem dlužníka; v ověřování svědectví, obstarávání důkazů nebo doručování informací týkajících se dlužníkovu majetku, záležitostí, práv, závazků a dluhů; a v poskytnutí jakékoliv dodatečné pomoci.³¹⁰

4.4. Vzorový zákon ve vztahu k věřitelům

Vzorový zákon vyjadřuje zásadu nediskriminace, když ve svém ustanovení čl. 13 odst. 1 stanoví, že zahraniční věřitelé mají stejná práva ohledně zahájení a účasti v řízení podle práva vydávajícího státu jako věřitelé v tomto státě. Zásada nediskriminace se však netýká ustanovení o zařazení nároků v insolvenčním řízení, a tak se může stát, že národní právní úprava stanoví zvláštní pořadí pohledávek zahraničních věřitelů. Pro případ, že by byl zásadě nediskriminace odejmut jeho význam a zahraniční pohledávky by měly nižší zařazení, zavádí odstavec 2 čl. 13 zásadu, že s nároky zahraničních věřitelů nebude zacházeno hůř než s obecnými nezajištěnými pohledávkami.³¹¹

Vzorový zákon dává zahraničním věřitelům stejné právo být informováni o řízení jako věřitelům tuzemským.³¹² Na základě zásady rovného postavení dle čl. 13 Vzorového zákona je účelem čl. 14 Vzorového zákona informování zahraničních věřitelů kdykoliv, kdy jsou informováni věřitelé ve vydávajícím státě. Ve smyslu čl. 14 odst. 1 jsou zahraniční věřitelé informováni o zahájení insolvenčního řízení a o lhůtě pro přihlášení jejich pohledávek.³¹³ Bod 106 příručky hovoří o různých metodách informování věřitelů, jako jsou např. publikování v úředním věstníku nebo v místních novinách, individuální oznámení, oznámení připojené v rámci soudních výzev nebo jejich kombinace. Zahraničním věřitelům mají být povinně sdělované informace poskytovány

---

³¹⁰ Čl. 19 a čl. 21 Vzorového zákona.

³¹¹ Čl. 13 Vzorového zákona; Příručka, bod 103.

³¹² Čl. 14 Vzorového zákona.

³¹³ Příručka, bod 105.

v zásadě individuálně, avšak na úvaze soudu je ponechána možnost rozhodnout v jednotlivých případech jiným způsobem.³¹⁴

Vzorový zákon obsahuje i úpravu započtení vypořádání v zahraničních řízeních v rámci domácího řízení. Konkrétně ustanovení čl. 32 má zabránit situacím, aby věřitel, jehož pohledávka byla částečně uspokojena v zahraničním řízení, získal výhodnější postavení než jiní věřitelé stejné třídy tím, že bude uspokojen z téhož nároku v insolvenčním řízení v jiném státě.³¹⁵

---

³¹⁴ Tato možnost může být využita např. při vysokých nákladech, příručka, bod 106.

³¹⁵ Příručka, body 196-197.

Závěr

Předmětem této rigorózní práce byl rozbor otázek týkajících se insolvenčního řízení s cizím prvkem, konkrétně pak analýza problematiky postavení insolvenčního správce a věřitelů v mezinárodním insolvenčním řízení. V první části práce jsou vymezeny základní pojmy, které přibližují předmětnou problematiku z pohledu mezinárodního práva soukromého a evropského práva. Stěžejní část práce je pak obsažena v druhé a třetí části, které vycházejí z analýzy pramenů mezinárodního insolvenčního práva a českého mezinárodního insolvenčního práva.

Co se týče postavení insolvenčního správce stejně jako postavení věřitelů v insolvenčním řízení v rámci Evropské unie, doznává značného významu právní úprava obsažená v Nařízení Rady o úpadkovém řízení, která představuje ucelený soubor kolizních norem. Přistoupením České republiky k Evropské unii v květnu 2004 se zmíněné Nařízení stává přímo aplikovatelným předpisem v insolvenčních řízeních s evropským prvkem, a to bez potřeby transpozice do českého právního řádu. Nařízení vychází z koncepce, že bude aplikováno v případě existence přeshraničního prvku, poskytuje právní rámec pro koordinaci rozličných institutů a prostředků, které postihují dlužníkův majetek dislokovaný v několika členských státech Evropské unie. Nařízení stanoví, podle jakých právních norem se bude úpadek dlužníka řídit, aniž by docházelo ke kolizím jednotlivých jurisdikcí. Určuje rozhodné právo pro insolvenční řízení jako právo toho členského státu, na jehož území soud insolvenční řízení zahájil (*lex fori concursus*). Jak bylo zmíněno, Nařízení obsahuje především kolizní normy a zůstává tak na právu členských států, jakým způsobem upraví práva a povinnosti insolvenčního správce a věřitelů. Z tohoto důvodu je v této práci dostatečně rozebrána česká právní úprava insolvenčního práva, která se stává relevantní, je-li pro zahájení insolvenčního řízení mezinárodně příslušný český soud.

Pro právní úpravu postavení a pravomocí správce, který je jmenován jako správce v hlavním insolvenčním řízení, je tak rozhodující právo státu, který toto řízení zahájil. Je-li k zahájení takového insolvenčního řízení mezinárodně příslušný český soud, je tak rozhodná právní úprava obsažená v INSZ a souvisejících předpisech. Rovněž postavení věřitelů určuje právo rozhodné, tedy právní řád státu, který zahájil insolvenční řízení a vzhledem k tomu, že Nařízení pojem věřitel na žádném místě nedefinuje, je zcela na právu dotčeného členského státu, koho za věřitele označí a jakým způsobem upraví jeho práva a povinnosti. Přesto lze Nařízení považovat za účinný prostředek k ochraně zájmů věřitelů, protože upravuje některá jejich procesní práva, jako je např. právo přihlásit pohledávku v hlavním a současně ve vedlejších insolvenčních řízeních, právo účastnit se schůze věřitelů nebo právo být informován.

Ve vztahu ke třetím zemím (nečlenským státům) je však oblast českého mezinárodního insolvenčního práva téměř neupravená, což může působit (a jistě i působí) v aplikační praxi značné potíže. Jako kvalitní pramen inspirace by přitom mohl posloužit Vzorový zákon UNCITRAL, případně i úpravy mezinárodního insolvenčního práva jiných evropských států.

Seznam pramenů a literatury

Komentářová literatura

BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007.

DUURSMA-KEPPLINGER, H.CH.; DUURSMA, D.; CHALUPSKY, E., Kommentar - Europäische Insolvenzverordnung. Vídeň : Springer Verlag, 2002.

JELÍNEK, J., A KOL.: Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. Praha: Leges, 2009.

KOTOUČOVÁ, J. A KOL., Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Komentář. Praha : C. H. Beck, 2010.

KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A.; PACHL, L., Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář. Praha: ASPI Wolters Kluwer, 2008.

MOOS, G.; FLETCHER, I.; ISAACS, S., The EC Regulation on Insolvency Proceedings: A commentary and Annotated Guide. Oxford :Oxford University Press, 2002.

PAULUS, CH. G., Europäische Insolvenzverordnung: Kommentar. 2. vydání. Frankfurt am Main : Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, 2008.

SMID, S., Europäische internationales Insolvenzrecht. Wien : Manzsche Verlags- und Universitäts-buchhandlung / Center of Legal Competence, 2002.

SMID, S., Deutsches und Europäisches internationales Insolvenzrecht: Kommentar. Stuttgart : Kohlhammer, 2004.

ZELENKA, J. A KOL., Insolvenční zákon s komentářem, důvodovou zprávou a nařízením Rady 1346/2000. 2. vydání. Praha: Linde Praha, 2007.

Monografie

BRODEC, J., Uznání a výkon soudních rozhodnutí v Evropské unii. Disertační práce. Praha : Právnická fakulta UK, 2006.

ČIHULA, T., Aktuální otázky insolvenčního řízení s cizím prvkem. Disertační práce. Praha : Právnická fakulta UK, 2007.

FERBER, M., European Insolvency Regulation - Substantive Consolidation, the Threat of Forum Shopping and a German Point of View. Baden-Baden : Cimejes Publication Series, 2004.

FLETCHER I., *Insolvency in Private International Law: National and International Approaches*. Oxford: Oxford University Press, 2005.

GRÁCZ, M., *Insolvenční správce a jeho postavení v insolvenčním řízení*, Rigorózní práce. Praha : Právnická fakulta UK, 2009.

HOSTINSKÝ, J., *Věřitel v českém a evropském insolvenčním právu*. Ostrava : KEY Publishing, 2009.

JELÍNEK, J., A KOL.: *Trestní právo hmotné*. Praha: Leges, 2009.

KUČERA, Z., *Mezinárodní právo soukromé*. 6. vydání. Brno : Doplněk, 2004.

KUČERA, Z.; PAUKNEROVÁ, M.; RŮŽIČKA, K. A KOL., *Právo mezinárodního obchodu*. 2. vydání. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008.

OMAR, P. J. (ED.), *International insolvency law : themes and perspectives*. Aldershot, UK : Ashgate Publishing, 2008

OUTLÁ, V. A KOL., *Právo Evropské Unie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2006.

PAUKNEROVÁ, M., *Společnosti v mezinárodním právu soukromém*. Praha : Karolinum, 1998.

PAUKNEROVÁ, M., *Evropské mezinárodní právo soukromé*. Praha : C. H. Beck, 2008.

RICHTER, T., *Insolvenční právo*. Praha : ASPI Wolters Kluwer, 2008.

SCHELLE, K., *Nové insolvenční právo*. 2. vydání. Ostrava : KEY Publishing, 2006.

SCHELLEOVÁ, I., *Insolvenční zákon*. Praha : EUROUNION Praha, 2006..

SCHELLEOVÁ, I., *Základy insolvenčního práva*. Ostrava : KEY Publishing, 2008.

SICKLINGER, S., *Das neue tschechische Insolvenzrecht aus der Sicht des deutschen Gläubigers*. Jena : JWV. 2009.

SLOVÁKOVÁ, Z., *Postavení správce podstaty v úpadkovém řízení dle nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 v návaznosti na rekodifikaci úpadkového práva v České republice*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, 2006.

SVOBODA, P., *Právo vnějších vztahů Evropské unie*. 2. vydání. Praha : Linde, 2007.

TICHÝ, L. A KOL., *Evropské právo*. 4. vydání. Praha : C. H. Beck, 2011.

TRUNK, A., *Internationales Insolvenzrecht: systematische Darstellung des deutschen Rechts mit rechtsvergleichenden Bezügen*. Tübingen : Mohr Siebeck, 1998

WINTEROVÁ, A. A KOL., *Civilní právo procesní*. 5. vydání. Praha : Linde, 2008.

Články, studie, dokumenty a jiné příspěvky

ADAM, J., Evropské úpadkové právo. Právní rozhledy, 10/2006, s. 366 a násl.

BĚLOHLÁVEK, A. J., Evropské insolvenční právo. Bulletin advokacie, 11/2007, s. 38 a násl.

BĚLOHLÁVEK, A. J.; ŘEZNÍČEK, T., Dopady rozhodnutí o úpadku a insolvenčního řízení na majetek účastníka na probíhající rozhodčí řízení v tuzemské a mezinárodní praxi ve světle aktuální judikatury některých obecných a rozhodčích soudů. Obchodněprávní revue, 9/2010, s. 253 a násl.

BRODEC, J., Uznání zahraničního rozhodnutí o zahájení konkursního řízení v rámci EU a některé s tím spojené otázky dle českého právního řádu. Právní rozhledy, 12/2006, s. 437 a násl.

ČIHULA, T., Určení mezinárodní příslušnosti v insolvenčním řízení s mezinárodním prvkem. Právní rozhledy, 18/2006, s. 673 a násl.

ČIHULA, T., Reforma insolvenčního práva v Česku ještě neskončila. Právní rozhledy, 20/2007, s. 732 a násl.

ČIHULA, T., Je reforma insolventního nařízení nezbytná? Právní fórum, 2/2008, s. 47 a násl.

EHRICKE, U.; RIES, J., Die neue Europäische Insolvenzverordnung. JuS, 4/2003, s. 313 a násl.

JINDRA, V., Nová právní úprava úpadkového práva – Insolvenční správce. EPRAVO.CZ – Sbírnka zákonů, judikatura, právo. 7.11.2007. Dostupné z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/nova-pravni-uprava-upadkoveho-prava-insolvenčni-spravce-51821.html>>.

KAPITÁN, Z., Evropský justiční prostor ve věcech civilních. Část IX. Základní principy úpravy evropského insolvenčního práva a nařízení Rady (ES) č. 1346/2000, o úpadkových řízeních. Právní fórum, 2005, č. 10, s. 369 a násl.

KHUMALO, S., International Response to the UNCITRAL Model Law on Cross-Border Insolvency. Universiteit Amsterdam, 2004. Dostupné z WWW: <<http://www.iiiglobal.org/component/jdownloads/?task=view.download&cid=1452>>.

KIPNIS, A. M., Beyond UNCITRAL: Alternatives to Universality in Transnational Insolvency. Denver journal of international law and policy, 36/2008, s. 155 a násl. Dostupné z WWW: <<http://law.du.edu/documents/djilp/36No2/Beyond-UNCITRAL-Alternatives-Universality-Transactional-Insolvency-Alexander-M-Kipnis.pdf>>.

KOLMANN, S., Europäisches internationales Insolvenzrecht - Die Verordnung (EG) Nr. 1346/2000 über Insolvenzverfahren. The European Legal Forum, 3/2002, s. 167 a násl.

LOPUCKI, L. M., Cooperation in International Bankruptcy: A Post-Universalist Approach, Cornell Law Review, č. 84, s. 696 a násl. Dostupné z WWW: <<http://www.lawschool.cornell.edu/research/cornell-law-review/upload/Lopucki.pdf>>.

PACHL, L., Insolvenční řízení s evropským mezinárodním prvkem. Právní rádce, 7/2007, s. 22 a násl.

PACHL, L., Průvodce insolvenčního správce insolvenčním řízením. Právní fórum, 5/2008, s. 107 a násl.

PAUKNEROVÁ, M., Evropské mezinárodní právo soukromé a procesní – aktuální otázky, Evropské právo, 8/2003, s. 1 a násl.

PAUKNEROVÁ, M., Mezinárodní civilní procesní právo po vstupu České republiky do EU – vybrané otázky. Právní rozhledy, 9/2004, s. 333 a násl.

PAUKNEROVÁ, M., Evropské právo a některé nové trendy v mezinárodním právu soukromém. Právník, 2/2009, s. 121 a násl.

PAULUS, CH., Die europäische Insolvenzordnung und der deutsche Insolvenzverwalter. Neue Zeitschrift für das Recht der Insolvenz, 2001, s. 505 a násl.

SALÁČ, J., K některým otázkám evropského insolvenčního práva - nad rozhodnutím ESD ve věci Eurofood (Parmalat). Právní rozhledy, 6/2007, s. 209 a násl.

SCHELLEOVÁ, I., Cesta k novému insolvenčnímu právu in *Právní a ekonomické problémy současnosti* (Sborník prací), Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2007. s. 101 a násl.

ŠLEMAROVÁ, D., Evropské mezinárodní právo soukromé. EPRAVO.CZ. 30.4.2010. Dostupné z WWW: < <http://www.epravo.cz/top/clanky/nova-pravni-uprava-upadkoveho-prava-insolvenni-spravce-51821.html> >.

TARANDA, P., Věřitelské orgány a věřitelé v průběhu insolvenčního řízení. Daně a právo v praxi, 6/2007, s. 57 a násl.

TICHÝ, L., Základní orientace mezinárodního práva konkurzního. AUC Iuridica (UK), 1/1994, s. 5 a násl.

WIMMER, K., Die Richtlinien 2001/17 EG und 2001/24 EG über die Sanierung und Liquidation von Versicherungsunternehmen und Kreditinstituten, Zeitschrift für das gesamte Insolvenzrecht, 2002, s. 897 a násl.

ZOULÍK, F., Vývoj insolvenčních řízení. Právní fórum, 4/2009, s. 153 a násl.

Draft Convention on Bankruptcy, Winding-up, Arrangements, Compositions and Similar Proceedings, and Report on the Draft Convention on Bankruptcy, Winding-up, Arrangements, Compositions and Similar Proceedings (tzv. *Lemonteyho zpráva*). Bulletin of the European Communities, Supplement 2/82., Dostupné z WWW: < aei.pitt.edu/5480/1/001994_1.pdf >

Důvodová zpráva k návrhu zákona o mezinárodním právu soukromém. Vláda ČR, 2011, Dostupné z WWW: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/2011/DZ_zakona_o_mezinarodnim_pravu_soukromem_2011.pdf>

Důvodová zpráva k zákonu č. 69/2011, kterým se mění insolvenční zákon a občanský soudní řád

Expertní zpráva Miguela Virgose a Etienne Schmita k Úmluvě EU o insolvenčním řízení, tisk Rady č. 12830/95, Brusel, 1995. Dostupné z WWW: <<http://aei.pitt.edu/952>>

Harmonisation of Insolvency Law at EU Level. In *Legal and Parliamentary Affairs* [online]. Brussels : European Parliament, 2010. Dostupné z WWW: <<http://www.insol-europe.org/eu-research/harmonisation-of-insolvency-law-at-eu-level/>>.

Hovoříme s náměstkem ministra spravedlnosti Františkem Steinerem, Insolvenční rejstřík umožní, aby konkurzy byly rychlejší. Konkursní noviny. 16-17/2007, s. 1 a násl.

Návrh zákona o mezinárodním právu soukromém. Dostupné z WWW: < Dostupné z WWW: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/2011/DZ_zakona_o_mezinarodnim_pravu_soukromem_2011.pdf>

UNCITRAL Model Law on Cross-Border Insolvency with Guide to Enactment [online]. UNCITRAL, 1997. Dostupné z WWW: <<http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/insolven/insolvency-e.pdf>>.

Výkladová stanoviska expertní skupiny. Insolvenční zákon online. Dostupné z WWW:<<http://insolvenzni-zakon.justice.cz/expertni-skupina-s22/vykladova-stanoviska-expertni-skupiny.html>>

Internetové stránky

<http://aei.pitt.edu/>
<http://www.ec.europa.eu>
<http://www.epravo.cz>
<http://eur-lex.europa.eu>
<http://www.financninoviny.cz>
<http://www.iiiglobal.org>
<http://www.insol.org>
<http://www.insol-europe.org>
<http://insolvenzni-zakon.justice.cz>
<http://www.insolvency.gov.uk>
<https://isir.justice.cz>
<http://www.justice.cz>
<http://www.komora.cz>
<http://www.konkurzy-insolvence.cz>
<http://www.mfcr.cz>
<http://www.mzv.cz>
<http://obcanskyzakonik.justice.cz>
<http://www.psp.cz>
<http://un.org>
<http://www.uncitral.org>
<http://www.unidroit.org>

<http://wto.org>

Soudní rozhodnutí

ČR

Nález Ústavního soudu ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01, vyhlášený pod č. 403/2002 Sb.
Nález Ústavního soudu ze dne 11. 3. 2003, sp. zn. Pl. ÚS 19/02, vyhlášený pod č. 101/2003 Sb.
Nález Ústavního soudu ze dne 21. 4. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 42/08, vyhlášený pod č. 163/2009 Sb.
Nález Ústavního soudu ze dne 27. 7. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 19/09, vyhlášený pod č. 260/2010 Sb.
Nález Ústavního soudu ze dne 1. 7. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 14/10, vyhlášený pod č. 241/2010 Sb.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2008, sp. zn. 29 Odo 164/2006
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 7. 2008, sp.zn. 1 VSPH 94/2008
Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 10. 2008, sp. zn. KSCB 27 INS 1466/2008, 1 VSPH 180/2008
Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 4. 9. 2009, sp. zn. KSBR 38 INS 735/2008, 29 NSČR 4/2008-P11
Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 10. 2009, sp. zn. KSBR 31 INS 5344/2008, 29 NSČR 27/2009-P5-13

Velká Británie

Rozhodnutí High Court of Justice (Leeds) ze dne 16. 5. 2003, 861-873/03 („*Daisytek*“)

SDEU

26/62 *Van Gend and Loos* [1963] ECR 1
2/64 *Costa v. ENEL* [1964] ECR 585
43/71 *Politi* [1971] ECR 1039
39/72 *Komise vs. Itálie* [1972] ECR 101
41/74 *Yvonne Van Duyn v. Home Office* [1974] ECR 1337
C-167/01 *Inspire Art* [2003] ECR I-10155
C-1/04 *Staubitz-Schreiber* [2006] ECR I-701; Stanovisko generálního advokáta v této věci
C-341/04 *Eurofood IFSC* [2006] ECR I-3813; Stanovisko generálního advokáta v této věci
C-339/07 *Seagon vs. Deko Marty Belgium* [2006] ECR I-767

Právní předpisy

ČR

Listina základních práv a svobod (usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb.).

Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním
Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání
Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
Zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech.
Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích
Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
Zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku
Zákon č. 69/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška MS č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona
Vyhláška MS č. 312/2007 Sb., o obsahu a dalších náležitostech zkoušek insolvenčních správců
Vyhláška MS č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů
Vyhláška MS č. 314/2007 Sb., o minimálním limitu pojistného plnění a minimálních standardech pojistných smluv insolvenčních správců

Právo EU

Smlouva o založení Evropského společenství.
Smlouva mezi členskými státy Evropské unie a Českou republikou o přistoupení České republiky k Evropské unii
Smlouva o Evropské unii
Smlouva o fungování Evropské Unie

Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000, o insolvenčním řízení
Nařízení Rady (ES) č. 44/2001, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001, o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech
Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003, o soudní příslušnosti, uznání a výkonu rozsudků ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti
Nařízení Rady (ES) č. 1393/2007, o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech EU
Nařízení Rady (EU) č. 210/2010, kterým se mění seznamy úpadkových řízení, likvidačních řízení a správců podstaty v přílohách A, B a C nařízení (ES) č. 1346/2000 o úpadkovém řízení a kterým se kodifikují přílohy A, B a C uvedeného nařízení

Směrnice 77/780/EHS o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se zahájení a výkonu činnosti kreditních institucí
Směrnice 73/239/EHS o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se přístupu k činnosti v přímém pojištění jiném než životním a jejího výkonu
Směrnice 79/267/EHS o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se zahájení a výkonu činnosti přímého životního pojištění
Směrnice 93/22/EHS o investičních službách v oblasti cenných papírů
Směrnice 85/611/EHS o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů.
Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/26/ES, o neodvolatelnosti vypořádání v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry
Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/17/ES, o reorganizaci a likvidaci pojišťoven
Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES, o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí

Seznam příloh

Příloha č. 1: Formulář k přihlášení pohledávky podle vyhlášky č. 311/2007 Sb., o
jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá
ustanovení insolvenčního zákona.

Příloha č. 2: Formulář k přihlášení pohledávky odpovídající čl. 41 a 42 odst. 2
nařízení 1346/2000.

Příloha č. 3: Formulář individuálního oznámení zasílaný zahraničním věřitelům
odpovídající čl. 40 a 42 odst. 1 nařízení 1346/2000.

Přílohy

Příloha č. 1: Formulář k přihlášení pohledávky podle vyhlášky č. 311/2007 Sb., o
jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá
ustanovení insolvenčního zákona.

PŘIHLÁŠKA POHLEDÁVKY

Soud:		Sp. zn.:	
-------	--	----------	--

DLUŽNÍK

01 Typ: Fyzická osoba

Státní příslušnost:ⁱ

Osobní údaje	Příjmení:		Jméno:	
	Titul za jm.:		Titul před jm.:	
	Dat. narození: ⁱⁱ		Rodné číslo:	
Údaj o podnik. ⁱⁱⁱ	IČ:		Jiné registr.č.:	
Trvalé bydliště	Obec:		PSČ:	
	Ulice:		Č. p.:	
	Stát:			

02 Typ: Právníká osoba

Právní řád založení:ⁱ

Právníká osoba	Název/obch.firma:			
	IČ:		Jiné registr.č.:	
sídlo	Obec:		PSČ:	
	Ulice:		Č. p.:	
	Stát:			

VĚŘITEL

03 Typ: Fyzická osoba

Státní příslušnost:ⁱ

Osobní údaje	Příjmení:		Jméno:	
	Titul za jm.:		Titul před jm.:	
	Dat. narození: ⁱⁱ		Rodné číslo:	
Údaj o podnik. ⁱⁱⁱ	IČ:		Jiné registr.č.:	
Trvalé bydliště	Obec:		PSČ:	
	Ulice:		Č. p.:	
	Stát:			

04 Typ: Právníká osoba

Právní řád založení:ⁱ

Právníká osoba	Název/obch.firma:			
	IČ:		Jiné registr.č.:	
Sídlo	Obec:		PSČ:	
	Ulice:		Č. p.:	
	Stát:			

05 Korespondenční adresa:^{iv}

Korespondenční adresa	Obec:		PSČ:	
	Ulice:		Č. p.:	
	Stát:			

Elektronická adresa:

Akreditovaný poskytovatel certifikačních služeb:

ⁱ vyplní se pouze u zahraničních osob

ⁱⁱ datum narození se vyplní pokud nebylo přiděleno rodné číslo

ⁱⁱⁱ vyplní se pouze u dlužníka podnikatele

^{iv} vyplňte pokud se liší od sídla či trvalého bydliště

Pohledávka č.	<input type="text"/>	Typ pohledávky:	<input type="text" value="Nezajištěná"/>						
Výše jistiny (Kč):	<input type="text"/>								
06 Důvod vzniku:	<input type="text"/>								
07 Další okolnosti:	<input type="text"/>								
08 Vykonatelnost:	☐	pro částku: <input type="text"/>	dle: <input type="text"/>						
09 PŘÍSLUŠENSTVÍ:	Druh: <input type="text"/>								
	Výše (Kč): <input type="text"/>								
	Způsob výpočtu: <input type="text"/>								
Celková výše pohledávky:	<input type="text"/>								
10 VLASTNOSTI POHLEDÁVKY:									
Podřízená:	☐ Ano	☐ Ne	Způsob podřízení: <input type="text"/>						
Peněžité:	☐ Ano	☐ Ne	Vyčíslení nepeněžité pohledávky: <input type="text"/>						
Podmíněná:	☐ Ano	☐ Ne	Popis podmínky: <input type="text"/>						
Splatná:	☐ Ano	☐ Ne	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Splatná od</th> <th>V částce (Kč)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> </tr> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> </tr> </tbody> </table>	Splatná od	V částce (Kč)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Splatná od	V částce (Kč)								
<input type="text"/>	<input type="text"/>								
<input type="text"/>	<input type="text"/>								
Pohledávka:	☐ v Kč	☐ v cizí měně	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Popis způsobu přepočtu</th> <th>Měna/ kurs</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> </tr> </tbody> </table>	Popis způsobu přepočtu	Měna/ kurs	<input type="text"/>	<input type="text"/>		
Popis způsobu přepočtu	Měna/ kurs								
<input type="text"/>	<input type="text"/>								
11 Další okolnosti:	<input type="text"/>								

Příhláška pohledávky – vložená strana č.

Pohledávka č.	<input type="text"/>	Typ pohledávky:	Zajištěná majetkem dlužníka						
Výše jistiny (Kč):	<input type="text"/>								
12 Důvod vzniku:	<input type="text"/>								
13 Další okolnosti:	<input type="text"/>								
14 Vykonalnost:	☐	pro částku: <input type="text"/>	dle: <input type="text"/>						
15 PŘÍSLUŠENSTVÍ:	Druh: <input type="text"/>								
	Výše (Kč): <input type="text"/>								
	Způsob výpočtu: <input type="text"/>								
Celková výše pohledávky (Kč):	<input type="text"/>								
<u>Tato pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty dlužníka a je uplatňováno právo na uspokojení ze zajištění. Pohledávka není zajištěna jiným způsobem.</u>									
16 Důvod:	<input type="text"/>								
17 Majetek tvořící předmět zajištění:	<input type="text"/>	18 Okamžik vzniku zajištění:	<input type="text"/>						
19 Rozhodné právo, kterým se zajištění řídí:	<input type="text"/>								
20 Výpočet dle § 171	Způsob výpočtu: <input type="text"/>								
21 Dohoda dle § 299	☐ Ano	☐ Ne							
22 VLASTNOSTI POHLEDÁVKY:									
Podřízená:	☐ Ano	☐ Ne	Způsob podřízení: <input type="text"/>						
Peněžítá:	☐ Ano	☐ Ne	Vyčíslení nepeněžité pohledávky: <input type="text"/>						
Podmíněná:	☐ Ano	☐ Ne	Popis podmínky: <input type="text"/>						
Splatná:	☐ Ano	☐ Ne	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Splatná od</th> <th>V částce (Kč)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> </tr> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> </tr> </tbody> </table>	Splatná od	V částce (Kč)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Splatná od	V částce (Kč)								
<input type="text"/>	<input type="text"/>								
<input type="text"/>	<input type="text"/>								
Pohledávka:	☐ v Kč	☐ v cizí měně	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Popis způsobu výpočtu</th> <th>Měna/kurs</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> </tr> </tbody> </table>	Popis způsobu výpočtu	Měna/kurs	<input type="text"/>	<input type="text"/>		
Popis způsobu výpočtu	Měna/kurs								
<input type="text"/>	<input type="text"/>								

Příhláška pohledávky – vložená strana č.

Pohledávka č.	<input type="text"/>	Typ pohledávky:	<input type="text" value="Nezajištěná majetkem dlužníka"/>						
Výše jistiny (Kč):	<input type="text"/>								
23 Důvod vzniku:	<input type="text"/>								
24 Další okolnosti:	<input type="text"/>								
25 Vykonalnost:	☐	pro částku: <input type="text"/>	dle: <input type="text"/>						
26 PŘÍSLUŠENSTVÍ:	Druh: <input type="text"/>								
	Výše (Kč): <input type="text"/>								
	Způsob výpočtu: <input type="text"/>								
Celková výše pohledávky (Kč):	<input type="text"/>								
<p><u>Tato pohledávka je zajištěna jinak než majetkem, který náleží do majetkové podstaty dlužníka. Pohledávka není zajištěna jiným způsobem.</u></p>									
27 Důvod:	<input type="text"/>								
28 Majetek tvořící předmět zajištění:	☐ Ano	☐ Ne							
Popis majetku	Vlastník majetku:	Okamžik vzniku zaj.:							
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>							
29 Ručitel	☐ Ano	☐ Ne	Jméno: <input type="text"/> Vznik: <input type="text"/>						
30 Rozhodné právo, kterým se zajištění řídí:	<input type="text"/>								
31 VLASTNOSTI POHLEDÁVKY:									
Podřízená:	☐ Ano	☐ Ne	Způsob podřízení: <input type="text"/>						
Peněžítá:	☐ Ano	☐ Ne	Vyčíslení nepeněžité pohledávky: <input type="text"/>						
Podmíněná:	☐ Ano	☐ Ne	Popis podmínky: <input type="text"/>						
Splatná:	☐ Ano	☐ Ne	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Splatná od</th> <th>V částce (Kč)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> </tr> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> </tr> </tbody> </table>	Splatná od	V částce (Kč)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Splatná od	V částce (Kč)								
<input type="text"/>	<input type="text"/>								
<input type="text"/>	<input type="text"/>								
Pohl. vyjádřená:	☐ v Kč	☐ v cizí měně	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Popis způsobu výpočtu</th> <th>Měna/kurs</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> </tr> </tbody> </table>	Popis způsobu výpočtu	Měna/kurs	<input type="text"/>	<input type="text"/>		
Popis způsobu výpočtu	Měna/kurs								
<input type="text"/>	<input type="text"/>								

Příhláška pohledávky – vložená strana č.

Pohledávka č.	<input type="text"/>	Typ pohledávky:	☐ Zajištěná nejen majetkem dlužníka
Výše jistiny (Kč):	<input type="text"/>		
32 Důvod vzniku:	<input type="text"/>		
33 Další okolnosti:	<input type="text"/>		
34 Vykonalnost:	☐ pro částku: <input type="text"/>	dle:	<input type="text"/>
35 PŘÍSLUŠENSTVÍ:	Druh: <input type="text"/>		
	Výše (Kč): <input type="text"/>		
	Způsob výpočtu: <input type="text"/>		
Celková výše pohledávky (Kč):	<input type="text"/>		
<i>Tato pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty a zároveň je zajištěna i jinak.</i>			
ZAJIŠTĚNÍ MAJETKEM, KTERÝ NÁLEŽÍ DO MAJETKOVÉ PODSTATY:			
36 Důvod:	<input type="text"/>		
37 Majetek tvořící předmět zajištění:	<input type="text"/>	38 Okamžik vzniku zajištění:	<input type="text"/>
39 Rozhodné právo, kterým se zajištění řídí:	<input type="text"/>		
40 Výpočet dle § 171	<input type="text"/>		
41 Dohoda dle § 299	☐ Ano	☐ Ne	
JINÉ ZAJIŠTĚNÍ:			
42 Důvod:	<input type="text"/>		
43 Majetek tvořící předmět zajištění:	☐ Ano	☐ Ne	
Popis majetku	Vlastník majetku:	Okamžik vzniku zaj.:	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
44 Ručitel	☐ Ano	☐ Ne	Jméno: <input type="text"/> Vznik: <input type="text"/>
45 Rozhodné právo, kterým se zajištění řídí:	<input type="text"/>		

Příhláška pohledávky – vložená strana č.

46 VLASTNOSTI POHLEDÁVKY:**Podřízená:** Ano Ne

Způsob podřízení:

Peněžítá: Ano Ne

Vyčíslení nepeněžité pohledávky:

Podmíněná: Ano Ne

Popis podmínky:

Splatná: Ano Ne

Splatná od

V částce (Kč)

<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------

Pohledávka: v Kč v cizí měně

Popis způsobu výpočtu

Měna/ kurs

<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------

Příhláška pohledávky – vložená strana č.

53
V dne

Podpisem stvrzuje Věřitel Jiná osoba

54

Jméno		Příjmení:	
--------------	--	------------------	--

55 Jiná osoba – fyzická osoba	Příjmení:		Jméno:	
	Titul za jm.:		Titul před jm.:	
	Bydliště:		PSČ:	
	Ulice:		Č. p.:	
Stát:				

56 Jiná osoba – právnická osoba	Název/obch.firma:			
	IČ.:		Jiné registr. č.:	
	Obec:		PSČ:	
	Ulice:		Č. p.:	
Stát:				

Podpis:

V případě nedostatku místa použijte volný papír, který označte číslem pole a vložte jej k přihlášce jako přílohu.

Příloha č. 2: Formulář k přihlášení pohledávky odpovídající čl. 41 a 42 odst. 2 nařízení 1346/2000.

<p>Přihlášení pohledávky » «Presentación de crédito» "Anmeldelse af fordring" „Anmeldung einer Forderung“ «Αναγγελία απαιτήσεως» ‘Lodgement of claim’ «Production de créance» «Insinuazione di credito» „Indiening van een schuldvordering” «Reclamação de crédito» ”Saatavaa koskeva ilmoitus” ”Anmälan av fordran”</p>
--

1. OSOBNÍ ÚDAJE
----

2. ÚDAJE O POHLEDÁVCE

- **Druh:**
- **Datum:**
- **Výše:** .....Kč/EURO

Prosíme o dodání kopií příslušných dokladů

3. K TÉTO POHLEDÁVCE UPLATŇUJETE:

- Přednostní právo***
- Zástavní právo***
- Výhradu vlastnictví***

Prosíme o označení odpovídající možnosti a o popsání statků, kterými je pohledávka zajištěna (na nichž zajištění vázne):

.....

Vyhotoveno v ....., dne .....

Podpis .....

Zdroj: *Justice.cz* [online]. 2010 [cit. 2010-08-13]. Formuláře pro potřebu soudní spolupráce v civilních věcech v rámci EU. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?k=2617&j=33&d=17960&o=23>>.

Příloha č. 3: Formulář individuálního oznámení zasílaný zahraničním věřitelům odpovídající čl. 40 a 42 odst. 1 nařízení 1346/2000.

<p>« Výzva k přihlášení pohledávky. Závazné lhůty. » «Convocatoria para la presentación de créditos. Plazos aplicables». "Opfordring til anmeldelse af fordringer. Vær opmærksom på fristerne." „Aufforderung zur Anmeldung einer Forderung. Etwaige Fristen beachten!“ «Προσκληση για αναγγελία απαιτήσεως. Προσοχή στις προθεσμίες» ‘Invitation to lodge a claim. Time limits to be observed’ «Invitation à produire une créance. Délais à respecter» «Invito all’insinuazione di un credito. Termine da osservare» „Oproep tot indiening van schuldvorderingen. In acht te nemen termijnen” «Aviso de reclamação de créditos. Prazos legais a observar» ”Kehotus saatavan ilmoittamiseen. Noudatettavat määräajat” ”Anmodan att anmäla fordran. Tidsfrister att iaktta”</p>
--

Toto oznámení musí být vyplněno soudem nebo správcem konkursní podstaty a zasláno každému věřiteli neprodleně po prohlášení konkursu nebo povolení vyrovnání.

1. ÚDAJE O DLUŽNÍKOVĚ
----

2. ÚDAJE TÝKAJÍCÍ SE PŘIHLAŠOVÁNÍ POHLEDÁVEK
--

- **Lhůty k dodržení:**
- **Sankce stanovené za nedodržení těchto lhůt:**
- **Osoba nebo orgán oprávněný k přijetí přihlášky pohledávek:**
- **Jiné požadavky:**

3. VĚŘITELÉ MUSÍ SEPSAT (UVĚST) A ODŮVODNIT SVÉ POHLEDÁVKY
--

Vyhotoveno v ....., dne.....

Podpis a/nebo razítko .....

Zdroj: *Justice.cz* [online]. 2010 [cit. 2010-08-13]. Formuláře pro potřebu soudní spolupráce v civilních věcech v rámci EU. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?k=2617&j=33&d=17960&o=23>>.

Summary

Administrator of insolvency proceedings pending in the Czech Republic and the creditor based in Czech Republic as subject of international insolvency proceedings

The subject of this is an analysis of issues concerning insolvency proceedings with a foreign element, specifically, a position of an insolvency administrator and creditors in international insolvency proceedings. The introduction defines basic concepts that explain issues from the viewpoint of the international private and European laws. Then, the main section comprises of the second and third parts based on an analysis of sources for the international insolvency law and Czech international insolvency law.

Regarding a position of an insolvency administrator as well as a position of creditors in insolvency proceedings within the European Union, the legal regulations contained in Council Regulation (EC) No 1346/2000 on insolvency proceedings are of great significance and represent a comprehensive collection of collisional rules. Due to the Czech Republic's accession to the European Union in May 2004, the mentioned Regulation becomes an applicable regulation in any insolvency proceedings with a communitarian element without any need for transposition into the Czech rule of law. The Regulation stipulates, which law shall regulate a debtor's bankruptcy without causing any collisions in individual jurisdictions. It assigns the law of a member state where a court has commenced insolvency proceedings (*lex fori concursus*) as the governing law for the insolvency proceedings. As mentioned afore, the Regulation contains, first of all, collision rules and it remains up to the law of member states how they shall regulate rights and duties of both an insolvency administrator and creditors. Therefore, this thesis analyses the Czech legal regulations in the insolvency law

sufficiently, which become relevant if a Czech court is internationally authorised to commence insolvency proceedings.

However, in relation to third countries (non-member states), an area of the Czech international insolvency law is almost unregulated, which may cause (and surely it causes) many difficulties in application practice. The UNCITRAL Model Law and the international insolvency laws of other European states could serve as a high-quality source for inspiration.

Klíčová slova:

Mezinárodní insolvenční právo

Subjekty mezinárodního insolvenčního řízení

Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 o insolvenčním řízení

Keywords:

International insolvency law

Subjects of international insolvency proceedings

Council regulation (EC) No 1346/2000 on insolvency proceedings